

5. ආර්ථික හා සමාජ පොදු කාර්ය පිරිවැය

5.1 සමස්ත නිරීක්ෂණ

යටිතල පහසුකම් අංශයේ පවත්නා සැපයුම් අවහිරතා ඉවත් කිරීම, මෙහෙයුම් කාර්යක්ෂමතාවය ඉහළ නැංවීම, යහපත් තරගකාරීත්වයක් සඳහා වෙළෙඳපොළ නිර්මාණය කිරීම, තාර්කික මිල ප්‍රතිපත්ති ස්ථාපිත කිරීම සහ පෞද්ගලික ආයෝජන ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා 2002 වර්ෂයේදී ඉතා වැදගත් ආයතනික සහ වෙළෙඳපොළ ප්‍රතිසංස්කරණ හඳුන්වා දෙන ලදී. මෙම ප්‍රතිසංස්කරණ මගින් විශේෂයෙන්ම, විදුලි බලය, බනිජ තෙල්, නැව් සඳහා ඉන්ධන සැපයීම, සිවිල් ගුවන් සේවා, විදුලි සංදේශ සහ මගී ප්‍රවාහනය යන අංශ මෙන්ම උපයෝගී සේවාවන් නියාමනය කිරීමද ආවරණය විය. මෙමගින් යටිතල පහසුකම් අංශයේ දීර්ඝ කාලයක් තිස්සේ පවැති ව්‍යුහාත්මක දෘඪතාවයන් ඉවත්කිරීමටත්, වැදගත් දිගු කාලීන ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ජනිත කිරීමටත් මග පෑදෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

තාර්කික මිල ප්‍රතිපත්තියක් නොමැතිවීම යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනයේදී ප්‍රධාන බාධාවක් ව පවතී. බොහෝ අවස්ථාවලදී, උදාහරණ වශයෙන් විදුලි බලය, බනිජ තෙල් නිෂ්පාදිත, මගී ප්‍රවාහනය, ගෘහස්ථ ජල සැපයුම සහ තැපැල් සේවා සපයනු ලබනුයේ නිෂ්පාදන පිරිවැයට වඩා අඩු මිලකටය. එහෙත්, අවසානයේදී මෙකී ආයතනවල අකාර්යක්ෂමතාවය නිසා ඇතිවන පිරිවැය ද ඇතුළුව සමස්ථ අලාභය රාජ්‍ය බදු ඉහළ යාම මගින් මහජනතාවට දැරීමට සිදුවේ. මෙම ක්‍රමය පෞද්ගලික ආයෝජන අධෛර්යමත් කිරීමට හේතුවන අතර සමස්ථ අලාභය අවසානයේදී රජයට දරා ගැනීමට සිදුවීම නිසා රටේ අත්‍යවශ්‍ය යටිතල පහසුකම්වල සිදු කරන රාජ්‍ය ආයෝජනද වළක්වාලනු ලබයි. තාර්කික, තමා සහ විනිවිද භාවයෙන් යුත් මිල ප්‍රතිපත්තියක් තුළින් අවිනිශ්චිතභාවය අඩුවීම, යෙදවුම් පිරිවැය අඩුවන විට මිල අඩුවීමක් සිදුවීම, රාජ්‍ය අයවැය සහ සාර්ව ආර්ථිකය කෙරෙහි බලපෑමක් ඇති නොවීම සහ වෙළෙඳපොළ මිල විකෘතිවීම් වළක්වීම මෙන්ම, සමස්ථයක් වශයෙන්, මුළු ආර්ථිකයටම ප්‍රතිලාභ ගෙනදෙනු ඇත. 2002 වර්ෂයේදී රජය විසින් බනිජ තෙල් නිෂ්පාදිත සඳහා ස්වයංක්‍රීය මිල ගැලපුම් ක්‍රමයක් සහ මාර්ගස්ථ මගී ප්‍රවාහනය සඳහා තමා ගාස්තු ප්‍රතිපත්තියක්ද හඳුන්වා දෙනු ලැබීය. කෙසේ වෙතත් තමා මිල ප්‍රතිපත්තියකින් උපරිම එල තෙලාගැනීමට නම්, තරගකාරී වෙළෙඳපොළ තත්ත්වයක් මෙන්ම ශක්තිමත් නියාමන ක්‍රමයක්ද පැවතිය යුතුය. එමෙන්ම, තමා මිල ප්‍රතිපත්තිය අනෙකුත් උපයෝගී සේවාවන් විශේෂයෙන්ම, විදුලිබලය, ජල සැපයුම සහ දුම්රිය සේවය සඳහා ද ව්‍යාජන කිරීම අවශ්‍යය.

බනිජ තෙල් නිෂ්පාදිත ආනයනය සහ බෙදාහැරීම, නැව් සඳහා ඉන්ධන සැපයීම සහ විදුලිබල උත්පාදනය සහ බෙදා හැරීම සම්බන්ධයෙන් තරගකාරී වෙළෙඳපොළවල් නිර්මාණය කිරීම සඳහා ද 2002 දී රජය අවශ්‍ය මූලික කටයුතු සම්පාදනය

කළේ ය. 1961 දී ලංකා බනිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාව (ලං.බ.ස) පිහිටුවීමේ සිට වර්ෂ 40 කට අධික කාලයක් තිස්සේ පැවැති ඒකාධිකාරය අවසන් කරමින් බනිජතෙල් නිෂ්පාදිත සඳහා දේශීය වෙළෙඳපොළ තරගකාරීත්වය සඳහා 2002 දී විවෘත කරන ලදී. එමෙන්ම, නැව් සඳහා ඉන්ධන සැපයීමේ කාර්යක්ෂම වෙළෙඳපොළක් නිර්මාණය කිරීමේ අරමුණින් සීමාසහිත ලංකා මැරයින් සර්විසස් (පුද්ගලික) සමාගම 2002 වර්ෂයේදී පෞද්ගලිකරණය කරන ලදී. විදුලි බල අංශයේ ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අවශ්‍ය නීතිමය රාමුව සපයමින්, නව විදුලිබල ප්‍රතිසංස්කරණ පණතක් පාර්ලිමේන්තුව විසින් සම්මත කරන ලදී. මෙම ප්‍රතිසංස්කරණ යටතේ, ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයේ (ලං.වි.ම) ප්‍රධාන කටයුතු එකිනෙකින් වෙන් කිරීමට නියමිත අතර විදුලි බල උත්පාදනය සහ බෙදා හැරීම පුළුල් සහභාගිත්වයක් යටතේ සිදු කිරීමට නියමිතය. ජාත්‍යන්තර දුරකථන සේවා ආරම්භ කිරීම ඇතුළුව, විදුලි සංදේශ සේවාවන් සඳහා වඩාත් නිදහස් තරගකාරීත්වයකට ඉඩකඩ සලසමින් 2002 වර්ෂයේදී නව සංවිධාන ප්‍රතිපත්තියක් හඳුන්වා දෙනු ලැබීය. සිවිල් ගුවන් සේවා අංශයේ දිගු කාලයක් තිස්සේ පැවැති ප්‍රතිසංස්කරණ අවශ්‍යතාවය සපුරාලමින් ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයේ සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී වැඩි තමාතාවයක් හිමිකර දෙමින් සිවිල් ගුවන් සේවා දෙපාර්තමේන්තුව අධිකාරියක් බවට පත් කරන ලදී. මේ අතර, ප්‍රාදේශීය බස් සමාගම් (පොකුරු බස් සමාගම්) යටතේ ඇති මගී ප්‍රවාහන සේවා, රාජ්‍ය අංශයේ සහ පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වය ඇතිව කළමනාකරණය කිරීමේ වැඩ පිළිවෙලක් හඳුන්වා දෙන ලදී. මෙම අංශයෙහි අයිතිය පැවරීම පිළිබඳ අවසන් තීරණ 2003 වර්ෂයේදී ගැනීමට නියමිතව තිබිණි. වෙළෙඳපොළ මත පදනම් වූ තරගකාරී උපයෝගී සේවා ක්‍රමයක් පිළිබඳ පාරිභෝගික සහ ආයෝජන විශ්වාසය තහවුරු කරමින් ශ්‍රී ලංකා මහජන උපයෝගී සේවා කොමිෂම පිහිටුවීම ඉතා වැදගත් ඉදිරි පියවරක් විය. ඉතිරි උපයෝගී සේවා, විශේෂයෙන්ම, දුම්රිය සහ තැපැල් සේවා ආවරණය වන පරිදි පුදුසු ප්‍රතිසංස්කරණ හඳුන්වා දීම අත්‍යවශ්‍යව පවතී. මේ අතර, 1998 දී හඳුන්වා දුන් අධ්‍යාපන ප්‍රතිසංස්කරණ ද, 1997 දී හඳුන්වා දුන් සෞඛ්‍ය අංශයේ ප්‍රතිසංස්කරණ ද රජය විසින් අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබිණි.

ආතාර්කික මිල ප්‍රතිපත්ති යටිතල පහසුකම් අංශයෙහි පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වය සීමා කරනු ලැබූ අතර, ප්‍රධාන වශයෙන් අඛණ්ඩව පවතින අය-වැය සීමාවන් හේතුවෙන් 2002 වර්ෂයේ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනයෙහි රාජ්‍ය ආයෝජන ද පහත වැටුණි. 2002 දී ආර්ථික යටිතල පහසුකම් අංශයෙහි රාජ්‍ය ආයෝජන ද, දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් සියයට 3.3 දක්වා, පහත වැටුණු අතර සමාජ යටිතල පහසුකම් අංශයෙහි ආයෝජනය සියයට 1 ක් ලෙස නොවෙනස්ව පැවතුණි. මෙවැනි මට්ටමක ආයෝජනයක් යන්නමින් හෝ ප්‍රමාණවත් වන්නේ පවත්නා යටිතල පහසුකම් වල සිදුවන ක්ෂයවීමේ ආවරණය කිරීමට පමණි. එහෙයින්, රාජ්‍ය අය-වැයෙහි පවත්නා සීමාකම් සහ රජය විසින් සේවා සැපයීමේදී සිදුවන අකාර්යක්ෂමතාවය සැලකිල්ලට ගැනීමේදී යටිතල

පහසුකම් ආශයෙහි පෞද්ගලික ආයෝජන දිරි ගැන්වීම ආත්‍යවශ්‍යව පවතී. පෞද්ගලික ආශය මැන වර්ෂවල දී විදුලි සංදේශ, විදුලිබලය උත්පාදනය, සෞඛ්‍ය සහ අධ්‍යාපනය යන ආශවල ආයෝජනය කිරීමෙහි ලා විශේෂ උනන්දුවක් දක්වන බව පෙනීයයි. යටිතල පහසුකම් සැපයීමෙහි පෞද්ගලික ආශය සෘජු වශයෙන් මැදිහත් වීමට අමතරව, ඉදිකිරීම, හිමිකම තබා ගැනීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම (BOO) හෝ ඉදිකිරීම, හිමිකම තබා ගැනීම සහ පැවරීම (BOT) යන ක්‍රම මගින් ද, සේවා ගිවිසුම්, කළමනාකරණ ගිවිසුම්, උපක්‍රමික සහයෝගිතා ඇති කර ගැනීම සහ පෞද්ගලිකරණය යටතේද පෞද්ගලික ආයෝජන සඳහා පහසුකම් සැලසිය හැකිය. එමෙන්ම, කෙටිකාලීන පියවරක් වශයෙන්, විශේෂයෙන්ම පෞද්ගලික ආශය ආයෝජනය කිරීමට මැලිකමක් දක්වන ආශවල, රාජ්‍ය ආයෝජන ඉහළ නැංවීම අවශ්‍යය.

5.1 සංඛ්‍යා සටහන
යටිතල පහසුකම් සඳහා වූ රාජ්‍ය ආයෝජන

වර්ෂය	ආර්ථික සේවා		සමාජ සේවා		එකතුව	
	රු.ද.ල.	ද.දේ.නි.%	රු.ද.ල.	ද.දේ.නි.%	රු.ද.ල.	ද.දේ.නි.%
1992	20,444	4.8	6,137	1.4	26,581	6.2
1993	29,600	5.9	6,075	1.2	35,675	7.1
1994	29,304	5.1	7,677	1.3	36,981	6.4
1995	36,106	5.4	9,854	1.5	45,960	6.9
1996	31,409	4.1	10,322	1.3	41,731	5.4
1997	32,481	3.6	11,552	1.3	44,033	4.9
1998	44,677	4.4	15,528	1.5	60,205	5.9
1999	44,940	4.1	17,493	1.6	62,433	5.6
2000	54,650	4.3	16,471	1.3	71,121	5.7
2001	54,906	3.9	14,559	1.0	69,465	4.9
2002 (අ) 51,678	3.3	15,690	1.0	67,368	4.3	

(අ) තාවකාලික

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

5.2 සෞඛ්‍ය

රටක ආර්ථික සංවර්ධනය සහ සෞඛ්‍ය තත්ත්වය අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් රඳා පවතී. සාමාන්‍යයෙන් රටක සෞඛ්‍ය තත්ත්වය එම රටෙහි සංවර්ධනයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සැලකේ. එසේ නමුත්, ආර්ථික සංවර්ධනය කෙරෙහි යහපත් සෞඛ්‍ය තත්ත්වයේ ඇති වැදගත්කම ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයන්ගේ පුළුල් දෘෂ්ඨි කෝණයට ලක් වූ බවක් නොපෙන්. ලෝක සෞඛ්‍ය සංවිධානය විසින් 2000 දී ස්ථාපනය කරන ලද සාර්ව ආර්ථික සහ සෞඛ්‍ය පිළිබඳ කොමිසම, විසින් සෞඛ්‍ය සඳහා කරනු ලබන ආයෝජනය, විශේෂයෙන්ම සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවලට, විශාල ආර්ථික ප්‍රතිලාභයක් ලබා දෙන බව අවධාරණය කරනු ලබයි. සෞඛ්‍ය, දිළිඳු කම අඩු කිරීම සහ දිගු කාලීන ආර්ථික වර්ධනය අතර ඇති සම්බන්ධතාවය සමාන්‍යයෙන් දැනට අවබෝධ කරගෙන ඇති තත්ත්වයට වඩා ශක්තිමත් බව එම කොමිසම තවදුරටත් පෙන්වා දෙනු ලබයි. මේ අතර, 2000 දී පැවති එක්සත් ජාතීන්ගේ සහභාගි ප්‍රවේදී සම්මත කර ගත් සහභාගි සංවර්ධන ඉලක්කයන්හි දී දරිද්‍රතාවය සැලකිය යුතු ලෙස අඩු කිරීමට සහ දිළිඳු ජනතාවගේ සෞඛ්‍ය තත්ත්වයේ පැහැදිලි වර්ධනයක් ඇති කිරීම සඳහා හඬ නගන ලදී. සහභාගි සංවර්ධන ඉලක්ක

යටතේ මූල්‍ය උපාය මාර්ගය ලෙස 2007 වනවිට සෞඛ්‍ය කටයුතු සඳහා අයවැයෙන් වෙන් කරන මුදල දැරූණි. යෙන් සියයට 1 කින් ද, 2015 වනවිට දැරූණි. යෙන් සියයට 2 කින් ද වැඩි කළ යුතු බවත්, සෞඛ්‍ය සේවාවන්හි ප්‍රමුඛත්වය දිය යුතු ආශ හඳුනාගතයුතු බවත්, අවධාරණය කර ඇත. මෙම ඉලක්ක සපුරා ගැනීම සඳහා විදේශ ආධාර වැඩි කර ගැනීම ද අපේක්ෂා කෙරේ.

1940 ගණන් සහ 1950 ගණන් වලදී වැඩිලි කර්මාන්ත ආශයේ අතිරික්තයෙන් අයකෙරුණු බදු මගින් සහ 1960 ගණන් වල සහ 1970 ගණන් වලදී විදේශ වෙළෙඳාමෙන් විශාල ලෙස අය කෙරුණු බදුවලින් ලද ආදායම නිසා රජයට සෞඛ්‍ය ආශයෙහි සෘජුවම ආයෝජනය කිරීමට හැකි වූ අතර වෙනත් බොහෝ සමාජ සුබසාධන වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට හැකි විය. මෙමගින්, මරණ අනුපාතිකය, ළදරු සහ මාතෘ මරණ අනුපාතිකය සහ ආයු අපේක්ෂාව වැනි නිර්ණායකයන් අතින් බොහෝ දුරට දියුණු රටවල සෞඛ්‍ය තත්ත්වයන් පිළිබඳ ප්‍රමිතීන් සමග සම මට්ටමින් පෙනී සිටීමට ශ්‍රී ලංකාවට හැකි විය. කෙසේ වුවත්, 1990 ගණන් වල රජයේ අයවැය තත්ත්වය පිරිහීම සහ ආරක්ෂක වියදම් සඳහා වූ ඉල්ලුම සපුරාලීමට සිදුවීම නිසා රටෙහි පැනනගින සෞඛ්‍ය ගැටළු විසඳීම සඳහා කළ යුතු ආයෝජනය ඒ සඳහා අවශ්‍ය මට්ටමට වඩා පහත වැටිණි. ප්‍රතිපත්ති අධ්‍යයන ආයතනය මගින් පිළියෙළ කර ඇති ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික සෞඛ්‍ය ගිණුම් (2002 ජුනි) වලට අනුව 1999 දී මුළු ජාතික සෞඛ්‍ය වියදම දැරූණි. යෙන් ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 3.5 ක් විය. මුළු සෞඛ්‍ය වියදමෙහි රජයේ දායකත්වය සියයට 48 ක් වූ අතර කුඩුම්භ දැරූ දායකත්වය සියයට 46 ක් විය. ශේෂය සපයනු ලැබුයේ සේවයෝජකයින් (සියයට 3), පෞද්ගලික රක්ෂණ මගින් (සියයට 1) සහ ලාභ ඉපැයීම පරමාර්ථය කර නොගත් සංවිධාන (සියයට 2) මගින්ය. මෙමගින් පෙන්නුම් කරනුයේ පෞද්ගලික ආයෝජනයන්ට හිතකර වූ යෝග්‍ය ප්‍රතිපත්ති වෙනසක් මගින් වෙළෙඳපොළ පදනම් කරගත් සෞඛ්‍ය ආයෝජන ක්‍රමයක් සඳහා විශාල විභවතාවක් පවතින බවයි. එබැවින්, පෞද්ගලික ආශයේ සහභාගිත්වය ඉහළ යාම, පෞද්ගලික රක්ෂණ සහ සමාජ රක්ෂණ යෝජනා ක්‍රම ප්‍රවර්ධනය කිරීම, සෞඛ්‍ය ආශයේ ආයෝජන ඉහළ දැමීම සඳහා උපකාරී වනු ඇත.

රටෙහි වර්තමාන සෞඛ්‍ය තත්ත්වය සහ සෞඛ්‍ය සේවයේ යන දෙකෙහිම ගැටළු පෙළක් හඳුනාගෙන ඇත. (දිළිඳුබව, සංක්‍රමණය සහ සෞඛ්‍ය, ලෝක සෞඛ්‍ය සංවිධානය, කොළඹ, මාර්තු 2002). වර්තමාන ප්‍රධාන සෞඛ්‍ය ප්‍රශ්න වශයෙන්, ප්‍රධාන වශයෙන් ගැබ්බිනි මට්ටමට සහ ළමුන් අතර පවතින ඉහළ මට්ටමක මත්ද්‍රව්‍ය ප්‍රභවය, වොටු, මැලේරියාව, වැනි බෝවන රෝග නැවත හිස එසවීම, ඒඩ්ස් සහ ලිංගාශ්‍රිත රෝග ආසාදනය ඉහළයාම, හදවත් රෝග, දියවැඩියාව, අධික රුධිර පීඩනය සහ මානසික රෝග වැනි බෝ නොවන රෝග පැතිරීම සහ මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතය, සෞඛ්‍යදායී නොවන ආහාර පුරුදු මානසික අවපීඩනය සහ සිය දිවි භානිකර ගැනීමට පවා තුඩු

දෙන පරිදි ජීවන ක්‍රම වෙනස් වීම ආදිය හඳුනාගෙන ඇත. සෞඛ්‍ය සේවාවේ තත්ත්වය පිළිබඳව සැලකීමේදී හඳුනාගෙන ඇති ප්‍රධාන ප්‍රශ්න වී ඇත්තේ සෞඛ්‍ය ප්‍රවර්ධන කටයුතු වල දුබලතාව, දුර්වල රෝග නිවාරන සේවාවන් සහ පුහුණු සේවකයන් නොමැතිකම කළමනාකරණ දුර්වලතාවයන් සහ යෝග්‍ය නියාමක ක්‍රමයක් නොමැති වීම යනාදියයි. එයට අමතරව, ලබාගත හැකි/සම්පත් අසමානලෙස ව්‍යාප්තිය, යෝග්‍ය පරිදි රෝගීන් යොමු කිරීමේ ක්‍රමයක් නොමැති වීම සහ ඇතැම් රෝහල්වල රෝගීන්ගේ කඳබදයක් පවතින අතර ඇතැම් රෝහල්වල පහසුකම් උපරිම ලෙස ප්‍රයෝජනයට නොගැනීම යන ගැටළු රටේ සෞඛ්‍ය සේවාව තුළ අඛණ්ඩව මතුවෙමින් පවතී.

සෞඛ්‍ය පිළිබඳ ජනාධිපති කාර්ය සාධක බලකායෙහි ප්‍රධාන නිර්දේශයන් සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය විසින් 2002 වසර තුළදී ද අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. එක් දිස්ත්‍රික්කයක අවම වශයෙන් එක් රෝහලක් හෝ වැඩි දියුණු කිරීම, ආබාධිත, වැඩිහිටි සහ මානසික රෝගීන් සඳහා වූ සෞඛ්‍ය සේවාව ශක්තිමත් කිරීම, සෞඛ්‍ය ප්‍රවර්ධන වැඩසටහන් දියුණු කිරීම, ආයතනික ව්‍යුහය ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම සහ මානව සම්පත් දියුණු කිරීම යනාදිය එයට ඇතුළත් ය. එක් දිස්ත්‍රික්කයක අවම වශයෙන් එක් රෝහලක්වත් දියුණු කිරීමේ වැඩසටහන යටතේ බටහිර වෛද්‍ය ප්‍රතිකාර ක්‍රමය පවතින රෝහල් 28 ක් ද පෙරදිග වෛද්‍ය ප්‍රතිකාර ක්‍රමය පවතින රෝහල් 23 ක් ද සංවර්ධනය කිරීම පිණිස පියවර ගන්නා ලදී. මානසික රෝගීන් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ මධ්‍යස්ථාන හතක් පිහිටුවීම මගින් මානසික සෞඛ්‍ය පහසුකම් විමධ්‍යගත කිරීම සහ ප්‍රවර්ධනය සඳහා පියවර ගනු ලැබිණි. වැවිලි අංශයේ සෞඛ්‍ය තත්ත්වය ශක්තිමත් කරනු වස් වතු රෝහල් 54 ක් රජය යටතට පවරාගැනීමට සැලසුම් කරනු ලැබිණි. මේ දක්වා රෝහල් 21 ක් ඒ යටතේ පවරාගෙන ඇත. වයස්ගතවූවන් සහ යුද්ධයෙන් ආබාධිත වූවන් ඇතුළු ආබාධිතයන් වෙනුවෙන් විශේෂ වැඩසටහනක් ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබිණි. පාසල් සෞඛ්‍ය වැඩසටහන් වැඩිදියුණු කිරීම සහ සෞඛ්‍ය අංශයේ නීතිරීති සංශෝධනය කිරීම 2002 වසරේදී ක්‍රියාත්මක වෙමින් පැවතිණි.

5.2 ආබාධිත ගවහන රජයේ සෞඛ්‍ය සේවය

ශීර්ෂය	2000	2001	2002(අ)
රෝහල් සංඛ්‍යාව (බටහිර වෛද්‍ය සේවය)	578	585	605
ඇඳුන් සංඛ්‍යාව	58,423	58,833	59,781
මධ්‍යම බෙහෙත් ශාලා	389	389	385
වෛද්‍යවරුන් සංඛ්‍යාව	6,873	7,235	7,459
සහකාර වෛද්‍යවරුන් සංඛ්‍යාව	1,332	1,330	1,295
ආයුර්වේද වෛද්‍යවරුන් සංඛ්‍යාව	16,161	16,130	16,455
හෙද සේවක සංඛ්‍යාව	14,931	15,061	16,139
උපස්ථාපන සංඛ්‍යාව	7,309	7,163	6955
අභ්‍යන්තර රෝගීන් සංඛ්‍යාව ('000)	4,015	ලැකෝ	ලැකෝ
බාහිර රෝගීන් සංඛ්‍යාව ('000)	43,329	ලැකෝ	ලැකෝ
මුළු රාජ්‍ය සෞඛ්‍ය වියදම (රු. දශ ලක්ෂ)	20,696	18,772	24,946
වර්තන වියදම (රු. දශ ලක්ෂ)	15,394	14,785	20,233
ප්‍රාග්ධන වියදම (රු. දශ ලක්ෂ)	5,302	3,987	4,713

(අ) තාවකාලික මූලාශ්‍රය: සෞඛ්‍ය, සේෂණ සහ සුභසාධන අමාත්‍යාංශය
 (ආ) 2000 වාර්ෂික සෞඛ්‍ය විවරණකාරීවල දත්ත 2000 ඉලක්ක මත බැසුම
 සංඛ්‍යා සංශෝධනය කර ඇත.

2002 දී බටහිර වෛද්‍ය ක්‍රමයට ප්‍රතිකාර සපයන රජයේ රෝහල් සංඛ්‍යාව 605 දක්වා 20 කින් ඉහළ ගියේය. මෙයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතුවූයේ වැවිලි කර්මාන්ත අංශයේ රෝහල් රජයට පවරාගැනීමයි. මෙම රෝහල්වල මුළු ඇඳුන් සංඛ්‍යාව 59,781 දක්වා සියට 2 කින් පමණ ඉහළ ගියේය. සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශයට අනුව 2002 දී ඇඳුන් 8,300 කින් සමන්විත පෞද්ගලික වෛද්‍ය ආයතන 175 ක් පැවතිණි. එයට අමතරව ඇඳුන් 2,567 කින් සමන්විත ආයුර්වේද රෝහල් 49 ක් තිබිණි. මේ අනුව 2002 දී පුද්ගලයින් 1000 කට ඇඳුන් 3.6 ක් විය. 2002 දී රජයේ රෝහල්වල සුදුසුකම්ලත් වෛද්‍යවරුන්ගේ මුළු ගණන 7,459 දක්වා සියයට 3 කින් ඉහළ ගියේය. සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය ඇස්තමේන්තු කර ඇති පරිදි සුදුසුකම් ලත් වෛද්‍ය වරුන් 800 ක් පමණ පෞද්ගලික රෝහල් වල හෝ පෞද්ගලික ප්‍රතිකාර සේවයේ නියැලී සිටියහ. මෙමගින් පිළිබිඹු වන්නේ 2002 වසර අවසානයේදී එක් වෛද්‍යවරයකුට පුද්ගලයන් 2,300 බැගින් සිටි බවයි. 2002 දී රජයේ රෝහල්වල හෙදියන් සංඛ්‍යාව 16,139 දක්වා සියයට 7 කින් ඉහළ ගියේය. සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය ඇස්තමේන්තු කර ඇති ආකාරයට පෞද්ගලික වෛද්‍ය ආයතනවල සේවය කරනු ලබන හෙදියන් සංඛ්‍යාව 6,955 ක් වේ. ඒ අනුව ජනගහනයෙන් පුද්ගලයන් 100,000 කට පසුගිය වසරේදී සිටි හෙදියන් සංඛ්‍යාව 97 සිට 121 දක්වා ඉහළ ගොස් ඇත. සෞඛ්‍ය සේවාව පුහුණු සෞඛ්‍ය සේවක හිඟයෙන් නිරන්තරව පෙළෙයි. 2000 වසර අවසානය වනවිට විශේෂඥ වෛද්‍යවරුන් 697 ක් පමණ සේවයේ නියැලී සිටියහ. සියළුම රජයේ සහ පෞද්ගලික රෝහල් පුහුණු හෙද හෙදියන් සහ උපකාරක වෛද්‍ය නිලධාරීන්ගේ උග්‍ර හිඟයකින් පෙළේ. වැඩිවෙමින් පවතින ඉල්ලුමට සරිලන පරිදි රජයේ පුහුණු ආයතනවලට ඇතුළත් කරගැනීම නො සිදුවන බැවින් පිළිගත් නීතිරීති හා ප්‍රමිතීන්ට අනුව අවශ්‍ය මිනිස් බල පුහුණුව ලබාගැනීම පිණිස පෞද්ගලික අංශයට ඉඩ ලබා දීම ඉතා වැදගත්ය.

ඩොගු උණ රෝගය යළි හිස එසවීම 2002 වසරේදී රෝග මර්ධන ව්‍යාපාරවලට නිරන්තර අභියෝගයක් වී තිබුණි. 2001 වසරේදී වාර්තා වූ ඩොගු උණ රෝගීන් යයි සැකකළ සිද්ධීන් 3,771 හා සසඳා බැලීමේදී 2002 වසර තුළ වාර්තා වූ සිද්ධීන් සංඛ්‍යාව 2,641 ක් විය. 2002 වසරේදී ඩොගු උණ රෝගයෙන් සිදුවූ මරණ සංඛ්‍යාව 63 ක් වූ අතර 2001 දී මරණ 47 ක් වාර්තා වී ඇත. රෝගය පැතිරයාමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතුවූයේ පරිසර දුෂණය, නොසැලකිලිමත් කම සහ රෝග විනිශ්චයේ දුර්වලතාවන්ය. මෑත වසර තුළදී මැලේරියා මර්ධන වැඩසටහන් වල කැපී පෙනෙන ප්‍රගතියක් සිදු වී ඇත. 2002 දී මැලේරියාව වැළඳී ඇතැයි හඳුනාගත් රෝගීන් සංඛ්‍යාව සියයට 38 කින් පහත වැටී ඇත. 2001 වසරේ දී මෙම සංඛ්‍යාව සියයට 68 කින් පහත වැටුණි. මැලේරියා රෝගය නිසා මියගිය සංඛ්‍යාව 2002 දී 30 ක් දක්වා පහත වැටුණි. 2001 දී වාර්තා වූ මරණ සංඛ්‍යාව 53 ක් විය.

2002 වසරේ දී සෞඛ්‍ය කටයුතු සඳහා මුළු වියදම රුපියල් දශ ලක්ෂ 23,872 හෙවත් ද.දේ.නී. යෙන් සියයට 1.5 ක් වූයේය.

5.3 සංඛ්‍යා සටහන
පෞද්ගලික රෝහල්වල ක්‍රියාකාරිත්වය (අ)

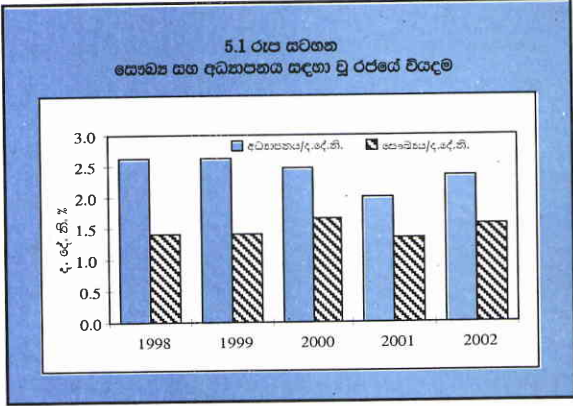
ශීර්ෂය	2001		ප්‍රතිශත වෙනස
	සංඛ්‍යාව	සංඛ්‍යාව	
1. රෝහල් ඇඳත් සංඛ්‍යාව	961	974	1
2. රෝහින් සංඛ්‍යාව			
නේවාසික	46,897	51,418	10
බාහිර	349,436	388,069	11
3. වෛද්‍යවරු			
ජීවීර	711	749	5
බාහිර	107	86	-20
අර්ධකාලීන	511	583	14
අර්ධකාලීන	93	80	-14
4. හෙද සේවක සංඛ්‍යාව			
හෙදියන්	1,496	1,491	0
සුදුසුකම්ලත්	1,079	1,110	3
අභ්‍යාපලාභී	799	762	-5
අභ්‍යාපලාභී	280	348	24
උපස්ථාන සංඛ්‍යාව	417	381	-9
5. අනෙකුත් සේවක මණ්ඩලය			
තාක්ෂණික සේවක මණ්ඩලය	1,069	1,117	4
පරිපාලන සේවක මණ්ඩලය	243	277	14
පරිපාලන සේවක මණ්ඩලය	190	211	11
අනෙකුත් (කම්කරුවන් ඇතුළුව)	636	629	-1

(අ) බස්නාහිර පළාත (12), දකුණු පළාත (7), මධ්‍යම පළාත (3), වායු පළාත (3), නැගෙනහිර පළාත (1) සහ උච්ච පළාත (1) යන පළාත්වල පිහිටි පෞද්ගලික රෝහල් 27 කින් වර්තමාන වෛද්‍යවරු මත පදනම් වේ.

(ආ) භාවිතා වූ

ප්‍රධාන වශයෙන් අයවැය සංරෝධකයන් නිසා සෞඛ්‍ය සඳහා රාජ්‍ය වියදම මෑත වර්ෂ වලදී දැකිය හැකි පරිදි සාපේක්ෂව පහත් මට්ටමක විය. රාජ්‍ය සෞඛ්‍ය සේවාව ප්‍රමාණාත්මක සහ ගුණාත්මක වශයෙන් පිරිහීමකට ලක්ව ඇති අතර පෞද්ගලික අංශයේ සෞඛ්‍ය සේවාව සඳහා ඉල්ලුමේ ප්‍රසාරණයක් සිදුව ඇත. වර්තමාන ප්‍රතිකාර සේවාවන්ගෙන් සියයට 50 ක් ම සපයනු ලබන්නේ පෞද්ගලික අංශය මගිනි. කෙසේ නමුත්, සෞඛ්‍ය පහසුකම් වැඩි දියුණු කිරීමේදී, රෝගවලට ප්‍රතිකාරකිරීමේ සේවාව සඳහා පෞද්ගලික අංශය දිරිගන්වන අතර අඩු ආදායම් කණ්ඩායම්වලට වැඩි අවධානයක් යොමු කරමින් රෝග නිවාරන සෞඛ්‍ය සේවාවන් සඳහා රජය වැඩි වශයෙන් සම්බන්ධ විය යුතුය.

සෞඛ්‍ය, පෝෂණ හා සුඛසාධන අමාත්‍යාංශය විසින් 2002 දී සෞඛ්‍ය යටිතල පහසුකම් සංවර්ධන ව්‍යාපෘතීන් රාශියක් ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබීණි. ජාතික වතුගෙවු රෝග විනිශ්චය කිරීමේ සහ බද්ධ කිරීමේ මධ්‍යස්ථානයක් මාලිගාවත්ත ප්‍රදේශයේ ඉදිකිරීමේ කටයුතුවල ප්‍රගතියක් 2002 වසරේදී දක්නට ලැබුණි. මෙම මධ්‍යස්ථානය වතුගෙවු රෝග විනිශ්චය සහ වතුගෙවු බද්ධ කිරීමේ සැත්කම් සඳහා පහසුකම් සහිත රෝහල් ඇඳත් 111 කින් සමන්විත වනු ඇත. ව්‍යාපෘතියෙහි මුළු පිරිවැය රුපියල් දශ ලක්ෂ 290 ක් වනු ඇතැයි ඇස්තමේන්තු කර ඇත. මේ අතර ජපානයේ ජාත්‍යන්තර සහයෝගිතා අරමුදලේ ආධාර යටතේ යටිතල පහසුකම් වැඩිදියුණු කිරීම සහ තවත් උපකරණ සැපයීම මගින් රත්නපුර මහ රෝහලද මාතර ප්‍රාදේශීය රෝහලද වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා පියවර ගෙන තිබුණි. ලේ සහ ලේ ආශ්‍රිත නිශ්පාදිත ආරක්ෂිතව සහ ප්‍රමාණවත් ලෙස සැපයීම පිණිස නව ජාතික ලේ සැපයුම් මධ්‍යස්ථානයක් පිහිටුවීමට පියවර ගෙන තිබුණි.

5.3 අධ්‍යයනය

ශ්‍රී ලංකාව සංවර්ධනය වන රටක් වශයෙන් සියයට 90ක් තරම් වූ ඉහළ සාක්ෂරතා අනුපාතයක් ළඟාකර ගැනීමට සමත් වී ඇත. එහෙත් මෙම ඉහළ සාක්ෂරතාව තීරසාර ආර්ථික සංවර්ධනයක් කරා ගමන් කළ හැකි වන පරිදි සක්‍රමාන්විත අධ්‍යාපන ජයග්‍රහණයක් බවට පරිවර්තනය කිරීමට අපොහොසත් වී ඇත. වර්තමාන අධ්‍යාපන ක්‍රමයේ ඇති සංරෝධකයන් ගණනාවක්, යළි පුහුණු ශ්‍රී ලංකා (The Future - Regaining Sri Lanka) නමැති වාර්තාවේ පෙන්වා දී ඇත. මෙම සංරෝධකයන් ගුණාත්මක බව, ආයතන, භාෂාව සහ තෘතීය අධ්‍යාපනය යන කරුණු හා සම්බන්ධව වෙයි. සේවාවන් සැපයීමේ දී ඇති වී ඇති ප්‍රාදේශීය විෂමතාවයන්, පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වයට බලපාන නීතිමය බාධක විශේෂයෙන් ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල ගුරුවරුන්ගේ හිඟ අතිශයින් කේන්ද්‍රීය ගත අධ්‍යාපන පරිපාලන ක්‍රමය, පන්ති කාමරයන්හි ගුණාත්මක යෙදවුම්වල දැඩි හිඟකම අධ්‍යාපනික සම්පත්වල අසමතුලිත බෙදීම සහ බහු සංස්කෘතික සමාජයක සමාජ සමගිය දියුණු කිරීමේදී අධ්‍යාපනයේ කාර්යභාරය කෙරෙහි අවධානය යොමුවීම ප්‍රමාණාත්මක නොවීම යනාදී කරුණු ගුණාත්මක සහ ආයතනික සංරෝධකයන් වශයෙන් හඳුනාගෙන ඇත. ජාත්‍යන්තර භාෂාවන්, විශේෂයෙන් ම ඉංග්‍රීසි භාෂාව පිළිබඳ නිපුණතාවය මදකම, ගෝලීය වාණිජ රටාව තුළ සහ දේශීය පෞද්ගලික අංශය සමග සහභාගිත්වය සීමා වීමට හේතු වී තිබේ. තෘතීය අධ්‍යාපනික අවස්ථාවන් හි දැඩි හිඟකම මෙන්ම උපාධිධාරීන් අතර ඇති දක්ෂතා හා නිපුණතා පරතරය විශ්වවිද්‍යාල අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයේ බරපතළ ගැටළුවක් වී ඇත.

සාමාන්‍ය අධ්‍යාපනය

2002 වසරේදී, ප්‍රාථමික සහ ද්විතියික අධ්‍යාපන ප්‍රතිසංස්කරණ මුළු රටපුරාම අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක වෙමින් පැවතිණි. එමෙන්ම, වර්ෂය තුළ පළමු ශ්‍රේණියේ සිට පස්වන ශ්‍රේණිය දක්වා අවශ්‍ය වූ විෂය මාලා සංශෝධනය, ගුරු අත්පොත් සැකසීම, ගුරු පුහුණු කිරීම් සහ විෂයානුබද්ධ පෙළපොත් සැකසීම යනා දී සියලු මූලික කටයුතු අවසන් කරන ලදී. අධ්‍යාපන ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක වීමේ දී ඇතිවිය හැකි දුර්වලතා සහ අඩුපාඩු අවම කිරීම සඳහා

අධ්‍යාපන ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු අධීක්ෂණය කිරීම කෙරෙහි වැඩි අවධානයක් යොමු කරන ලදී. ක්‍රියාකාරකම් සහිත පත්ති කාමර හිඟකම, ජනප්‍රිය පාසල්වල සමහර පත්තිවල අධික ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාවක් සිටීම සහ විශේෂයෙන් ප්‍රාදේශීය මට්ටමෙන් පුහුණු ගුරුවරුන්ගේ හිඟකම වැනි දුෂ්කරතා, අධ්‍යාපන ප්‍රතිසංස්කරණ සාර්ථකව ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා බාධාවක්ව පවතී. මෙවැනි දුර්වලතා මහභූරවීම සඳහා ඒ හා සම්බන්ධ බලධාරීන්ගේ පූර්ව අවධානයට යොමු විය යුතුය.

2002 වසරේ පාසල් සංගණනයට අනුව, ජාත්‍යන්තර පාසල් හැර, පෞද්ගලික පාසල් සහ පිරිවෙන් ඇතුළත්ව ක්‍රියාත්මකව පැවති පාසල් සංඛ්‍යාව 10,505 ක් විය. විශේෂයෙන්ම, ග්‍රාමීය පාසල්වල අධ්‍යාපනයේ ගුණාත්මක බව විශාල ලෙස පිරිහීම නිසා ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව අඩුවීම හේතුකොට ගෙන, රජයේ පාසල් 65 ක්, පසුගිය වසර තුළ වසා දැමීමට සිදුව ඇත. රජයේ පාසල්වල ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව 2002 වසරේ දී 4,026,233 දක්වා සියයට 4 කින් පහත වැටුණි. මෙයට හේතු වී ඇත්තේ පාසල් යන වයසේ පසුවන ජන සංඛ්‍යාව පහත වැටීම සහ සිසුන් විශාල ප්‍රමාණයක් පෞද්ගලික පාසල් වලට ඇතුළත් වීමත්ය. 2002 වසරේ දී වර්ග කිලෝ මීටර් 7 කට එක පාසලක් බැගින් තිබිණි. 2001 වසරේ දී 423 ක් ලෙස පැවැති, පාසලක සාමාන්‍ය ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව 2002 දී 410 දක්වා පහත වැටුණි. 2002 වසරේ දී ගුරු ශිෂ්‍ය අනුපාතය 21 දක්වා සුළු වශයෙන් වර්ධනය විය. 2002 වසර අවසාන වන විට 96,917 ක ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාවකින් යුත් පෞද්ගලික පාසල් 80 ක් සහ 54,968 ක ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාවකින් යුත් පිරිවෙන් 599 ක් තිබිණි. මේ අතර මෑත කාලීනව පෞද්ගලික පාසල්වල ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාවේ වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරයි. 2002 වර්ෂය තුළදී රජයේ පාසල්වල ගුරු සංඛ්‍යාව 191,812 දක්වා ආන්තික ලෙස වර්ධනය විය. පෞද්ගලික පාසල්වල ගුරු සංඛ්‍යාව 4,584 දක්වා සියයට 6කින් වර්ධනය වී ඇත.

ස්ව දේශීය ශිෂ්‍යයන් සඳහා අධ්‍යාපනය සපයන ජාත්‍යන්තර පාසල් විශාල සංඛ්‍යාවක් රට තුළ ක්‍රියාත්මකව පවතී. මේවායින්, විශේෂයෙන් ම විදේශීය විශ්ව විද්‍යාලවලට ඇතුළත් වීම සඳහා අවශ්‍ය සුදුසුකම් සහිතව සිසුන් සුදානම් කරන අතර, එමගින් විදේශීය විශ්ව විද්‍යාලයකට ඇතුළත් වීමට හැකියාව ලබාදෙයි. දෙමාපියන්ගේ අනුග්‍රහය ලබාගැනීමට දෙමාපිය උපදෙස් මත මෙම පාසල්වල අධ්‍යාපන තත්ත්වය මත සිය දරුවන් මෙම පාසල්වලට ඇතුළත් කරන්නේ ද යන්න දෙමාපියන් විසින් තීරණය කරනු ලබන නිසා ජාත්‍යන්තර පාසල් වෙළෙඳපොල මගින් මූලික වශයෙන් හසුරුවනු ලබයි. අධ්‍යාපනය ලබමින් සිටින සිසුන් තවදුරටත් රඳවා ගැනීමටත්, නවක සිසුන් බඳවා ගැනීමටත් මෙම පාසල් අතර ඇති තරඟකාරීත්වය, පාසල් කටයුතු, ගුරුවරුන්ගේ සුදුසුකම් සහ ගුණාත්මක ප්‍රමිතීන් පුණරක්ෂණය අඛණ්ඩව කරගෙන යාමට පාසල් පරිපාලන මණ්ඩලයට සිදු වේ. කෙසේ නමුත්, ජාත්‍යන්තර පාසල් සඳහා වෙළෙඳපොල පදනම්කරගත් අධීක්ෂණ ක්‍රමයක් තිබීම වැදගත් ය.

අධ්‍යාපනයේ ගුණාත්මකභාවය සහ අධ්‍යාපන ප්‍රතිසංස්කරණවල ඵලදායීතාවය වැඩි දියුණු කිරීමේ අදහසින්, අධ්‍යාපන වැඩසටහන් රාශියක් 2002 වසරේ දී ක්‍රියාත්මක

කරන ලදී. පාසල් කළමනාකරණය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා පාසල් පාදක කළමනාකරණ ක්‍රමය යටතේ පාසල් මණ්ඩල පිහිටුවීමට අවශ්‍ය පියවර ගන්නා ලදී. පත්ති කාමරය තුළදීම ගුරුවරුන් මෙන්ම දෙමාපියන් විසින් ද ශිෂ්‍යන්ගේ ක්‍රියාකාරීත්වයන් අවබෝධකර ගැනීම තුළින් අධ්‍යාපනයේ ගුණාත්මක සංවර්ධනයක් ඇති කිරීමට පාසල් පාදක ඇගයීම් වැඩසටහන හඳුන්වා දෙන ලදී. මේ අතර, අ.පො.ස (උ.පෙළ) ප්‍රතිසංස්කරණ යටතේ හඳුන්වාදුන් වැඩසටහන් නියාමනය කිරීමට කලාපීය නියාමන මණ්ඩල පිහිටුවා ගන්නා ලදී. තවද ජනප්‍රිය පාසල්වල පළමු වසරට සිසුන් ඇතුළත් කිරීම සඳහා පවතින දැඩි තරඟකාරීත්වය අවම කිරීමේ අරමුණ ඇතිව, තව ආදර්ශ ප්‍රාථමික පාසල් ව්‍යාපෘතිය පටන්ගෙන ඇත. නවෝද්‍යා පාසල් ව්‍යාපෘතිය යටතේ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීම සඳහා ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ පදනම් කොටගෙන පාසල් 381 ක් තෝරා ගන්නා ලදී.

අධ්‍යාපනයේ ගුණාත්මක බව වර්ධනය කිරීම සඳහා ගුරු පුහුණුව තීරණාත්මක සාධකයක් වෙයි. 2002 වසර වන විට, සියලු ම සිංහල මාධ්‍ය කුපුහුණු ගුරුවරුන්ට ගුරු විද්‍යාල මගින් ප්‍රමාණවත් පුහුණුවක් ලබා දී තිබුණි. මීට අමතරව, අන්‍යෝන්‍ය අවබෝධය තුළින් විෂයයන් ඉගැන්වීම වැඩි දියුණු කිරීම අරමුණු කොටගෙන ගුරු තත්ත්ව කව ඇති කිරීමට පියවර ගෙන ඇත. මේ යටතේ කොට්ඨාශ සහ කලාපීය මට්ටමින් එකම විෂය උගන්වන ගුරුවරුන් කණ්ඩායම් වශයෙන් එක්ව මුද්‍රිත ගැටළු සාකච්ඡා කිරීමට සහ අන්දැකීම් හුවමාරුකර ගැනීමට ගුරුභවතුන් උනන්දුකරනු ලැබේ.

රජයේ අනුග්‍රහය සහිත ශිෂ්‍ය සුභසාධන වැඩසටහන් 2002 වසරේ දී අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කෙරිණි. රුපියල් දශ ලක්ෂ 999 ක වියදමින්, දශ ලක්ෂ 4ක් පමණ වන ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාවකට පාසල් නිල ඇඳුම් සඳහා අවශ්‍ය රෙදි බෙදා දුන් අතර, නොමිලේ පාසල් පෙළපොත් ලබාදීම සඳහා රුපියල් දශ ලක්ෂ 950 ක් රජය වැය කළේ ය. මීට අමතරව, දක්ෂ සහ අඩුපහසුකම් සහිත සිසුන්ගේ සුඛ සිද්ධිය සඳහා විවිධ ශිෂ්‍යත්ව වැඩසටහන් සහ පෝෂණ ව්‍යාපෘති රාශියක් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. සියළු දෙනාටම එවැනි පහසුකම් නොමිලේ සැපයීම එක අතකින් සම්පත් අපතේ යාමකට හේතුවීමත් අනික් අතට අධ්‍යාපන ක්‍රමය හසුරුවනු ලබන බලධාරීන්ගේ දුෂ්ණ කටයුතුවලට මග පෑදීමක් සිදුවෙන නිසාත්, නොමිලේ සපයන සමහර පහසුකම් තීරසාර අධ්‍යාපන ක්‍රමයක සංවර්ධනයට බාධාවක් විය හැකි බව පසුගිය අන්දැකීම් වලින් පැහැදිලි වෙයි. එම නිසා, උචිත ඉලක්ක ගත උපායමාර්ගයක් භාවිතා කරමින් අවශ්‍යම සිසුන්ට පමණක් නොමිලේ පහසුකම් සැපයීමට කටයුතු කිරීම ඉතා වැදගත්ය.

විදේශවලින් අරමුදල් සපයන ලද අධ්‍යාපන ව්‍යාපෘති කිහිපයක් 2002 වසර තුළ ක්‍රියාත්මක වෙමින් පැවැතිණි. ඉන් එකක් වනුයේ ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන ආයතනය විසින් අරමුදල් සපයනු ලබන ගුරු අධ්‍යාපන සහ ගුරු ස්ථාපන ව්‍යාපෘතිය යි. මෙම ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රධාන අරමුණු වූයේ ගුරු අධ්‍යාපනය නභාපිටුවීම, පාසල් කාර්යමණ්ඩලය සහ කළමනාකරණය

ශක්තිමත් කිරීම සහ ගුරු අධ්‍යාපනික ආයතන වැඩි දියුණු කිරීම යනාදියයි. එසේම ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන ආයතනය මගින් මුලධාරි සැපයු දෙවන සාමාන්‍ය අධ්‍යාපන ව්‍යාපෘතිය, මගින් විෂය මාලා සංවර්ධනය, පාසල් පුස්තකාල සංවර්ධනය සහ සිසුන්ගේ කියවීමේ පුරුද්ද වැඩි කිරීම, පාසල් තර්කාන්විත කිරීම සහ ගුණාත්මක යෙදවුම් සැපයීම යන අරමුණු ඇතිව 2002 වසරේදී ද ක්‍රියාත්මකව පැවති අතර, එම ව්‍යාපෘතිය නිවැරදිව ආසන්නව පවති. ද්විතිය අධ්‍යාපනයේ ගුණාත්මක වර්ධනයක් සිදුකිරීමේ අරමුණින් 2000 වසරේ දී ආරම්භකර ක්‍රියාත්මක වූ ද්විතියක අධ්‍යාපන නවීකරණ ව්‍යාපෘතිය ද ක්‍රියාත්මක වෙමින් පැවතීමේ. මීට අමතරව, එක්සත් රාජධානියේ විදේශීය ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් (DFID) අරමුදල් සපයන ලද ප්‍රාථමික ගණිත ව්‍යාපෘතිය සහ ප්‍රාථමික ඉංග්‍රීසි භාෂා ව්‍යාපෘතිය, ජර්මන් ආධාර සපයන

මූලික අධ්‍යාපන අංශ වැඩසටහන, ජපානයේ ජාත්‍යන්තර සහයෝගිතා ආයතනය විසින් අරමුදල් සපයන ලද කණිෂ්ඨ පාසල් දියුණු කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය යනාදී ව්‍යාපෘති, 2002 වසර තුළදී ද ක්‍රියාත්මක වෙමින් පැවතීමේ.

තොරතුරු සහ පණිවුඩ හුවමාරු තාක්ෂණ අංශයේ ලබාගෙන ඇති ආර්ථික සහ සාමාජික වාසි සැලකිල්ලට ගනිමින් ආයතනික සහයෝගය ලබා දීම තුළින් එම අංශයේ නියැලී සිසුන්ගේ පුහුණු කටයුතු සඳහා ප්‍රමුඛ තැනක් රජය විසින් ලබා දී ඇත. අනාගතයේ ආර්ථික සහ සමාජයීය අභියෝග වලට මුහුණ දීමට පරිගණක පිළිබඳ දැනුමක් සිසුන්ට තිබිය යුතුය. මේ හා සමගමව, පාසල් අධ්‍යාපනයේ තොරතුරු තාක්ෂණය සඳහා ජාතික ප්‍රතිපත්තියක් 2002 වසරේදී හඳුන්වා දෙන ලදී. ඒ අනුව පාසල්වල පරිගණක

5.4 සංඛ්‍යා සටහන
සාමාන්‍ය හා විශ්ව විද්‍යාල අධ්‍යාපනය

ශීර්ෂය	2000	2001	2002 (අ)
සාමාන්‍ය අධ්‍යාපනය			
1. මුළු පාසල් සංඛ්‍යාව	10,615	10,552	10,505
1.1 රජයේ මුළු පාසල් සංඛ්‍යාව (ආ)	9,976	9,891	9,826
ජාතික පාසල් සංඛ්‍යාව	317	320	323
1.2 වෙනත් පාසල්	639	661	679
පෞද්ගලික	78	78	80
පිරිවෙන්	561	583	599
2. මුළු ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව	4,340,412	4,337,258	4,178,118
රජයේ පාසල්	4,193,908	4,187,146	4,026,233
වෙනත් පාසල්	146,504	150,112	151,885
පෞද්ගලික	95,383	97,206	96,917
පිරිවෙන්	51,121	52,906	54,968
3. නව ඇතුළත් කර ගැනීම්	332,892	330,316	325,667
4. මුළු ගුරුවරු සංඛ්‍යාව	194,773	198,397	201,235
රජයේ ගුරුවරු	186,097	189,485	191,812 (ඇ)
වෙනත්	8,676	8,912	9,423
5. ශිෂ්‍ය/ ගුරු අනුපාතය (රජයේ පාසල්)	22	22	21
6. අධ්‍යාපනය සඳහා වූ රජයේ මුළු වියදම (රු. දශලක්ෂ) (ආ)	30,929	28,283	37,209
වර්තන	23,794	23,448	31,161
ප්‍රාග්ධන	7,135	4,835	6,048
විශ්ව විද්‍යාලීය අධ්‍යාපනය			
1. විශ්ව විද්‍යාල සංඛ්‍යාව	13	13	13
2. ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව (ඉ)	48,296	48,212	48,666
3. කට්ටිකාරීන්ගේ සංඛ්‍යාව (ඊ)	3,241	3,268	3,390
4. උපාධිලත් සංඛ්‍යාව	9,374	8,896	෧෭,෩෧෧
කලා සහ සෞන්දර්ය අධ්‍යයනය	3,656	3,256	෧෭,෩෧෧
වාණිජ සහ කළමනාකරණ අධ්‍යයනය	2,448	2,367	෧෭,෩෧෧
නීතිය	173	182	෧෭,෩෧෧
විද්‍යා	1,264	1,052	෧෭,෩෧෧
ඉංජිනේරු විද්‍යාව	548	653	෧෭,෩෧෧
වෛද්‍ය විද්‍යාව	904	801	෧෭,෩෧෧
දත්ත ශල්‍ය	77	71	෧෭,෩෧෧
කෘෂිකර්මය	249	365	෧෭,෩෧෧
පශු වෛද්‍ය විද්‍යාව	0	70	෧෭,෩෧෧
ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පය	37	79	෧෭,෩෧෧
ප්‍රමාණ සමීක්ෂණ	18		
5. ප්‍රථම උපාධිය සඳහා නව ඇතුළත්වීම්	11,805	11,962	12,144

(අ) නාවකාලීන
(ආ) අක්‍රියව පවතින පාසල් හැර
(ඇ) ස්වේච්ඡා ගුරුවරුන් හා රජයේ තොරතුරු ගෙවීම් ලබන ගුරුවරුන් ඇතුළත් ය.
(ඈ) උපය අධ්‍යාපනය සඳහා වූ රජයේ වියදම් ද ඇතුළත් ය.
(ඉ) විවෘත විශ්ව විද්‍යාලයේ ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව ඇතුළත් නැත
(ඊ) වර්ෂය මුල දී

මූලාශ්‍රය: මානව සම්පත් සංවර්ධන, අධ්‍යාපන හා සංස්කෘතික කටයුතු අමාත්‍යාංශය විශ්ව විද්‍යාල ප්‍රතිපාදන කොමිෂම ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

අධ්‍යාපනය දියුණු කිරීම සඳහා පියවර කීපයක් ද ගෙන ඇත. වසර 2002 අවසානය වන විට, පරිගණක විද්‍යාව ඉගෙනීමේ මධ්‍යස්ථාන 220 ක් සහ බහුවිධ මාධ්‍ය කුටි (Multimedia Rooms) 700 ක් හඳුනාගත් පාසල්වල ස්ථාපනය කර තිබුණි. නමුත් මෙමගින් ආවරණය වී ඇත්තේ මුළු පාසල් සංඛ්‍යාවෙන් සියයට 10 කටත් වඩා අඩු ප්‍රමාණයකි. තවද පරිගණක තොරතුරු මධ්‍යස්ථාන 72 ක් දැනට දිවයින පුරා ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතී. ප්‍රාදේශීය තොරතුරු තාක්ෂණ මධ්‍යස්ථාන 8 ක් ස්ථාපනය කරන ලද අතර පාසල්වල 12 වන ශ්‍රේණිය සඳහා පොදු විෂයයන් වශයෙන් තොරතුරු තාක්ෂණය හඳුන්වාදීම සඳහා අවශ්‍ය පියවර ගෙන ඇත. තොරතුරු තාක්ෂණ විෂයය ඉගැන්වීම වැඩි දියුණු කිරීමේ අදහසින්, තෝරාගත් පාසල් වලින් ගුරුවරුන් 6,400 ක් 2002 වසරේදී පුහුණු කරන ලදී.

දුෂ්කර ප්‍රදේශවල පවත්නා ගුරු හිඟය අඩුකර ගැනීම සඳහා පියවර කිහිපයක් ගෙන ඇත. ජාතික අධ්‍යාපන විද්‍යා පීඨ වලට සිසුන් ඇතුළත් කිරීමේ දී දුෂ්කර ප්‍රදේශවල ඉල්ලුම්කරුවන්ට වැඩි අවස්ථාවක් ලබාදීමට තීරණය කර ඇත. එමෙන් ම, පළාත් අතර විධිමත් ගුරු හුවමාරු ක්‍රමයක් ස්ථාපිත කිරීමට සහ දුෂ්කර ප්‍රදේශවල සේවයෙහි නියුතු ගුරුවරුන් සඳහා දිරි දීමනා ලබාදීමට ද තීරණය කරන ලදී. කෙසේ නමුත් පාසල්වල කටයුතු ක්‍රමානුකූලව කරගෙන යාමට ස්ඵර්සාර සහ සාධාරණ වූ ජාතික ගුරුමාරු ප්‍රතිපත්තියක් අවශ්‍යය.

2002 දී උසස් අධ්‍යාපනය සඳහා වූ වියදම් ද ඇතුළත්ව අධ්‍යාපනය සඳහා මුළු රාජ්‍ය වියදම රුපියල් දශ ලක්ෂ 37,209 ක් විය. මෙය පසුගිය වසරට සාපේක්ෂව සියයට 32 ක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරයි. මුළු වියදම ද.දේ.කි.යේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් ගත් කල සියයට 2.4 ක් වූ අතර, 2001 දී එය සියයට 2කි. 1996/97 සමාජ ආර්ථික සහ පාරිභෝගික මූල්‍ය සමීක්ෂණයට අනුව, අධ්‍යාපනය සඳහා ඇස්තමේන්තු කළ සමස්ත පෞද්ගලික වියදම 1996/97 මිල ගණන් අනුව, රුපියල් දශ ලක්ෂ 10,552 ක් විය.

උසස් අධ්‍යාපනය

2002 අවසානයේදී විවෘත විශ්වවිද්‍යාලය ද ඇතුළුව රටේ පැවති මුළු විශ්වවිද්‍යාල සංඛ්‍යාව 13 ක් විය. මෙම විශ්වවිද්‍යාලයන් හි විවිධ විෂයමාලා සඳහා ලියාපදිංචි වූ ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව 2002 දී 48,666 දක්වා සාමාන්‍ය වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළේය. විවෘත විශ්වවිද්‍යාලය හැර, අනෙකුත් විශ්වවිද්‍යාලවලට 2002 දී අළුතින් ඇතුළත් වූ ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව 12,144 ක් වූ අතර, එය සියයට 2 කින් ප්‍රසාරණය වීමකි. කෙසේ නමුත්, 2002 දී විශ්ව විද්‍යාල වලට ඇතුළත් වීමේ ඉඩකඩ සැලැස් ඇත්තේ විශ්වවිද්‍යාල ප්‍රවේශය සඳහා අවම සුදුසුකම් ලත් මුළු ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාවෙන් සියයට 13 කට පමණි. 2002 දී අ.පො.ස (උ.පෙ) විභාගය සඳහා සිසුන් 208,503 ක් පෙනී සිටි අතර, විශ්වවිද්‍යාල ප්‍රවේශය සඳහා සුදුසුකම් ලබා ඇත්තේ ඉන් සියයට 44 කි.

විෂය මාලා සංවර්ධනය, වෘත්තීය මාර්ගෝපදේශකත්වය, ගුණාත්මක බව පුරක්ෂිත කිරීම, උපාධි ප්‍රදානය කිරීමේ බලය

පැවරීම, සංස්ථාපිත ක්‍රම සම්පාදනය, නීති සම්පාදනය යනාදිය ආවරණය වන විශ්ව විද්‍යාල අධ්‍යාපන ප්‍රතිසංස්කරණ 2002 වසරේදී ද ක්‍රියාත්මක විය. වෘත්තීය මාර්ගෝපදේශකත්වය හා සම්බන්ධ කටයුතු, ස්වයං සංවර්ධන කටයුතු, උසස් අධ්‍යාපන ප්‍රවේශය වැඩි කිරීම සහ පශ්චාත් උපාධි පුහුණු සහ පර්යේෂණ යනාදිය කෙරෙහි ද වැඩි අවධානයක් යොමු කරන ලදී.

උපාධි පිරිනැමීමේ බලයලත් රාජ්‍ය සහ පෞද්ගලික ආයතන කීපයක් ම ප්‍රථම උපාධි/ධිප්ලෝමා සහ පශ්චාත් උපාධි පාඨමාලා සඳහා සිසුන් ඇතුළත් කර ගනු ලැබේ. ශ්‍රී ලංකා තොරතුරු තාක්ෂණ ආයතනය, තොරතුරු තාක්ෂණ විද්‍යා ප්‍රථම උපාධි/ ධිප්ලෝමා සහ පශ්චාත් උපාධි පාඨමාලා සඳහා සිසුන් 1,065 ක් බඳවා ගත්තේය. විවෘත විශ්ව විද්‍යාලය නවක සිසුන් 9,523 ක් බඳවා ගත් අතර, එය 2001 වසරට වඩා සියයට 9 ක වැඩි වීමකි. 2002 වන විට විවිධ පාඨමාලා සඳහා විවෘත විශ්වවිද්‍යාලයට බඳවා ගත් මුළු ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව 20,995 කි. 2002 වසරේදී, අධ්‍යාපනය, කළමනාකරණය, නීතිය, සමාජ විද්‍යාව, කාර්මික ඉංජිනේරු, ඉදිකිරීම් කළමනාකරණය, ඉංජිනේරු තාක්ෂණය, ස්වාභාවික විද්‍යා සහ හෙද යන විෂයයන් යටතේ 800 අධික ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාවක් විවෘත විශ්වවිද්‍යාලයෙන් උපාධි ලබා ගෙන ඇත.

උසස් අධ්‍යාපනය සඳහා වන ඉඩ ප්‍රස්ථා ප්‍රමාණවත් නොවීම, නොයෙකුත් ආර්ථික, සමාජීය සහ දේශපාලනික ප්‍රශ්න ඇති කිරීමට හේතු වන අතර, තරුණයින්ගේ සමාජීය අසහනයට ද හේතු විය හැකිය. සාපේක්ෂ වශයෙන් ද්විතීය අධ්‍යාපනයෙහි වැඩි දෙනෙක් නියුක්ත වීම සීමිත පිවිසුම් ඉඩප්‍රස්ථා ඇති රාජ්‍ය විශ්වවිද්‍යාල කෙරෙහි ඇති පීඩනය වැඩි කරයි. රට තුළ ඇති තෘතීය අධ්‍යාපන ඉඩ ප්‍රස්ථා ප්‍රසාරණයට රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන අවශ්‍ය තරම් නොවීම නිසා උසස් අධ්‍යාපන ඉඩ ප්‍රස්ථා සපයන්නෙකු වශයෙන් පෞද්ගලික අංශයේ පිබිදීම නොවැළැක්විය හැකිය. මේ සඳහා උපාධි ප්‍රදානය කිරීමේ බලය පැවරීම, සුපරීක්ෂනය සහ නියාමනය අවශ්‍ය වේ. රට තුළ උසස් අධ්‍යාපන ඉඩ ප්‍රස්ථා මදිකම නිසා, විශාල ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාවක් විදේශවල අධික වියදම් සහිත විවිධ පාඨමාලා සඳහා ලියාපදිංචි වේ. 2002 දී අධ්‍යාපන කටයුතු සඳහා විදේශ වලට ඇදී ගිය විදේශ විනිමය ප්‍රමාණය එජ. ඩොලර් දශලක්ෂ 16 ක් පමණ වේ.

පණිවිඩ හුවමාරු සහ තොරතුරු තාක්ෂණය භාවිතකොට ආර්ථික විද්‍යාව, කළමනාකරණය, ගණකාධිකරණය සහ මූල්‍යකරණය වැනි උපාධි පාඨමාලා දුරස්ථ අධ්‍යාපන ක්‍රම මගින් 1990 ගණන්වල අග භාගයේ සිට පැවැත්වේ. මෙය විශ්වවිද්‍යාල අධ්‍යාපනය ගෝලීයකරණය වීමක් ලෙස දැක්විය හැකිය. මෙහි ඇති පිරිවැය කාර්යක්ෂමතාවය, පහසුව සහ ලොව පුරා ව්‍යාප්තවීමේ හැකියාව වැනි කරුණු නිසා විශේෂයෙන් ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය සහ එක්සත් රාජධානිය වැනි බටහිර රටවල පිළිගත් විශ්ව විද්‍යාලවල මෙම විකල්ප ක්‍රමය භාවිතා කරයි. මීට අමතරව, එක්සත් රාජධානිය සහ ඕස්ට්‍රේලියාව වැනි රටවල විශ්වවිද්‍යාල සිය කටයුතු ව්‍යාප්ත කර ගැනීමේ මාර්ගයක් වශයෙන්, සංවර්ධනය වෙමින් පවත්නා

සහ මධ්‍ය ආදායම් රටවල දේශීය ආයතන සමග අනුබද්ධව කටයුතු කිරීමට පවත්ගෙන ඇත. මේ නිසා, විශ්ව විද්‍යාලයකට ඇතුළත් වී අධ්‍යාපනය ලැබීමේ සාම්ප්‍රදායිකත්වය ක්‍රමය, උසස් අධ්‍යාපනය ලබා ගැනීමේ අපේක්ෂාවක් ඇති සිසුන්ට උසස් අධ්‍යාපනය සපයන එකම ක්‍රමය ලෙස තවදුරටත් නොපවතී. උසස් අධ්‍යාපනය සඳහා සුදුසුකම් ලද සියලු දෙනාට ම උසස් අධ්‍යාපන වරම් ලබා දීමේ දී දැඩි ප්‍රශ්නයකට මුහුණපාන ශ්‍රී ලංකාව වැනි රටවල් ද මෙම විකල්ප ක්‍රමය කෙරෙහි වැඩි අවධානයක් යොමු කළ යුතුව ඇත.

තොරතුරු තාක්ෂණ විශේෂයෙන් සඳහා ලෝකයේ ඉහළ යන ඉල්ලුමක් මෙම අංශයේ රැකියාවල ඇති යහපත් අනාගතයන් නිසා, රට තුළ තොරතුරු තාක්ෂණ අධ්‍යාපනය සඳහා ඉල්ලුම ශීඝ්‍රයෙන් ප්‍රසාරණය වෙමින් පවතී. පරිගණක විද්‍යාව හෝ තොරතුරු තාක්ෂණය පිළිබඳ ඩිප්ලෝමා ප්‍රථම උපාධි සහ පශ්චාද් උපාධි පාඨමාලා විශ්වවිද්‍යාල කිහිපයක්ම දැනටමත් ආරම්භ කර ඇත. 2002 දී කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලය එහි පරිගණක තාක්ෂණ ආයතනය පරිගණක පාසල නමින් එහි කටයුතු තවදුරටත් ව්‍යාප්ත කරන ලදී. මොරටුව විශ්ව විද්‍යාලය තොරතුරු තාක්ෂණය පිළිබඳ වැඩ සටහන් කිහිපයකම ආරම්භ කළේය. විශ්වවිද්‍යාල ප්‍රතිපාදන කොමිසමට අනුව, ශ්‍රී ලංකා විවෘත විශ්වවිද්‍යාලය හැර අනෙකුත් විශ්වවිද්‍යාලවල තොරතුරු තාක්ෂණය හෝ පරිගණක විද්‍යා උපාධිය හැදෑරීම සඳහා සිසුන් 106 දෙනෙක් 2002 දී තෝරාගෙන ඇත. එමෙන්ම, විශ්ව විද්‍යාලවල තොරතුරු අධ්‍යාපනයේ සංවර්ධනය සඳහා රුපියල් දශලක්ෂ 200 ක් වෙන්කර ඇත. තොරතුරු තාක්ෂණ අධ්‍යාපනයේ සහ පණිවුඩ හුවමාරු යටිතල පහසුකම් වල දියුණුවක් සමග විද්‍යුත් අධ්‍යාපනය (e-learning) හෙවත් අන්තර්ජාලය පදනම් ඉගැන්වීම් ක්‍රම සහ දුරස්ථ අධ්‍යාපන ක්‍රම දැනුම බෙදාහැරීම් නව ක්‍රම වශයෙන් ව්‍යාප්ත වෙමින් පවතී.

කාර්මික අධ්‍යාපනය සහ වෘත්තීය පුහුණුව

කාර්මික අධ්‍යාපන හා වෘත්තීය පුහුණු අංශය, රැකියා පුහුණු කිරීම් සහ දක්ෂතා සංවර්ධනයේ නියුක්ත වෙයි. සාමාන්‍ය සහ විශ්ව විද්‍යාල අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රවල මෙන්ම කාර්මික අධ්‍යාපනය හා වෘත්තීය පුහුණු අංශය සඳහා ද 1997 දී ප්‍රතිසංස්කරණ හඳුන්වා දෙන ලදී. යෝජිත ප්‍රතිසංස්කරණයන් හා සමගාමීව, රාජ්‍ය සහ පෞද්ගලික පුහුණුකිරීම් ආයතන යන අංශ දෙකෙහිම පුහුණු කටයුතුවල ගුණාත්මකඛව සහ ඒවායේ යෝග්‍යතාවය වර්ධනය කිරීම හා සම්බන්ධ ව්‍යාපෘති කිහිපයක් ක්‍රියාත්මක කොට ඇත. විශ්ව විද්‍යාල මට්ටමේ සුදුසුකම් සහිත සිසුන් බිහි කිරීම අරමුණු කරගෙන තාක්ෂණික අධ්‍යාපන ආයතනයක් ඇතිකිරීම සඳහා ජාත්‍යන්තර ආධාර දෙන ආයතනවලින් තාක්ෂණික ආධාර ලබා ගැනීමට ද අවශ්‍ය පියවර ගෙන ඇත.

ජාතීය සහ වෘත්තීය අධ්‍යාපන කොමිෂන් සභාව, කාර්මික අධ්‍යාපනය සහ වෘත්තීය පුහුණු අංශයේ ප්‍රතිපත්ති සහ නියමයන් සම්පාදනය කිරීමේ අධිකාරිය වශයෙන් මූලිකව කටයුතු කරයි. කාර්මික අධ්‍යාපනය හා පුහුණු කිරීම්

දෙපාර්තමේන්තුව, ශ්‍රී ලංකා උසස් තාක්ෂණ අධ්‍යාපන ආයතනය, ශ්‍රී ලංකාවේ වෘත්තීය පුහුණු අධිකාරිය සහ ජාතික කාර්මික අධ්‍යාපන ආයතනය වැනි රාජ්‍ය අංශයේ ආයතන කිහිපයක් විසින් විවිධ ක්ෂේත්‍රවල විවිධ මට්ටමේ වෘත්තීය පුහුණු කිරීම් හා සම්බන්ධ වැඩසටහන් රාශියක් 2002 වසරේදී ද අඛණ්ඩව කරගෙන යන ලදී.

රාජ්‍ය අංශයේ කාර්මික, අධ්‍යාපන සහ වෘත්තීය පුහුණු කටයුතු වල ප්‍රධාන ආයතනයක් වන කාර්මික හා පුහුණු කිරීම් දෙපාර්තමේන්තුව රට තුළ ව්‍යාප්ත වූ කාර්මික විද්‍යාල 36 ක පුහුණු වැඩසටහන් පවත්වනු ලැබේ. 2002 දී කාර්මික අධ්‍යාපන හා පුහුණු කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පාඨමාලා සඳහා ඇතුළත් කරගන්නා ලද මුළු ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව 17,622 ක් විය. ශ්‍රී ලංකා උසස් කාර්මික අධ්‍යාපන ආයතනය, ඉංජිනේරු, තොරතුරු තාක්ෂණය ගණකාධිකරණය, කෘෂිකර්මය, වාණිජ සහ ව්‍යාපාර අධ්‍යයනය යනාදී විෂයයන් සඳහා කාර්මික විද්‍යාල 11 ක ඩිප්ලෝමා පාඨමාලා පැවැත් වූ අතර, 2002 දී ඒ සඳහා ඇතුළත් කරගන්නා ලද මුළු ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව 5,094 කි. මෙම වසර තුළ රටේ නොයෙකුත් පළාත්වල ජාතික පුහුණු මධ්‍යස්ථාන 230 ක දී සිසුන් 25,290 ක් සඳහා පුහුණු වැඩසටහන් කිපයක් ශ්‍රී ලංකා වෘත්තීය පුහුණු අධිකාරිය විසින් පවත්වා ඇත. ජාතික කාර්මික අධ්‍යාපන ආයතනය, 2002 වසර තුළදී මෙම අංශයේ ගුරු පුහුණු සහ විෂයමාලා සංවර්ධන කටයුතුවල නියුක්ත වූ අතර, ගුරුවරුන් සහ උපදේශකයින් 1,306 ක් සඳහා සම්මන්ත්‍රණ සහ පුහුණු පාඨමාලා පවත්වා ඇත. මේ අතර ජාතික ආධුනිකත්ව සහ කාර්මික පුහුණු අධිකාරිය, විසින් විවිධ ආයතනවල සහාය ඇතිව කාර්මිකයින් සහ කැටයම් කරුවන් මට්ටමේ සිසුන් 16,652 ක් සඳහා පාඨමාලා 180 ක් පවත්වන ලදී.

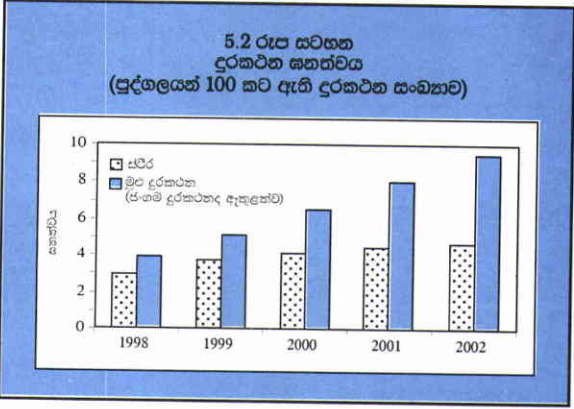
5.4 පණිවුඩ හුවමාරු සේවා

විදුලි සංදේශ සේවාව

පසුගිය දශකය තුළ විදුලි සංදේශ ග්‍රාහක ජාලය, සේවා නවීකරණය, පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වය සහ ආයතනික ප්‍රතිසංස්කරණයන් අනුව සලකා බලන විට විදුලි සංදේශ අංශය කැපී පෙනෙන වෙනස්කම්වලට භාජනය වී ඇත. සෙලියුලර් දුරකථන සේවාවෙහි ඇති වූ විශාල වර්ධනයට අමතරව, 1992 සිට ස්ථිර දුරකථන සම්බන්ධතාවයන් හය ගුණයකින් පමණ වර්ධනය විය. පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වයන් සමඟම වර්ධිත සේවාවන් රාශියක් හඳුන්වා දෙනු ලැබීය. නව සන්නිවේදන ප්‍රතිපත්තියක් හඳුන්වාදීම සහ වඩාත් ලිහිල් ආයෝජන වාතාවරණයක් ඇති කිරීමත් නිසා ඉදිරියේදී විදුලි සංදේශ අංශයේ ශීඝ්‍ර වර්ධනයක් බලාපොරොත්තු විය හැකි ය.

2002 අගෝස්තු මාසයේ දී ජාත්‍යන්තර දුරකථන සේවා සහ රැහැන් සහිත ස්ථිර දුරකථන සඳහා ශ්‍රී ලංකා ටෙලිකොම් (ශ්‍රී ලං.ටෙ.) සමාගම සතුව තිබූ ඒකාධිකාරය අවසන් වීමත් සමඟම, සමස්ථ විදුලි සංදේශ අංශයම තරඟකාරීත්වය සඳහා දැනට විවෘත වී ඇත. මෙයට සමගාමීව, තරඟකාරීත්වය වැඩි

කිරීමේ සහ නියාමනය ශක්තිමත් කිරීමේ අරමුණින්, ශ්‍රී ලංකා විදුලි සංදේශ නියාමන කොමිසම (ශ්‍රී ලං.වි.සං.නි.කො.) තව සංවිධේදන ප්‍රතිපත්තියක් ඉදිරිපත් කළේය. දැනට ශ්‍රී ලං.ටෙ. මගින් පමණක් රැහැන් සහිත ස්ථිර දුරකථන සේවා සපයනු ලබන අතර පෞද්ගලික අංශයේ ආයතන දෙකක් රැහැන් රහිත ස්ථිර දුරකථන සේවා සැපයීම සඳහා බලපත්‍ර ලබා ඇත. මේ අතර, පෞද්ගලික අංශයේ ආයතන හතරක් ජංගම දුරකථන සේවා සැපයීම සඳහා බලපත්‍ර ලබා ඇත. අතිරේක ජාත්‍යන්තර දුරකථන සේවා සැපයුම්කරුවන් සඳහා බලපත්‍ර නිකුත් කිරීමේ කටයුතු දැනටමත් ආරම්භ කර ඇත. ඒ සමඟම 2003 ජූලි මස සිට සාධාරණ ගාස්තු ක්‍රමයක් ඇති කිරීමේ අරමුණින්, ඇමතුම ලබා ගන්නා, විසින් පමණක් ගාස්තු ගෙවීමේ ක්‍රමයක් සඳහා යොමු වීමට තීරණය කර ඇත. තරඟකාරීත්වය වර්ධනය වීමත් සමඟම විදුලි සංදේශ ජාලයෙහි ගුණාත්මක භාවය ද වර්ධනය වේ. දුරකථන ඇමතුමක් සම්පූර්ණ කිරීමේ අනුපාතය වර්ධනය වී ඇති අතර දුරකථන අක්‍රියවීමේ අනුපාතය පහත වැටී ඇත.

මෑත වර්ෂ වලදී ස්ථිර දුරකථන සේවාවන්හි වර්ධන වේගය ක්‍රමයෙන් අඩු වී ඇත. විදුලි සංදේශ ජාලය ව්‍යාප්ත කිරීමේ ප්‍රධාන ව්‍යාපෘතීන් නිමවීම මෙයට ප්‍රධාන හේතුව විය. ප්‍රධාන වශයෙන් සමහර ග්‍රාහකයින් අනෙකුත් විදුලි සංදේශ සේවාවන් වෙත යොමු වීම හේතුවෙන්, පසුගිය වසර කිහිපය තුළ රැහැන් රහිත දුරකථන සේවා ග්‍රාහක සංඛ්‍යාවෙහි අඩු වීමක් දක්නට ලැබුණි. මෙයට සාපේක්ෂව මෑත වර්ෂ වලදී සෙලියුලර් ජංගම දුරකථන සේවාවන් හි ශීඝ්‍ර වර්ධනයක් දක්නට ලැබුණි. 2002 දී ස්ථිර දුරකථන ජාලය සියයට 7 කින් වර්ධනය වූ අතර ජංගම දුරකථන ජාලය සියයට 36 කින් වර්ධනය විය. සෙලියුලර් තාක්ෂණයේ දියුණුව, ඉහළ තරඟකාරීත්වය, මූලික වියදම් අඩු වීම, කඩිනමින් සැපයීම සහ සේවා ආවරණ ප්‍රදේශ ව්‍යාප්ත වීම ආදිය මෙම අංශයේ සැලකිය යුතු වර්ධනයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ජංගම දුරකථන ද ඇතුළත්ව දුරකථන ඝනත්වය (පුද්ගලයින් 100 කට ඇති දුරකථන සංඛ්‍යාව) 2001 දී 8.0 සිට 2002 දී 9.5 දක්වා වැඩි විය. තවද, ස්ථිර දුරකථන 100 ක් සඳහා ඇති ජංගම දුරකථන සංඛ්‍යාව 2001 දී 81 සිට 2002 දී 103 දක්වා වැඩි විය. අන්තර්ජාල/විද්‍යුත් තැපැල්

සේවාවන් ද ශීඝ්‍රයෙන් වර්ධනය විය. සැපයුම්කරුවන් 29 දෙනෙකු විසින් සපයනු ලැබූ අන්තර්ජාල සහ විද්‍යුත් තැපෑල සඳහා වූ ග්‍රාහක ජාලය සියයට 14 කින් වර්ධනය විය. මේ අතර, 2002 දී පොදු දුරකථන කුටි සංඛ්‍යාව සහ රේඩියෝ ජේජන් සේවාවෙහි ග්‍රාහක සංඛ්‍යාව තවදුරටත් පහත වැටුණි.

ශ්‍රී ලං.ටෙ. හි ග්‍රාහක ජාලයට, තව ග්‍රාහකයින් 69,258 ක් එක් කරමින් එහි ග්‍රාහක පදනම 758,620 දක්වා සියයට 9 කින් වර්ධනය විය. දුරකථන ලබා දීමේ අසමානතාවය අඩු කරමින් ශ්‍රී ලං.ටෙ. මගින් සපයනු ලබන දුරකථන සඳහා වූ ඉල්ලුම, කොළඹ නාගරික සීමාවෙන් පිටත ප්‍රදේශවල වඩා වැඩි වේගයකින් වර්ධනය විය. කොළඹ නාගරික සීමාව තුළ ශ්‍රී ලං.ටෙ. විසින් සපයනු ලැබූ දුරකථන ප්‍රමාණය සියයට 7 කින් වර්ධනය වූ අතර, අනෙකුත් ප්‍රදේශයන් හි එය සියයට 9 කින් වර්ධනය විය. 2002 අවසානය වන විට ශ්‍රී ලං.ටෙ. දුරකථන සඳහා සිටි මුළු ග්‍රාහක සංඛ්‍යාවෙන් සියයට 45 ක්ම කොළඹ නාගරික සීමාව තුළ සිටි ග්‍රාහකයින් විය. 2002 අවසානය වන විට ස්ථිර දුරකථන සඳහා වූ ජාතික දුරකථන ඝනත්වය 4.7 ක් විය.

2002 දී ශ්‍රී ලං.ටෙ. සමාගම සම්ප්‍රේෂක ජාලය, දුරකථන යතුරු ධාරිතාවය සහ බාහිර රෝපන සංදාම පද්ධති (outside plant cable networks) ප්‍රසාරණය කරමින් පද්ධති ජාලය වැඩි දියුණු කිරීමේ ව්‍යාපෘති ගණනාවක් ම ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. 2002 අවසානය වන විට රටෙහි වැඩි ප්‍රදේශයක් ආවරණය වන පරිදි ප්‍රකාශ තන්තු කව (Optical Fiber Rings) හතරක් ආරම්භ කරන ලදී. ශ්‍රී ලං.ටෙ. සමාගම අසමමිතික සංඛ්‍යාංක ග්‍රාහක මාර්ග (Asymmetric Digital Subscriber Line) සහ ශ්‍රී ලංකා ටෙලිකොම් පාස්පෝට් (SLT Passport) සහ ග්ලෝබ්ලික් (Globlink) වැනි තව ජාත්‍යන්තර සෘජු දුරකථන සේවා යනාදී තව තාක්ෂණයන් සහ වර්ධිත සේවාවන් හඳුන්වා දීමට පියවර ගෙන ඇත. අන්තර්ජාල නියමාවලි අනන්‍ය පද්ධති (IP-VPN) අන්තර්ජාල දත්ත මධ්‍යස්ථාන (IDC) සහ අන්තර්ජාල හුවමාරු මධ්‍යස්ථාන (IX) ඉදිරියේදී හඳුන්වා දීමට නියමිතය. මේ අතර, 2002 වසර තුළදී විදේශීය දුරකථන සේවාවන් තවදුරටත් ප්‍රසාරණය විය. ජාත්‍යන්තර සෘජු දුරකථන ග්‍රාහක සංඛ්‍යාව සියයට 27 කින් වර්ධනය විය. පිටතට ලබා ගත් දුරකථන ඇමතුම් සංඛ්‍යාව බොහෝ දුරට එම මට්ටමේම පැවති අතර පිටතින් ලබා දුන් දුරකථන ඇමතුම් සංඛ්‍යාව සියයට 19 කින් වර්ධනය විය. 2002 දී, ශ්‍රී ලං.ටෙ. එහි ජාත්‍යන්තර දුරකථන යතුරු ප්‍රමාණය 5,858 දක්වා සියයට 82 කින් වැඩි කර ඇත.

රජය සතුව පැවැති ශ්‍රී ලං.ටෙ. කොටස් ප්‍රාග්ධනයෙන් සියයට 12 ක් (කොටස් දශ ලක්ෂ 216.6 ක්) 2002 නොවැම්බර් මාසයේදී කොළඹ කොටස් වෙළෙඳපොළෙහි විකිණීමත් සමඟ ශ්‍රී ලං.ටෙ. සමාගම ලැයිස්තු ගත සමාගමක් බවට පත් විය. කොළඹ කොටස් වෙළෙඳපොළෙහි මේ දක්වා නිකුත් කර ඇති විශාලතම ආරම්භක නිකුතුව මෙය විය.

විශාල වශයෙන් දුරකථන භාවිතා කරන්නන් සහ ජාත්‍යන්තර දුරකථන ඇමතුම්කරුවන් සඳහා සාපේක්ෂ වශයෙන් දරන්නට සිදුවන අධික පිරිවැය තවදුරටත් අඩුකරමින්

5.5 සංඛ්‍යා සටහන
තැපැල් හා විදුලි සංදේශ සේවා

ශීර්ෂය	2000	2001	2002 (අ)	ප්‍රතිශත වෙනස	
				2001	2002(අ)
1. විදුලි සංදේශ සේවාව					
1.1 ස්ථිර දුරකථන සේවාව					
ශ්‍රී ලං.වෙ. දුරකථන සංඛ්‍යාව	653,144	708,200	768,620	8	9
ශ්‍රී ලං.වෙ. සැපයුම් නව දුරකථන සංඛ්‍යාව	90,647	77,535	69,258	-14	-11
ශ්‍රී ලං.වෙ. හි පොරොන්තු ලේඛනයේ සිටින සංඛ්‍යාව	248,486	257,707	306,268	4	19
රැකුණු රහිත දුරකථන					
සැපයුම්කරුවන්ගේ සංඛ්‍යාව	2	2	2	0	0
ග්‍රාහක සංඛ්‍යාව	114,267	121,082	114,488	6	-5
දුරකථන සංඛ්‍යාව (පුද්ගලයින් 100 කට ඇති දුරකථන සංඛ්‍යාව)	4.2	4.4	4.7	5	7
1.2 අනෙකුත් සේවාව					
ස්ථිර දුරකථන					
සැපයුම්කරුවන්ගේ සංඛ්‍යාව	4	4	4	0	0
ග්‍රාහක සංඛ්‍යාව	430,202	667,662	907,422	55	36
පොදු දුරකථන කුටී					
සැපයුම්කරුවන්ගේ සංඛ්‍යාව	6	6	6	0	0
දුරකථන කුටී සංඛ්‍යාව	8,222	7,281	6,681	-11	-8
රේඩියෝ සේවාව					
සැපයුම්කරුවන්ගේ සංඛ්‍යාව	4	4	4	0	0
ග්‍රාහක සංඛ්‍යාව	7,009	6,535	5,516	-7	-16
අන්තර්ජාලය සහ රේමෝ					
සැපයුම්කරුවන්ගේ සංඛ්‍යාව	21	27	29	29	7
ග්‍රාහක සංඛ්‍යාව	40,497	61,532	70,082	52	14
2. තැපැල් සේවාව					
තැපැල් බෙදීමේ කොට්ඨාශ ගණන	6,729	6,729	6,729	0	0
තැපැල් කාර්යාල සංඛ්‍යාව	4,488	4,556	4,616	2	1
රාජ්‍ය අංශය	4,049	4,042	4,046	0	0
ප්‍රධාන තැපැල් කාර්යාල	597	602	614	1	2
උප තැපැල් කාර්යාල	3,452	3,440	3,432	0	0
පෞද්ගලික අංශය	439	514	570	17	11
නියෝජිත තැපැල් කාර්යාල	316	360	379	14	5
ග්‍රාමීය නියෝජිත තැපැල් කාර්යාල	113	144	156	27	8
වතු නියෝජිත තැපැල් කාර්යාල	10	10	35	0	250
තැපැල් කාර්යාලයකින් සේවාව ලබන ප්‍රදේශය (වැනිමි)	14.6	14.4	14.2	-1	-1
තැපැල් කාර්යාලයකින් සේවාව ලබන ජන සංඛ්‍යාව	4,243	4,103	4,102	-3	0
සාමාන්‍යයෙන් එක් පදිංචිකරුවෙකුට ලැබුණු ලිපි සංඛ්‍යාව	25	26	25	4	-4

(අ) තාවකාලික

මූලාශ්‍රය: සමාජ සේවා සහ සමාජ සේවකර්ම මධ්‍යස්ථානයේ සමාජ සේවා විදුලි සංදේශ නියාමන කොමිෂන්
තැපැල් දෙපාර්තමේන්තුව

ශ්‍රී ලං.වෙ.හි දුරකථන ගාස්තු තුලනය කිරීමේ ක්‍රියාවලිය 2002 දී ද ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. ඒ අනුව, 2002 මැයි මස සිට දේශීය ඇමතුම් ගාස්තු සාමාන්‍යයෙන් සියයට 15 කින් පමණ ඉහළ දැමුණු අතර, ජාත්‍යන්තර සෘජු දුරකථන ඇමතුම් ගාස්තු සියයට 8 කින් පමණ පහත හෙලනු ලැබීණි.

තැපැල් සේවාව

තැපැල් සේවාව, වැදගත් සමාජ සහ ආර්ථික කාර්යයන් ඉටු කරන බැවින් විශ්වාසනීය සහ කාර්යක්ෂම තැපැල් පද්ධතියක් තවදුරටත් පහසුකම් අතර වැදගත් අංගයකි. තැපැල් යටිතල පහසුකම් රටෙහි සේවා බෙදාහැරීමේ පද්ධතියෙහි විශාලතම ජාලය නියෝජනය කරන නමුත්, මෙය තවමත් විශාල ලෙස උගණ උපයෝජන තත්ත්වයක පවතී. ශිෂ්‍යයන් වර්ධනය වන තොරතුරු තාක්ෂණය, පණිවුඩ හුවමාරු සේවා සඳහා වේගයෙන් වෙනස් වන ඉල්ලුම, ආර්ථිකයේ සෑම අංශයකම සිදු කරනු ලබන ආයතනික ප්‍රතිසංස්කරණ

සහ විශේෂයෙන්ම, වෙළෙඳපොළ නිදහස්කරණය කිරීම, තැපැල් සේවාවෙහි පරිවර්තනයකට දැඩිව ඉල්ලුම් කරයි. තැපැල් කාර්යාල, එහි සේවා විවිධාංගීකරණය කළ යුතු අතර සේවාවෙහි දිගු කාලීන තිරසාර භාවය සඳහා නවීන සේවාවන් මහජනතාව වෙත ලබා දිය යුතුය. තැපැල් සේවාව මගින්, මූල්‍ය සේවා, විද්‍යුත් මුදල් පැවරුම්, රක්ෂණ සහ විශ්‍රාම වැටුප් සම්බන්ධ සේවාවන්, උපයෝගී සේවාවල බිල්පත් ගෙවීම්, විද්‍යුත්-රාජ්‍ය සේවාවල, තොරතුරු විශ්ලේෂණය, දත්ත බැංකු කටයුතු වැනි විද්‍යුත් වාණිජ්‍ය හා සම්බන්ධ කටයුතු ආදී නව සේවාවන් හඳුන්වා දිය හැකිය. මේ සඳහා පුළුල් පදනමක් සහිත ආයතනික ප්‍රතිසංස්කරණ සහ සේවා නවීකරණයන් ඇති කිරීම අත්‍යවශ්‍ය ය.

රජයේ තැපැල් කාර්යාල 4,046 කින් ද, පෞද්ගලික තැපැල් කාර්යාල 570 කින් ද සමන්විත තැපැල් කාර්යාල ජාලය 2002 දී පුළුල් වර්ධනයක් පෙන්නුම් කෙරිණි. මෙයට ආදර්ශ තැපැල්

කාර්යාල ලෙස 1999 දී ප්‍රථම වරට හඳුන්වා දුන් තැපැල් අලෙවිසැල් ද ඇතුළත් වේ. 2002 දී තැපැල් කාර්යාලයක් මගින් සේවා සපයන ප්‍රදේශය වර්ග කිලෝමීටර් 14.2 දක්වා සුළු වශයෙන් පහත වැටුණු අතර, තැපැල් කාර්යාලයකින් සේවාවන් ලබන ජන සංඛ්‍යාව ද 4,102 දක්වා සුළු වශයෙන් පහත වැටුණි. බෙදාහරින ලද දේශීය සහ විදේශීය තැපැල් අයිතම සංඛ්‍යාව සියයට 2 කින් වැඩි විය. 2002 වර්ෂය තුළදී තැපැල් දෙපාර්තමේන්තුව එක් පුද්ගලයෙක් වෙනුවෙන් හසුරුවන ලද සාමාන්‍ය ලිපි සංඛ්‍යාව 25 දක්වා සුළු වශයෙන් අඩු විය.

2002 දී තැපැල් කාර්යාල මගින් සපයනු ලැබූ වර්ධිත සේවාවන් තවදුරටත් ව්‍යාප්ත විය. 2002 අවසානය වන විට තැපැල් කාර්යාල 14 කට විද්‍යුත් තැපැල් පහසුකම් ලබා දී තිබූ අතර විද්‍යුත් තැපැල් හා අන්තර් ජාල පහසුකම් යන දෙකම තැපැල් කාර්යාල 40 කට ලබා දී තිබුණි. දුරකථන සහ ටෙලිග්‍රෆ් පහසුකම් සපයනු ලබන සියළු උප තැපැල් කාර්යාල සඳහා ටෙලි-මේල් (tele - mail) සේවාව ව්‍යාප්ත කර ඇත. ජාත්‍යන්තර අධිවේගී තැපැල් සේවාව (EMS) සහ දේශීය අධිවේගී තැපැල් සේවා ද අඛණ්ඩව ව්‍යාප්ත වෙමින් පැවතුණි.

තැපැල් දෙපාර්තමේන්තුව මෙම වසරේ දී ද අලාභ ලැබීය. තැපැල් දෙපාර්තමේන්තුවේ මුළු ආදායම රුපියල් දශලක්ෂ 2,125 දක්වා සියයට 16 කින් වැඩි විය. 2002 දී තැපැල් ගාස්තු වැඩි කිරීම මෙයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. තැපැල් දෙපාර්තමේන්තුවේ මුළු මෙහෙයුම් පිරිවැය රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,819 දක්වා සියයට 9 කින් වැඩි විය. ඒ අනුව රජය මගින් ආවරණය කරනු ලබන එහි මෙහෙයුම් අලාභය රුපියල් දශ ලක්ෂ 694 ක් ලෙස ඇස්තමේන්තු කර ඇත. මෙමගින් තැපැල් දෙපාර්තමේන්තුවේ පිරිවැය අවම කිරීමේ සහ ආදායම වැඩි කර ගැනීමේ ක්‍රමෝපායන්ගේ අවශ්‍යතාවය පැහැදිලිව පෙන්වුම් කරයි.

5.5 බලශක්තිය

වාණිජ බලශක්ති අංශයේ අකාර්යක්ෂමතාවය, සැපයුම් හිඟය හා තර්කාත්මක නොවූ මිල ප්‍රතිපත්ති සඳහා විසඳුම් සැපයීමට සහ තරගකාරී බලශක්ති වෙළෙඳපොලක් බිහිකිරීම සඳහා 2002 දී ප්‍රතිසංස්කරණ හඳුන්වා දෙන ලදී. විදුලිබල අංශය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම පිණිස නව විදුලිබල ප්‍රතිසංස්කරණ පනත 2002 දී ප්‍රකාශයට පත් කරන ලදී. එමගින් අරමුණු කරනු ලබනුයේ ස්ථිර සහ විශ්වාසදායක විදුලිබල සැපයුමක් අනාගතයේදී සහතික කිරීමයි. ප්‍රතිසංස්කරණ යටතේ, ලං.වි.ම. යේ ප්‍රධාන කටයුතු, විශේෂයෙන්ම විදුලිබල උත්පාදනය සහ බෙදාහැරීමේ ක්ෂේත්‍රයන්හි කටයුතු සඳහා පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වය පුළුල් වශයෙන් ලබා ගැනීමට මග පෑදෙන පරිදි වෙන් කිරීමට අපේක්ෂිතය. දැනට පවතින බලශක්ති හිඟයට කඩිනම් විසඳුමක් ලබා දීම පිණිස 2002 වසරේ මුල් භාගයේදී බලශක්ති සැපයුම් කමිටුවක් වසර දෙකක කාලයක් සඳහා බල පැවැත්වෙන පරිදි පත් කෙරිණි. කෙසේ නමුත් මැදි හා දිගු කාලයේදී තරගකාරී සහ සාධාරණ මිලකට විදුලිබලය සැපයීම සඳහා සැලසුම්කල විදුලිබලාගාර පිහිටුවීම පිණිස ස්ථිර

ක්‍රියාමාර්ග මෙතෙක් ගෙන නැත. අනිත අත්දැකීම් මගින් පැහැදිලිව පෙන්වා දෙනුයේ, බලශක්ති හිඟයේ ආර්ථික සහ සමාජ පිරිවැය ඉතා අධික වන බවත්, විදුලිබල මිල අධික වීම බලශක්තිය බහුලව යොදා ගන්නා කර්මාන්තවලට අහිතකර ලෙස බලපාන බව සහ එය රටෙහි අපනයනවල තරගකාරීත්වයට ද බලපාන බවයි.

බන්ධනාගාර අංශය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමට සහ එය තරගකාරීත්වය සඳහා විවෘත කිරීමට ද සාමූහික ප්‍රයත්නයක් දරණ ලදී. ඉන්දියානු තෙල් සමාගම සමග රජය ගිවිසුමකට එළැඹුණු අතර එම ගිවිසුමට අනුව ඉන්දියානු තෙල් සමාගමට ත්‍රිකුණාමලයේ පිහිටි තෙල් වැනි සමූහය බද්දට ගැනීමටත්, දේශීය වෙළෙඳපොලෙහි බන්ධනාගාර ක්ෂපාදිත අලෙවිකිරීමටත් ඉන්දීය තෙල් සමාගමට අවසර ලැබේ. තෙවන සමාගමකට ද දේශීය බන්ධනාගාර වෙළෙඳපොලට ඇතුළුවීමට අවසර ලබාදීමට රජය අදහස් කරයි. 2002 ජනවාරි සිට බන්ධනාගාර ක්ෂපාදිත සඳහා නම්‍ය මිල ප්‍රතිපත්තියක් හඳුන්වාදීම දිරිගන්වන සුළු ප්‍රවණතාවයකි. සමීකරණය පදනම්කරගත් මිල ප්‍රතිපත්ති යෙහි විශ්වාසනීයත්වය ආරක්ෂා වන පරිදි වරින්වර කෙරෙන බාහිර මැදිහත්වීම්වලින් තොරව බන්ධනාගාර ක්ෂපාදිත සඳහා නම්‍ය මිල ප්‍රතිපත්තිය අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කිරීම වැදගත්ය. දිගුකලක් තිස්සේ අපේක්ෂාවෙන් සිටි තාවික ඉන්ධන සැපයුම් ප්‍රතිපත්ති ලිහිල් කිරීම සම්පූර්ණ කළ අතර සීමාසහිත “ලංකා මෙරයින් සර්විසස්” සමාගම 2002 අගෝස්තු මාසයේදී පෞද්ගලිකකරණය කරන ලදී.

විදුලිබලය

2002 වසර අවසාන වන විට මුළු ස්ථාපිත විදුලිබල ධාරිතාවය මෙගාවොට් 1,930 දක්වා මෙගාවොට් 29 ක ඉතා සුළු ප්‍රමාණයකින් වර්ධනය විය. මෙම වර්ධනය මුළුමනින්ම සමන්විත වූයේ සීමාසහිත ඒස් පවර් සමාගම මගින් හොරණ දී ආරම්භ කළ මෙගාවොට් 20 ක තාප බලාගාරය සහ මෙගාවොට් 10 ක ධාරිතාවයකින් යුත් කුඩා ජල විදුලි බලාගාර කිහිපයකින්ය. ජල විදුලිය මත බලශක්ති අංශයේ ඇති රැදියාව 2001 දී සියයට 61 ක සිට 2002 දී සියයට 60 දක්වා ඉතා සුළු වශයෙන් පහත වැටිණි. 2001 වසරේ ජූලි මාසයේදී පනවන ලද විදුලිබල සැපයුම කපාහැරීම 2002 මැයි මාසය දක්වා නොකඩවා පැවතිනි. 2002 මැයි මාසයේදී පෞද්ගලික අංශයෙන් කෙටිකාලීනව මෙගාවොට් 290 ක බලාගාර කුලියට ගැනීමත් සමඟ විදුලිබල සැපයුම කපාහැරීම අවසන් විය. ජලාශවල ජලමට්ටම සුළු වශයෙන් වර්ධනය වීමද විදුලිබලය කපා හැරීම නතර කිරීමට උපකාරී විය. 2002 වසරේ ප්‍රථම භාගයේදී ජලාශවල පැවති ජල ධාරිතාවය තිරණාත්මක ලෙස පහත මට්ටමක පැවතිණි. වර්ෂය ආරම්භයේදී තිබූ ජල ධාරිතාවය සියයට 30 ක් වූ අතර එය අප්‍රේල් මාසය වනවිට සියයට 12 දක්වා පහත වැටුණි. නමුත් එය මැයි මාසය වනවිට සියයට 31 දක්වාත්, 2002 අවසන් වන විට සියයට 62 දක්වාත් වර්ධනය විය. සාමාන්‍ය තත්ත්වය යටතේ බලශක්ති ඉල්ලුම වසරකට සියයට 8-10 ප්‍රමාණයකින් ඉහළ යන බැවින් වැඩිවන ඉල්ලුම සපුරාලීම පිණිස ස්ථාපිත

5.6 සංඛ්‍යා සටහන
විදුලි බල අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වය

ශීර්ෂය	ඒකකය	2000	2001	2002 (අ)	ප්‍රතිශත වෙනස	
					2001	2002(අ)
ලබාගත හැකි ධාරිතාව	මෙගාවොට්	1,837	1,999	2,230	9	12
ස්ථාපිත ධාරිතාව	"	1,779	1,901	1,930	7	2
ලං.වි.ම. - ජල විදුලිබලය	"	1,137	1,137	1,137	0	0
තාපබලය	"	453	563	563	24	0
සුළං	"	3	3	3	0	0
පෞද්ගලික - ජල විදුලිබලය	"	12	24	34	100	42
තාපබලය	"	174	174	193	0	11
කුලියට ගත් පෞද්ගලික	"	58	98	300	69	206
ජනනය කළ ඒකක	ගිගාවොට් පැ	6,844	6,625	6,951	-3	5
ලං.වි.ම. - ජල විදුලිබලය	"	3,154	3,045	2,589	-3	-15
තාප බලය	"	2,205	1,896	1,953	-14	3
සුළං	"	3	3	4	0	33
පෞද්ගලික - ජල බලය	"	43	65	103	51	58
තාප බලය	"	917	1,170	1,248	28	7
කුලියට ගත් පෞද්ගලික	"	364	341	913	-6	168
ස්වයං තාපබල උත්පාදනය	"	158	105	141	-34	34
මුළු අලෙවිය (ලං.වි.ම.)	"	5,259	5,238	5,502	0	5
ගෘහස්ථ	"	1,732	1,798	1,821	4	1
කර්මාන්ත (අ)	"	1,755	1,719	1,866	-2	9
වාණිජ	"	895	859	921	-4	7
ලං.වි. සමාගම (LECO)	"	825	802	811	-3	1
විටි ආලෝක කිරීම	"	52	60	83	15	38
ලං.වි. සමාගම් විදුලි අලෙවියේ සංයුතිය	"	744	743	763	0	3
ගෘහස්ථ හා ආගමික	"	366	366	370	0	1
කර්මාන්ත (අ)	"	189	188	194	-1	3
වාණිජ	"	142	141	149	-1	6
විටි ආලෝක කිරීම	"	17	19	20	12	5
වෙනත්	"	30	29	30	-3	3
විදුලිබල පද්ධති පාඩුව	%	21.3	20.9	19.5	-2	-7
ලං.වි.ම.	"	8.5	6.7	8.9	-21	33
ලං.වි. සමාගම	"	22.4	21.8	22.3	-3	2
සමස්ත	"					
පාරිභෝගිකයින් සංඛ්‍යාව (අ)	සංඛ්‍යාව	2,817,770	3,028,506	3,185,588	7	5
ගෘහස්ථ හා ආගමික සංඛ්‍යාව	"	2,493,183	2,690,735	2,821,272	8	5
කාර්මික	"	31,231	32,473	33,857	4	4
වාණිජ	"	293,356	305,298	330,459	4	8

(අ) තාවකාලික
(ආ) ස්වයං තාප විදුලිබල උත්පාදනය හැර
(ඇ) ලංකා විදුලි (පුද්ගලික) සමාගමේ පාරිභෝගිකයින් ද ඇතුළත් ය.

මූලාශ්‍ර: ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය
සීමාසහිත ලංකා විදුලි (පුද්ගලික) සමාගම

ධාරිතාවය සෑම වසරකම අවම වශයෙන් මෙගාවොට් 100 කින් ප්‍රසාරණය කළ යුතුව ඇත. එහෙත්, සියයට 5-6 ඉක්මවා යන ආර්ථික වර්ධනයක් අපේක්ෂා කෙරේ නම් විදුලිබල උත්පාදන ධාරිතාවය ද වඩාත් වේගවත් අනුපාතයකින් ප්‍රසාරණය කළ යුතුය. එහෙයින්, දැඩි පරීක්ෂාවෙන් සැලසුම් කළ බලශක්ති ප්‍රසාරණ සැලැස්මක් අත්‍යවශ්‍යය.

මුළු විදුලිබල උත්පාදනය 2002 වසරේ දී ගි.වො.පැය 6,951 දක්වා සියයට 5 කින් වර්ධනය විය. පසුගිය වසරේ එය සියයට 3 කින් වර්ධනය විය. මෙම වර්ධනයට පෞද්ගලික අංශය විශාල වශයෙන් දායක විය. පෞද්ගලික තාප බලාගාර සහ කුඩා පරිමානයේ ජල විදුලි බලාගාරවල විදුලිබල උත්පාදනය ගි.වො. පැය 1,351 දක්වා සියයට 10 කින් වර්ධනය විය. එමෙන්ම, ලං.වි.ම. සතු විදුලිබලාගාරයන්හි විදුලිබල උත්පාදනය ගි.වො. පැය 4,546 දක්වා සියයට 8 කින් පහත වැටුණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස කුලියට ගත් තාප බලාගාරවල විදුලිය උත්පාදනය සහ ස්වයං විදුලි ජනනය ඇතුළුව, මුළු විදුලිබල

උත්පාදනයෙහි පෞද්ගලික අංශයේ දායකත්වය පසුගිය වසරේ පැවති සියයට 25 ක සිට 2002 දී සියයට 35 දක්වා ඉහළ ගියේය. ලං.වි.ම. මගින් උත්පාදනය කළ ජල විදුලි බල ප්‍රමාණය 2002 වසරේ දී ගි.වො. පැය 2,589 ක් වූ අතර එය 1992 වසරින් පසු මේ දක්වා පැවති අඩුම උත්පාදන මට්ටම විය. ජලාධාර ප්‍රදේශවල වර්ෂාපතනය අඩුවීම හේතුවෙන් ජලවිදුලි බල උත්පාදනය අඩුවීම නිසා විදුලිබල ඉල්ලුම සපුරාලීම පිණිස අධික වියදමින් යුත් තාපබලය මත සහ හදිසි අවශ්‍යතා සඳහා විදුලිබලාගාර කුලියට ගැනීම මත රැ දී සිටීමට සිදු විය. ලං.වි.ම.යේ තාප විදුලිබල උත්පාදනය සියයට 3 කින් ඉහළ ගිය අතර කුලියට ගත් තාප බලාගාර මගින් කරනු ලැබූ විදුලිය උත්පාදනය ගි.වො.පැය 919 දක්වා සියයට 168 කින් ඉහළ ගියේය. ලං.වි.ම. ය තාප විදුලිබල ඒකකයකින් ලත් ආදායමට වඩා විදුලි ඒකකයක් මිලට ගැනීම සඳහා හෙවු මිල වැඩිවීම හේතුවෙන් ලං.වි.ම.යේ මූල්‍ය සම්පත් විශාල ලෙස පීඩනයට ගලායාමක් සිදු විය. වසරේ දෙවන

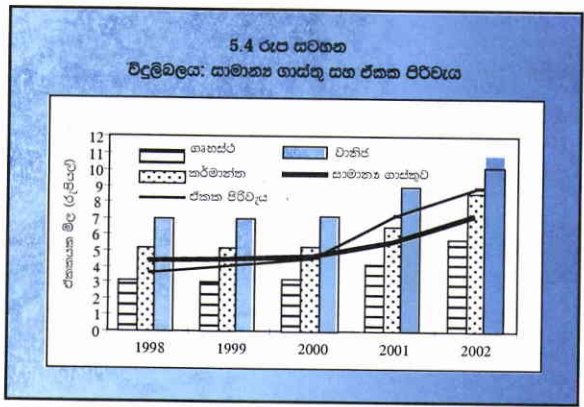
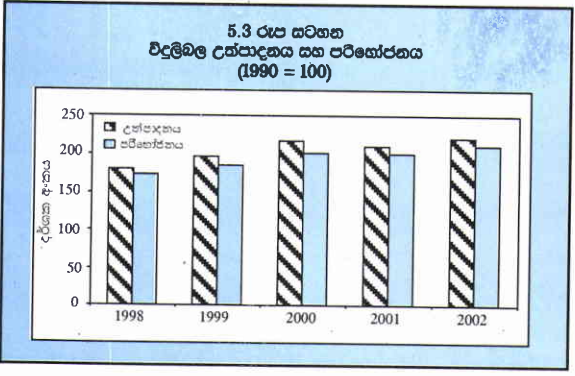
හාගයේදී විදුලිබල උත්පාදන හැකියාව වර්ධනය වීම සමග කුලියට ගත් බලාගාර අවම වශයෙන් පරිහරණය කළ ද එම බලාගාරවල ධාරිතාවය මත කෙරෙන ස්ථාවර ගෙවීම් අඛණ්ඩව ගෙවීමට ලං.වි.ම. ට සිදුවිය. ඒ අතර ලං.වි.ම. යටතේ පැවති ස්වයං විදුලිබල උත්පාදන වැඩියවනන යටතේ විදුලිබල උත්පාදනය ගි.වො.පැය 141 ක් විය. සමස්ත විදුලිබල උත්පාදනය සඳහා තාප විදුලිබලයෙහි දායකත්වය 2001 වසරේදී සියයට 53 ක සිට 2002 දී සියයට 61 දක්වා ඉහළ ගියේය.

2002 අප්‍රේල් මස සිට විදුලිබල ගාස්තු සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකින් ඉහළ ගිය ද ලං.වි.ම. මගින් අලෙවිකරනු ලැබූ විදුලි බලය ගි.වො. පැය 5,502 දක්වා සියයට 5 කින් ඉහළ ගියේය. විදුලිය කපාහැරීම නිසා විදුලිය අලෙවියෙහි සිදු වූ අඩුවීම 2001 දී ගි.වො. පැය 289 ක් හා 2002 දී ගි.වො. පැය 528 වියැයි ඇස්තමේන්තුකර තිබේ විදුලි පාරිභෝගිකයින් සංඛ්‍යාව 2001 දී සියයට 7 කින් වැඩි වූ අතර 2002 දී එය තවදුරටත් සියයට 5 කින් වර්ධනය විය. ගෘහස්ථ අංශයේ ඒක පුද්ගල මාසික විදුලි පරිභෝජනය ගි.වො. පැය 65 දක්වා ඉතා සුළු ප්‍රමාණයකින් පහළ වැටී ඇත. වාණිජ හා කර්මාන්ත අංශවල විදුලි පරිභෝජනය පිළිවෙළින් සියයට 9 කින් සහ සියයට 7 කින් ඉහළ ගියේය. විදුලි බල උත්පාදනය සහ විදුලිය අලෙවිය අතර වෙනස හෙවත් පද්ධති පාඩුව 2002 දී සියයට 19.5 දක්වා ඉතා සුළු වශයෙන් පහත වැටී තිබුණ ද එය තවමත් ඉහළ මට්ටමක පවතී.

2002 වසරේදී විදුලිබල උත්පාදන පිරිවැය සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගියේය. තාප බලය මත වැඩි වශයෙන් රඳා පැවැත්ම, විශේෂයෙන්ම කුලියට ගත් විදුලි බලාගාර මත ඇති රැඳියාව ඉහළයාම සහ ඉහළ ඉන්ධන මිල, පිරිවැය ඉහළ යාමට හේතුවිය. ලං.වි.ම.යේ තාප විදුලිබල උත්පාදනයේ ඉන්ධන පිරිවැය (ඩීසල්, දැව්තෙල් සහ නැෆ්තා සඳහා) 2002 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 9,816 ක් විය. එමගින් පෙනීයන්නේ විදුලිබල ඒකකයක සාමාන්‍ය ඉන්ධන පිරිවැය රුපියල් 5 ක් වූ බවයි. කුලියට ලබාගත් විදුලිබලාගාරයක විදුලි ඒකකයක සාමාන්‍ය පිරිවැය රුපියල් 10.75 ක් වූ අතර පෞද්ගලික අංශයෙන් මිලට ගත් තාප විදුලි ඒකකයක සාමාන්‍ය මිල රුපියල් 7.32 ක් විය. ලං.වි.ම. අලෙවි කරණු ලැබූ විදුලි බලයෙහි ඒකකයක සමස්ථ පිරිවැය රුපියල් 8.85 ක් වූ අතර විදුලිබල

ඒකකයක් අලෙවියෙන් ලැබූ සාමාන්‍ය ආදායම රුපියල් 7.21 ක් විය.

ලං.වි.ම.යේ 2002 වසරේ මුළු ආදායම රුපියල් දශ ලක්ෂ 40,789 ක් දක්වා සියයට 41 කින් ඉහළ ගිය අතර එයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතුවූයේ අප්‍රේල් මාසයේ සිට සාමාන්‍ය විදුලි ගාස්තුව සියයට 37 කින් ඉහළ යාම සහ අලෙවිය සියයට 5 කින් ඉහළ යාමය. කෙසේ නමුත්, කුලියට ගත් තාප විදුලි බලාගාරවල අධික පිරිවැය හේතුවෙන් මෙහෙයුම් පිරිවැය රුපියල් දශ ලක්ෂ 48,250 දක්වා සියයට 26 කින් ඉහළ ගිය බැවින් 2002 වසරේදී ලං.වි.ම. රුපියල් දශ ලක්ෂ 7,461 ක මෙහෙයුම් අලාභයක් වාර්තා කළේ ය. 2001 දී ලං.වි.ම.යේ මෙහෙයුම් අලාභය රුපියල් දශලක්ෂ 8,993 ක් විය. අඛණ්ඩව පවතින අලාභ පියවීම සඳහා ලං.වි.ම. 2002 වසර අවසන් වන විට බැංකු ක්‍රමයෙන් රුපියල් බිලියන 15 ක් (දළ වශයෙන්) පමණ වූ ණය මුදලක් ලබාගෙන තිබුණි. මෙම තත්ත්වය මගින් අවධාරණය කරනු ලබන්නේ ගල් අඟුරු බලාගාර වැනි අඩු වියදම් බලශක්ති ප්‍රභවයන් සංවර්ධනය කිරීම දීර්ඝ කාලයේදී බලශක්ති අංශයේ මූල්‍යමය ස්ථාවරභාවය සඳහා මෙන්ම සාධාරණ ගාස්තුවකට පාරිභෝගිකයින්ට අඛණ්ඩව විදුලිබලය සැපයීම සහතික කිරීම සඳහා ද අත්‍යවශ්‍ය බවය. ඒ පිළිබඳව සලකා බලන විට, අඩුපිරිවැය විදුලිබල උත්පාදන ව්‍යාපෘති දෙකක් එනම්, යෝජිත ගල් අඟුරු විදුලි බලාගාරය සහ ඉහළ කොත්මලේ ජලවිදුලි බලාගාරය ආර්ථිකමය නොවන හේතුව මත ආරම්භ කිරීම කල් තැබීම, ඒ වෙනුවට විකල්ප බලාගාර අප්‍රමාදව ආරම්භ නොකරන්නේ නම්, බලශක්ති අංශයෙහි විශාල දුෂ්කරතාවක් මතුකිරීමට සහ අනාගතයේදී විදුලිබල හිඟයක් ඇතිවීමටද තුඩුදෙනු ඇත.

2002 වසර තුළදී ලං.වි.ම. සහ පෞද්ගලික අංශය විසින් විදුලිබල සම්ප්‍රේෂණය, සහ බෙදා හැරීමේ ව්‍යාපෘතීන් ඇතුළුව, විදුලිබල ව්‍යාපෘතීන් කිහිපයකම ඉදිකිරීම් කටයුතු අඛණ්ඩව සිදු කරනු දක්නට හැකිවිය. මෙහා වොට් 70 ක ධාරිතාවකින් සමන්විත කුකුලේ ගඟ ජලවිදුලි ව්‍යාපෘතියෙහි ඉදිකිරීම් කටයුතු අවසන් කිරීමට ආසන්නව පවතින අතර 2003 වසර අවසානයේ දී බලාගාරය ක්‍රියාත්මක කිරීමට අපේක්ෂිතය. ලං.වි.ම. මගින් 2002 වසරේදී ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවලට විදුලිය

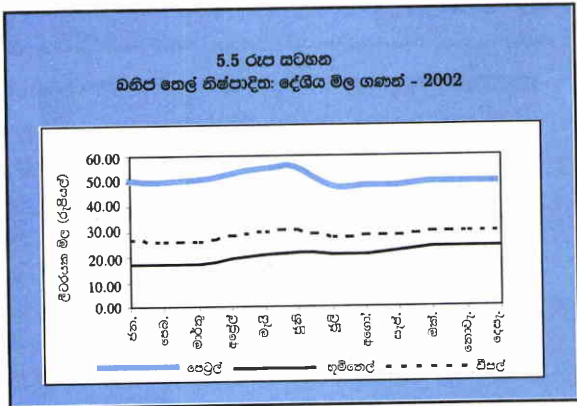
ලබාදීම සඳහා ව්‍යාපෘති කිපයක් ක්‍රියාත්මක කළේ ය. ආ.සං.බැ. මගින් අරමුදල් සපයනු ලබන ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවලට විදුලිය සැපයීමේ ව්‍යාපෘතිය III 2002 දී අවසන් කරනු ලැබිණි. එහි මුළු පිරිවැය රුපියල් 4෧ ලක්ෂ 3,200 ක් විය. ග්‍රාමීය විදුලි යෝජනා ක්‍රමය III ව්‍යාපෘතියෙහි දෙවන අදියර රුපියල් 4෧ ලක්ෂ 640 ක වියදමකින් ක්‍රියාත්මක කෙරෙමින් පවතී. සීඩා ආයතනය මගින් අරමුදල් සපයන ග්‍රාමීය විදුලි යෝජනා ක්‍රමය IV (පිරිවැය රුපියල් 4෧ ලක්ෂ 2,360 ක්) ආ.සං.බැ. මගින් අරමුදල් සපයන ග්‍රාමීය විදුලි යෝජනා ක්‍රමය VI (පිරිවැය රුපියල් 4෧ ලක්ෂ 5,200) සහ මහජන චිත්‍ර සමූහාණ්ඩුව මගින් අරමුදල් සපයන ග්‍රාමීය විදුලි යෝජනා ක්‍රමය VII 2003 දී ආරම්භ කිරීමට නියමිතය. කුවේටය මගින් අරමුදල් සපයන සහ ඇපතමේන්තුගත වියදම රුපියල් 4෧ ලක්ෂ 992 ක් වූ ග්‍රාමීය විදුලි යෝජනා ක්‍රමය V ද ක්‍රියාත්මක කෙරෙමින් පවතී. මෙම ව්‍යාපෘතීන් සියල්ල ක්‍රියාත්මක වූ විට විදුලිය සහිත නිවාස සංඛ්‍යාව දැනට පවතින සියයට 62 සිට සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකින් ඉහළ යනු ඇත. ලං.වි.ම. 2002 වසර තුළදී සම්ප්‍රේශණ හා බෙදාහැරීමේ ව්‍යාපෘතීන් ගණනාවක් ද ක්‍රියාත්මක කළේ ය. ඒ අතර සීමාසහිත ඒ.ඊ.එස් සමාගම මගින් ඉදිකරනු ලබන ඒකාබද්ධ වක්‍රීය බලාගාරයේ ඉදිකිරීම් කටයුතු 2003 ආරම්භයේදී නිම කිරීමට නියමිතය. නවද ලං.වි.ම. මගින් පුළුබදයෙන් ක්‍රියාත්මක කෙරෙන මෙගාවොට් 20 ක ධාරිතාවයෙන් යුත් විදුලි බලාගාරයක් පිහිටුවීම සඳහා ද පියවර ගෙන ඇත. ඒවා පිහිටුවනු ලබන්නේ ඉදිකිරීම ක්‍රියාත්මක කිරීම හා හිමිකම දැරීම (BOO) යන පදනම යටතේ හම්බන්තොට හෝ පුත්තලම ප්‍රදේශයේ ය.

බනිත කළ

දිගුකලක සිට අපේක්ෂා කළ, දේශීය වෙළෙඳපොළේ බනිත තෙල් නිෂ්පාදිතවල මිල ස්වයංක්‍රීය පදනමක් මත නියම කිරීමේ ක්‍රමය 2002 ජනවාරි මස සිට හඳුන්වා දීමත්, දේශීය බනිත තෙල් අංශය තරඟය සඳහා විවෘත කිරීම පිණිස රජය ගත් තීරණයත්, 2002 වසරේදී බනිත තෙල් අංශයේ දක්නට ලැබුණු වැදගත් සිද්ධීන් විය. 2002 අප්‍රේල් මස සිට ජාත්‍යන්තර බනිත තෙල් මිල අඛණ්ඩව ඉහළ යමින් පැවති තත්ත්වය තුළ නමුත් මිල ප්‍රතිපත්තිය අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාම අභියෝගාත්මක විය. මන්ද යත්, ඉහළ යන බනිත තෙල් මිල, භාණ්ඩ හා සේවාවන්ගේ දේශීය මිල මත අධික පීඩනයක් ඇති කිරීමය. කෙසේ නමුත්, මිල නියමකිරීමේ සමීකරණයට ඇතැම් අතුරු ගැලපීම් සිදු කරමින් මිල ප්‍රතිපත්තිය 2002 වසර තුළදී අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කෙරිණි. මිල නියම කිරීමේ සමීකරණය පැවති බැවින් ලං.බ.නි.සං.ට එහි අලාභ අඛණ්ඩව ඉහළ යාම වළක්වාගත හැකිවිය. නමුත් ලං.බ.නි.සං. වෙහි පැවති ණය පියවා ගැනීම සඳහා බනිත තෙල් මිල සමීකරණයට එකතු කොට තිබූ ප්‍රතිපාදනය 2002 ජූලි මස සිට ඉවත් කිරීම නිසා ලං.බ.නි.සං. වෙහි ණය ප්‍රමාණය අඩු කර ගැනීමේ ඉලක්කය සපුරාගත නොහැකි විය.

ලං.බ.නි.සං. කාර්යයන් එකිනෙකින් වෙන් කිරීම සහ ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම මෙන්ම ගබඩා කිරීම, බෙදා හැරීම සහ

සිල්ලර අලෙවිය තරඟකාරී පදනමක් මත පවත්වා ගෙන යාමට පෞද්ගලික අංශයට ඉඩකඩ සැලසීමට ද රජය විසින් ප්‍රතිපත්තිමය තීරණයක් ගෙන ඇත. මේ වන විටත් රජය විසින් ඉන්දීය තෙල් සමාගමට (Indian Oil Corporation - IOC) වෙළෙඳපොළට පිවිසෙන ලෙස ඇරයුම් කර ඇත. රජය ලං.බ.නි.සං. සහ ලංකා ඉන්දීය තෙල් සමාගම (Lanka Indian Oil Corporation - LIOC) අතර 2002 දෙසැම්බර් මාසයේදී අන්තර්වාර ගිවිසුමක් අත්සන් කර ඇත. එමගින් ලංකා ඉන්දීය තෙල් සමාගමට පිරවුම් හල් 100 ක් ලබා ගැනීමට ඉඩකඩ සලසා ඇති අතර බනිත තෙල් නිෂ්පාදිත සිල්ලර අලෙවියට ද ඉඩකඩ සලසා ඇත. ලං.බ.නි.සං. ට අයත් හඳුනා ගත් තවත් පිරවුම් හල් 100 යක් නුදුරු අනාගතයේදීම බනිත තෙල් වෙළෙඳ පොළට පිවිසීමට නියමිත තෙවන ආයතනයක් සඳහා වෙන් කර ඇත. බණිත තෙල් ගබඩා කිරීම හා බෙදා හැරීම වැනි පොදු පහසුකම් සැපයීම සඳහා අයිතිය දැරීමේ සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ පදනම මත වූ හවුල් සමාගමක් පිහිටුවීමට ද නියමිතය. ත්‍රිකුණාමලයේ පිහිටි තෙල් ටැංකි සමූහය ලංකා ඉන්දීය මයිල් සමාගමට බදු දීම සඳහා සාකච්ඡා සිදු කෙරෙමින් පැවතිණි. බණිත තෙල් අංශය තවදුරටත් තරඟය සඳහා විවෘත කිරීමට සහ එය ශ්‍රී ලංකා උපයෝගීතා නියාමන කොමිෂම යටතට ගෙනඒම පහසුකිරීම සඳහා නව බණිත තෙල් පනතක් කෙටුම්පත් කර ඇත. මෙම සිද්ධීන් සමඟ ඉදිරි කෙටි කාලය තුළ බණිත තෙල් නිෂ්පාදිත සඳහා තරඟකාරී වෙළෙඳපොළක් බිහිවෙනු ඇති අතර බලශක්ති සැපයුම සුරක්ෂිතවීම ද සිදුවනු ඇත. අතිරික්ත සේවකයන් අඩු කිරීම සඳහා සහ ලං.බ.නි.සං. යේ කටයුතු දේශීය බනිත තෙල් වෙළෙඳ පොළෙහි පැන නගින තරඟකාරීත්වයට මුහුණ දීමට හැකිවන පරිදි කාර්යක්ෂම කිරීම සඳහාද ස්වේච්ඡාවෙන් විශ්‍රාම ගැනීමේ ක්‍රමයක් ලං.බ.නි.සං. විසින් 2002 දී හඳුන්වාදෙනු ලැබීය.

පසුගිය වසරේදී බනිත තෙල් නිෂ්පාදිත සඳහා පැවති ඉල්ලුම සුළු වශයෙන් අඩුවීම සමඟ සසඳා බලන විට 2002 වසරේදී ඉල්ලුම සියයට 4 ක මධ්‍යස්ථ වේගයකින් වර්ධනය විය. පසුගිය වසරවලදී බනිත තෙල් නිෂ්පාදිත සඳහා ඉල්ලුම සියයට 12 ක සාමාන්‍ය අනුපාතයකින් වර්ධනය වෙමින් පැවතිනි. 2002 වසරේදී බනිත තෙල් පරිභෝජනය වැඩිවීමේ වේගය අඩුවීමට හේතුවූයේ ආර්ථික කටයුතුවල වර්ධනය අඩු මට්ටමක පැවතීමය.

5.7 සංඛ්‍යා සටහන
බනිජ තෙල් අංශයේ මූලික ලක්ෂණ

ශීර්ෂය	ඒකක	2000	2001	2002 (අ)	ප්‍රතිශත වෙනස	
					2001	2002(අ)
ආනයනය කළ ප්‍රමාණය						
බොරතෙල්	මෙ. ටො. '000	2,330	1,955	2,280	-16	17
පිරිපහදු කිළිපාදිත	"	1,266	1,419	1,344	12	-5
එල්. පී. ගැස්	"	134	126	137	-6	9
ආනයන වටිනාකම (මි. ගැ.)						
බොරතෙල්	රු. දශලක්ෂ	39,343	32,004	40,404	-19	26
	එ.ජ.ඩො. දශලක්ෂ	519	358	422	-31	18
පිරිපහදු කිළිපාදිත	රු. දශලක්ෂ	24,452	27,284	27,781	12	2
	එ.ජ.ඩො. දශලක්ෂ	323	305	290	-6	-5
එල්. පී. ගැස්	රු. දශලක්ෂ	4,172	4,295	3,773	3	-12
	එ.ජ.ඩො. දශලක්ෂ	55	48	39	-13	-19
බොරතෙල් බැරලයක සාමාන්‍ය මිල (මි. ගැ.)						
	රු./බැරල්	2,181	2,207	2,394	1	8
	එ.ජ.ඩො./බැරල්	28.77	24.47	25.13	-15	3
අපනයන ප්‍රමාණය						
අපනයන වටිනාකම	මෙ. ටො. '000	227	148	154	-35	4
	රු. දශලක්ෂ	5,346	3,561	3,981	-33	12
	එ.ජ.ඩො. දශලක්ෂ	71	40	42	-44	4
දේශීය අලෙවිය						
	මෙ. ටො. '000	3,303	3,305	3,423	0	4
පෙට්‍රල් (ඔක්ටේන් 90)	"	220	244	278	11	14
පෙට්‍රල් (ඔක්ටේන් 95)	"	4	5	9	25	80
සුදු ඩීසල්	"	1,715	1,675	1,752	-2	5
සුපිරි ඩීසල්	"	47	49	47	4	-4
හුම්තෙල්	"	229	228	229	0	0
දැවි තෙල්	"	785	811	780	3	-4
ගුවන්යානා ඉන්ධන	"	157	138	114	-12	-17
නැස්තා	"	-	14	57	-	307
එල්. පී. ගැස්	"	146	141	157	-3	11
දේශීය මිල (වර්ෂය අවසානයේ දී)						
පෙට්‍රල් (ඔක්ටේන් 90)	රු./ලීටර	50.00	50.00	49.00	0	-2
පෙට්‍රල් (ඔක්ටේන් 95)	"	53.00	53.00	52.00	0	-2
සුදු ඩීසල්	"	24.50	26.50	30.00	8	13
සුපිරි ඩීසල්	"	29.80	31.80	35.30	7	11
හුම්තෙල්	"	18.40	17.40	24.00	-5	38
දැවි තෙල්	"					
තත්පර 500	රු./ලීටර	15.90	17.80	22.90	12	29
තත්පර 800	"	15.10	17.00	21.90	13	29
තත්පර 1,000	"	14.60	16.50	21.20	13	28
තත්පර 1500	"	14.00	15.80	20.70	13	31
තත්පර 3800	"	12.40	14.10	18.90	14	34
එල්. පී. ගැස්						
සෙල් ගැස්	රු./කි. ග්‍රෑ	40.72	40.72	47.84	0	17
ලැස් ගැස්	"	-	32.72	41.20	-	26

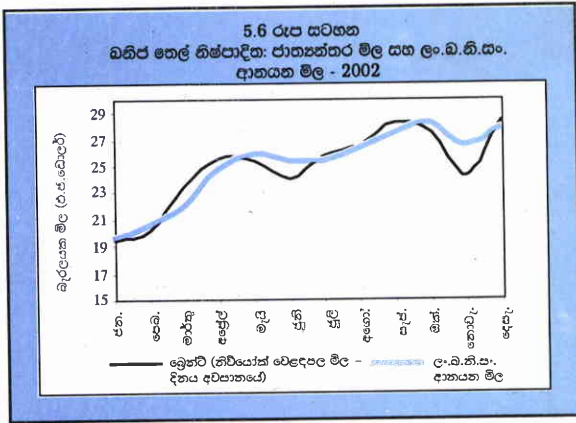
(අ) තාවකාලික

මූලාශ්‍රය: ලංකා බනිජ තෙල් නීතිගත පළාටු පිමාකනිත සෙල් ගැස් ලංකා සමාගම ලැස් ලංකා ගැස් සමාගම

මුළු බනිජ තෙල් පරිභෝජනයෙන් සියයට 52 කින් සමන්විත වන ඩීසල් පරිභෝජනය 2001 වසරේ වාර්තා වූ සියයට 2 ක අඩුවීමට එරෙහිව 2002 දී සියයට 5 කින් වර්ධනය විය. මෙම වර්ධනයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ තාප විදුලිබලය සඳහා වූ ඉල්ලුම ඉහළ යාමය. පෙට්‍රල් පරිභෝජනය සියයට 14 කින් ඉහළ ගිය අතර දැවිතෙල් පරිභෝජනය සියයට 4 කින් පහත වැටුණි. ලං.බනි.සා. බොරතෙල් මෙට්‍රික් ටොන් දශලක්ෂ 2.3 ක්ද පිරිපහදු කළ තෙල් මෙට්‍රික් ටොන් දශ ලක්ෂ 1.3 ක්ද ආනයනය කර ඇත. බොරතෙල් ආනයනය කළ රටවල් නම් ඉරානය (සියයට 51 ක්), මැලේසියාව (සියයට 21 ක්), සුවිදි අරාබිය (සියයට 20 ක්) සහ එක්සත් අරාබි එමීර් රාජ්‍යය (සියයට 8 ක්) යන රාජ්‍යයන්ය. 2002 වසරේදී ලං.බනි.සා. සහ පෞද්ගලික අංශය මගින් ආනයනය කළ මුළු බනිජ තෙල් කිළිපාදිත

ප්‍රමාණය බැරල් දශ ලක්ෂ 29 ක් විය. එය 2001 වසර සමඟ සසඳන විට සියයට 8 ක වර්ධනයකි.

2002 දී ආනයනය කරන ලද බොරතෙල් බැරලයක මිල (මි. ගැ.) එ.ජ. ඩොලර් 25.13 ක් විය. තෙල් බැරලයක සාමාන්‍ය ආනයන මිල වසරේ ප්‍රථම භාගයේදී එ.ජ. ඩොලර් 25 ක සිට වසරේ දෙවන භාගයේදී අ.එ.ජ. ඩොලර් 27 දක්වා ඉහළ ගියේය. ඉරානයට එරෙහි යුධ තර්ජනය සහ දෙසැම්බර් මාසයේ සිට තෙල් අපනයනය අඩපන කළ චෙකියුප්‍රාවේ දේශපාලනික අර්බුදය, විශේෂයෙන් වසරේ දෙවන භාගයේදී ලෝක වෙළෙඳ පොලෙහි බනිජ තෙල් මිල ඉහළ යාමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. 2002 දී බනිජ තෙල් ආනයන පිරිවැය එ.ජ. ඩොලර් දශලක්ෂ 789 දක්වා සියයට 8 කින් ඉහළ යාමට හේතු වූයේ ආනයන මිලත්, ප්‍රමාණයත් යන දෙකම ඉහළ යාමය.

බහුණ තෙල් නිෂ්පාදිත සඳහා ස්වයංක්‍රීයව මිල සකස් වීමේ යාන්ත්‍රණය හඳුන්වා දුන් පසුව 2002 වසරේදී ලං.බ.නි.සං. මූල්‍ය තත්ත්වය සැලකිය යුතු පරිදි වර්ධනය විය. ලං.බ.නි.සං. 2002 වසරේ ප්‍රථම භාගයේ දී, ණය පියවීම සඳහා රැස්කළ මුදල් ද ඇතුළත්ව රුපියල් බිලියන 5 ක ලාභයක් වාර්තා කළේ ය. කෙසේ නමුත්, ලං.බ.නි.සං.ට එය අපේක්ෂා කළ මට්ටමින් එහි සම්ප්‍රවේණි ණය අඩු කිරීමට නොහැකි විය. එයට හේතුවූයේ රජයේ තිරණයක් පදනම් කොටගෙන ණය පියවීම සඳහා අයකල ගාස්තුව 2002 ජූලි මස සිට මිල සමීකරණයෙන් ඉවත් කිරීමට තිරණය කිරීමය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 2002 අගදී ලං.බ.නි.සං. බැංකු ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 16.2 ක් විය. ණය පියවීම සඳහා අය කළ ගාස්තුව මිල සමීකරණයෙන් ඉවත් කර නොතිබුණේ නම් ලං.බ.නි.සං. ට සිය ණය ප්‍රමාණය තවත් රුපියල් බිලියන 2.5 කින් අඩු කරගත හැකිව තිබුණි. ලං.බ.නි.සං. හි භාණ්ඩාගාර කටයුතුවල වර්ධනයත්, පෞද්ගලික බැංකු සමග ගනුදෙනු කිරීමට අවසර ලබාදීමත්, ලං.බ.නි.සං. වේ මූල්‍ය තත්ත්වය වර්ධනය වීමට හේතුවිය. ලං.බ.නි.සං. පැවැත්ම ආරක්ෂා වීම සඳහාත් විශාල වශයෙන් ණය ගැනීම් මගින් බැංකු ක්‍රමයට ඇතිවන පීඩනය අඩු කිරීමටත්, තමා මිල ප්‍රතිපත්තියේ විශ්වාසනීයත්වය ගොඩනැගීමත් සඳහා බහුණ තෙල් නිෂ්පාදිතවල මිල ස්වයංක්‍රීයව තිරණය වීමේ ක්‍රමය අනවශ්‍ය මැදිහත්වීම්වලින් තොරව අඛණ්ඩව පවත්වා ගෙන යා යුතුය.

එල් පී ගැස්

දේශීය එල් පී ගැස් වෙළෙඳපොළෙහි කරගතාර්ථත්වයක් බිහිවෙමින් පවතී. දැනටමත් අලෙවි සමාගම් දෙකක් නිබන්ධන අතර ඉතා කෙටිකලක දී තෙවන සමාගමක් ද වෙළෙඳපොළට පිවිසීමට අපේක්ෂා කරයි. 2002 දී පැවති බහුණ තෙල් මිල ඉහළ යාමේ ප්‍රචණ්ඩත්වයට අනුකූලව මැදි මාසයේ සිට ලෝක වෙළෙඳපොළෙහි එල් පී ගැස් මිල ද අඛණ්ඩව ඉහළ ගියේය. 2002 ජනවාරි මාසයේ එ.ජ. ඩොලර් 205 ක් වූ ගැස් ටොන් එකක මිල අප්‍රේල් මාසය වන විට එ.ජ. ඩොලර් 185 දක්වා පහත වැටිණි. එහෙත්, දෙසැම්බර් මාසය වන විට මෙට්‍රික් ටොන් එකක් එ.ජ. ඩොලර් 370 දක්වා ක්‍රමයෙන් ඉහළ ගියේය. ලෝක වෙළෙඳපොළෙහි මිල හා සැසඳෙන පරිදි දේශීය සිල්ලර මිලද, සැපයුම් කරුවන් දෙදෙනා වන සීමාසහිත ෂෙල් ගැස් ලංකා සමාගම සහ ලාංකා ගැස් සමාගම විසින් ද ඉහළ

දමන ලදී. 2002 වසරේදී සී.ස. ෂෙල් ගැස් ලංකා සමාගම මගින් වරින් වර ගැස් කිලෝ ග්‍රෑම්යක මිල රු. 53.20 (කිලෝ ග්‍රෑම් 12.5 ක සිලින්ඩරයක් රු. 665) දක්වා සියයට 39 කින් ඉහළ දමන ලදී. ලාංකා ගැස් ලංකා සමාගම ද එම මට්ටම දක්වා සිය ගැස් මිල සියයට 63 කින් ඉහළ දමන ලදී. කෙසේ නමුත් වාහන සඳහා සපයන ගැස් මිල වෙළෙඳ පොළෙහි සාපේක්ෂ වශයෙන් ඉහළ මට්ටමක පැවති බැවින් වර්ෂය තුළදී මිල වෙනස් වීමක් සිදු නොකරන ලදී. මිල ඉහළයාමක් නිසිය දී වූවත් 2002 දී එල් පී ගැස් අලෙවිය මෙට්‍රික් ටොන් 157,458 දක්වා සියයට 8 කින් ඉහළ ගියේය. ගෘහස්ථ අංශයෙහි එල් පී ගැස් අලෙවිය මෙට්‍රික් ටොන් 121,421 දක්වා සියයට 15 කින් ඉහළ ගිය අතර කර්මාන්ත අංශයේ අලෙවිය මෙට්‍රික් ටොන් 28,481 දක්වා සියයට 2 කින් ඉහළ ගියේය. ඔටෝ ගැස් අලෙවිය මෙට්‍රික් ටොන් 7,626 දක්වා සියයට 10 කින් අඩුවිය.

5.6 ප්‍රවාහනය

මාර්ග සංවර්ධනය

විදේශීය අරමුදල් ආධාර කරගනිමින් යෝජනා අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතීන්, ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා 2002 වර්ෂයේදී දැඩි උත්සාහයක් ගන්නා ලදී. ඉඩම් අත්පත් කරගැනීම සහ අරමුදල් හිඟකම සම්බන්ධයෙන් පැනනැගුණු ප්‍රශ්න හේතුවෙන් ඇතැම් ව්‍යාපෘතීන් තරමක් දුරට ප්‍රමාද විය. ඒ අතර විශේෂයෙන්ම පළාත් සහ ප්‍රාදේශීය මට්ටමින් මාර්ග තවත්තු කිරීම සහ ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු සඳහා රාජ්‍ය අයවැයෙන් ලද ප්‍රතිපාදන සීමාකිරීම මගින් බාධා පැමිණිණි. මාර්ග තවත්තු කිරීම පිණිස අවශ්‍ය අරමුදල්වල අඛණ්ඩව පවතින හිඟයට පිළියම් යෙදීම අරමුණු කරගනිමින් මාර්ග අරමුදලක් පිහිටුවීමට 2002 දී රජය විසින් යෝජනා කරන ලදී. මේ සඳහා වාහන වලින් විශේෂ බද්දක් අයකරනු ඇත. මෙය වාහන බලපත්‍ර නිකුත් කරන අවස්ථාවේදීත් බලපත්‍ර අළුත් කරන අවස්ථාවේදීත් අයකරනු ඇත.

“ඒ” සහ “බී” ශ්‍රේණිවලට අයත් කි.මී.11,650 කින් සමන්විත ජාතික මහාමාර්ග පද්ධතිය තවත්තුකිරීමේ වගකීම මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය (මා.සං.අ.) වෙත පැවරී ඇත. ජාතික මහාමාර්ග පද්ධතිය සැලසුම් කිරීමේ හා සංවර්ධනය කිරීමේ වගකීමද එයට පැවරී ඇත. මා.සං.අ. විසින් 2002 වර්ෂය තුළදී ප්‍රධාන මාර්ග ව්‍යාපෘතීන් කිහිපයක් විදේශීය අරමුදල් යොදාගනිමින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබිණි. වර්ෂය තුළදී බේස්ලයින් මාර්ගය වැඩිදියුණු කිරීමේ ව්‍යාපෘතියෙහි දෙවන අදියර, ජපාන ජාත්‍යන්තර සහයෝගිතා ආයතනයේ (ජ.ජා.ස.ආ.) සහාය ඇතිව නිමකරණ ලදී. කෙසේ නමුත් ව්‍යාපෘතියෙහි තෙවන අදියර වන කිරුළපන සිට ගාළු පාර දක්වා වූ කොටස ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීමට එරෙහිව ඇතිවූ මහජන විරෝධය හේතුවෙන් තාවකාලිකව නතර කර ඇත. අරාබි ආර්ථික සංවර්ධනය සඳහා වූ කුවේට් අරමුදල මගින් මාර්ගයක් සහ පාලම් 31 ක් ප්‍රතිසංස්කරණ කිරීම පිණිස මූල්‍ය ආධාර ලබාදෙන ලදී. කොරියානු ආනයන හා අපනයන බැංකුව විසින් රත්නපුර - බණ්ඩාරවෙල මාර්ගයෙහි කිලෝමීටර් 42 කින් සමන්විත රත්නපුර - බලංගොඩ කොටස

ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම සඳහා අරමුදල් සපයන ලදී. 2002 වර්ෂය අවසන් වන විට එහි ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතුවලින් සියයට 75 ක් අවසන් කර තිබුණි.

2003 වර්ෂයේදී ඇරඹීමට නියමිත දක්ෂිණ අධිවේගී මාර්ගයෙහි ඉදිකිරීම් කටයුතු සඳහා ආ.සං.බැ. සහ ජ.ස.උ.බැ. ඒකාබද්ධව අරමුදල් සපයනු ලබයි. කුරුඳුගහහැනැස්ම සිට ගොඩගම දක්වා වූ කි.මී. 56 කින් සමන්විත ආ.සං.බැ. මූලාධාර සපයන අයත් කොටසෙහි ඉදිකිරීමේ කොන්ත්‍රාත්තුව 2002 දෙසැම්බර් මස දී ප්‍රදානය කරන ලදී. එහි ඉදිකිරීම් කටයුතු 2003 මුලදී ආරම්භ කරනු ඇත. කොට්ටාව සිට කුරුඳුගහහැනැස්ම දක්වා වූ කි.මී. 67 කින් සමන්විත ජ.ස.උ.බැ. අරමුදල් සපයන කොටසෙහි ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්තුවෙහි පූර්ව පුද්ගලික පරීක්ෂා කිරීම ආරම්භ කර ඇත. මෙම කොටසෙහි ඉදිකිරීම් කටයුතු 2003 වසරේ තෙවන කාර්තුවේදී ඇරඹීමට අපේක්ෂා කරයි.

ඒකාබද්ධ අරමුදලින් ප්‍රතිපාදන සැපයෙන කොළඹ-කටුනායක අධිවේගී මාර්ගයෙහි ඉදිකිරීම් කටයුතු 2000 වසරේදී ඇරඹිණි. ඒ සඳහා ඇස්තමේන්තු කරන ලද මුළු පිරිවැය රුපියල් බිලියන 11 කි. ඒ අතර මෙම ව්‍යාපෘතිය සඳහා ප්‍රාග්ධනය සැපයීමට අපේක්ෂා කරන ආයෝජකයන්ට සිය අභිමතය ප්‍රකාශ කරන ලෙස රජය ඉල්ලා සිටියේය. ඒ අනුව ලැබුණු එක් යෝජනාවක් විමර්ශණයට ලක්ව පවතී.

යෝජිත කොළඹ පිටත වට මාර්ගය කෙරවලපිටිය සිට මන්නකුමගල, කඩවත සහ කඩුවෙල හරහා කොට්ටාව දක්වා දිවෙන අතර එහිදී දක්ෂිණ අධිවේගී මාර්ගයට සම්බන්ධ කෙරේ. ඒ සඳහා ඇස්තමේන්තු කර ඇති වියදම රුපියල් බිලියන 17 ක් වේ. මෙම මාර්ගය සඳහා මූලික සැලසුම් පිළියෙළ කර අවසන් වී ඇති අතර පරිසර අධ්‍යයන වාර්තා ද ලැබී ඇත. කොළඹ - මහනුවර විකල්ප අධිවේගී මාර්ගය කඩවත සිට මහනුවර දක්වා වූ නව අධිවේගී මාර්ගය සඳහා ඇස්තමේන්තු කරන ලද වියදම රුපියල් බිලියන 29 ක් වේ. මෙම ව්‍යාපෘතිය සඳහා සවිස්තරාත්මක ශක්‍යතා අධ්‍යයනය නිමකර ඇති අතර ඉදිකිරීම, ක්‍රියාත්මක කිරීම හා හිමිකම් තබාගැනීම (BOO) හෝ ඉදිකිරීම, ක්‍රියාත්මක කිරීම හා පැවරීම (BOT) යන පදනම මත මෙම ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමට කැමති ආයෝජකයින්ට ඒ සඳහා සිය අභිමතය දක්වන ලෙස රජය ප්‍රකාශයට පත් කර ඇත. ආ.සං.බැ. සහ ජ.ස.උ.බැ. ආධාර මගින් මාර්ග කිලෝමීටර් 345 ක් සහ පාලම් 47 ක් ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම සඳහා වූ මාර්ග පද්ධතිය වැඩිදියුණු කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය අඛණ්ඩව 2002 වසර තුළදී ද ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.

විදේශීය ආධාර මගින් පවත්වාගෙන යනු ලබන මාර්ග සංවර්ධන සහ ප්‍රතිසංස්කරණ ව්‍යාපෘතීන්ට අමතරව ම.සං.අ. මගින් දේශීය අරමුදල් උපයෝගී කරගනිමින් ව්‍යාපෘතීන් කිහිපයක් ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබිණි. එයට සියළුම පළාත් අයත් වන පරිදි කාලීන වශයෙන් කරනු ලබන නඩත්තු කිරීම් ද ඇතුළත් විය. කෙසේ නමුත් මාර්ග සංවර්ධන ව්‍යාපෘතීන් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන අවස්ථාවේදී ම.සං.අ. ට ගැටළු

රාශියකට මුහුණ පෑමට සිදුවේ. ව්‍යාපෘතීන් ක්‍රියාත්මක කිරීම අනිශ්චිත ප්‍රමාද කිරීමට හේතු වූ ඉඩම් පවරාගැනීම පිළිබඳ ගැටළුව ඒ අතරින් ප්‍රමුඛත්වය ගැනේ. මහාමාර්ග සම්බන්ධ ආයතන සහ මහජන උපයෝගීතා ආයතන අතර ප්‍රමාණවත් සම්බන්ධීකරණයක් නොමැතිවීම ද ව්‍යාපෘතීන් ක්‍රියාත්මක කිරීම ප්‍රමාදවීමට හේතුවී ඇත.

ජාතික මට්ටමේ මහාමාර්ග නඩත්තු කිරීම සහ සංවර්ධනය කිරීම පිණිස 2002 වසරේ දී දරණ ලද වියදම රුපියල් දශ ලක්ෂ 9,877 ක් විය. මෙය පසුගිය වසර සමඟ සසඳා බලන විට සියයට 6 කින් පහත වැටීමකි. මුළු පිරිවැයෙන් සියයට 58 ක් පමණ ඒකාබද්ධ අරමුදලින් ලැබුණු අතර ඉතිරි කොටස විදේශ ආධාර මගින් ලැබුණි.

මගී ප්‍රවාහනය

බස් සහ දුම්රිය මගී ප්‍රවාහනය 2002 වසරේදී මන්දගාමී වර්ධනයක් සනිටුහන් කළේය. රාජ්‍ය සහ පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වය යටතේ ප්‍රාදේශීය ප්‍රවාහන සමාගම් (ප්‍රා.ප්‍ර.ස.) (පොකුරු බස් සමාගම්) වල කළමණාකාරිත්වය ප්‍රතිසංවිධානය කිරීමට උත්සාහ ගන්නා ලදී. ආයෝජන දිරිමත් කිරීමේ සහ අවිනිශ්චිතබව දුර්ලිඛ අරමුණින් යුතුව, දිගු කලක් තිස්සේ අපේක්ෂාවෙන් සිටි නමුත් මිල ප්‍රතිපත්තියක් 2002 වසරේදී හඳුන්වා දෙනු ලැබිණි. මේ අතර ගුණාත්මක බව සහ විශ්වසනීය සේවාවක් සැපයීම යන අංශයන්ගෙන් බැලූවිට දුම්රිය මගී සේවාව තවදුරටත් පහත වැටුණි. එයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතුවී ඇත්තේ මූල්‍ය සංරෝධක සහ මෙහි උණුසුම් වියත්ය. කෙසේ නමුත් රාජ්‍ය සහ පෞද්ගලික අංශවල සහභාගිත්වයෙන් දුම්රිය සේවය නගා සිටුවීම පිණිස කරනු ලබන අධ්‍යයනයන් හි ප්‍රගතියක් ලබා ඇත. රාජ්‍ය අයවැය කෙරෙහි මූල්‍යමය වශයෙන් ඉමහත් පීඩනයක් ඇති කරමින් අඛණ්ඩව වසර පහක් තිස්සේ දුම්රිය ගාස්තු නොවෙනස්ව පැවතිනි. කෙසේ නමුත් දුම්රිය භාණ්ඩ ප්‍රවාහන සේවාවෙහි සුළු වර්ධනයක් පිළිබිඹු කෙරිණි.

බස් මගී ප්‍රවාහනය

මෙහෙයුම් පරිමාණයට අනුව ප්‍රා.ප්‍ර.ස. මගින් සපයන රාජ්‍ය අංශයේ මගී ප්‍රවාහන සේවයේ හෝ පෞද්ගලික අංශයේ බස් රථ මගී ප්‍රවාහන සේවයේ සැලකිය යුතු වර්ධනයක් 2002 වර්ෂයේ දී සිදුවී නොමැත. පෞද්ගලික අංශයට සහ ප්‍රා.ප්‍ර.ස. වලට හිමිව තිබූ බස් රථ සංඛ්‍යාව 2002 වසර අවසන් වන විට 24,689 ක් විය. එහි පෞද්ගලික මගී බස් රථ ධාවකයන්ගේ දායකත්වය සියයට 64 ක් විය. දිනකට ධාවනය කරනු ලබන බස් රථ සංඛ්‍යාව 2001 වසරේදී 16,587 ක සිට 2002 දී 16,393 දක්වා පහත වැටුණි. ප්‍රා.ප්‍ර.ස. මගින් දිනකට ධාවනය කරනු ලැබූ ප්‍රා.ප්‍ර.ස. වල බස් රථ සංඛ්‍යාව 5,412 දක්වා 310 කින් පහත වැටුණි. එමෙන් ම පෞද්ගලික බස් රථ සංඛ්‍යාව 10,981 දක්වා බස් රථ 117 කින් ඉහළ ගියේය. බස් රථයක ධාවනය පිළිබඳව සළකා බලන විට ප්‍රා.ප්‍ර.ස. වල බස් රථයක් දිනකට කි.මී. 200 ක් ධාවනය කරන අතර පෞද්ගලික අංශයේ බස් රථයක් කි.මී. 132 ක් ධාවනය කර ඇත. මෙමගින් පෙන්නුම් කරනුයේ පෞද්ගලික බස් රථ

සාපේක්ෂ වශයෙන් ධාවනයට යොදා ගැනීම අඩු බවයි. මෙයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී ඇත්තේ පෞද්ගලික අංශයේ බස් රථවලට එක සේවක කණ්ඩායමක් පමණක් සිටීමය. එහෙත් ප්‍රා.ප්‍ර.ස. වල බස් රථ ධාවනයට යොදා ගන්නා කාලය වැඩිකිරීමට හැකිවන සේ අවශ්‍යතාවයට අනුව තෝරාගත හැකි සේවක සමූහයක් සිටී. මෙමගින් පෙන්නුම් කරනුයේ පෞද්ගලික බස් රථ හිමියන් විධිමත් ආකාරයකට ප්‍රති-චිධානය කිරීම බස් රථවල උපරිම ප්‍රයෝජන ලබාගැනීමට මෙන්ම සුපරික්ෂණයට සහ නියාමනයට ද උපකාරී වන බවයි.

වර්ෂය තුළ දී ප්‍රා.ප්‍ර.ස වල සහ පෞද්ගලික බස් රථ හිමියන්ගේ ධාවන කිලෝමීටර් ප්‍රමාණය මිලියන 925 දක්වා සියයට 2 කින් පහත වැටුණි. මෙම පහත වැටීම පෞද්ගලික බස් රථ ධාවනය සුළු වශයෙන් ඉහළ යාමෙන්, ප්‍රා.ප්‍ර.ස. වල බස් රථ ධාවනය සුළු වශයෙන් පහත බැසීමෙන් ඒකාබද්ධ ප්‍රතිඵලකි. ධාවනය කරන ලද මගීන් කිලෝමීටර් ප්‍රමාණය අනුව අංශ දෙකහිම සුළු වශයෙන් ඉහළ යාමක් දක්නට ලැබේ.

2002 වසරේදී ප්‍රා.ප්‍ර.ස. වල සමස්ත ආදායම සහ වියදම පිළිවෙලින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 9,424 සහ රුපියල් දශලක්ෂ

11,604 දක්වා සුළු වශයෙන් ඉහළ ගියේය. ඒ අනුව ප්‍රා.ප්‍ර.ස. විසින් වර්ෂය තුළදී රුපියල් දශලක්ෂ 2,180 ක අලාභයක් වාර්තා කෙරිණි. කෙසේ නමුත්, ඇතැම් ප්‍රා.ප්‍ර.ස. ක්‍රියාත්මක වී ඇත්තේ ලාභ අලාභ රහිතවය. අලාභ ලැබූ ප්‍රා.ප්‍ර.ස. ඒවායේ මූල්‍ය හිඟය, සැපයුම්කරුවන්ගෙන් ණය ගැනීම් මගින් ද, සේවකයන්ගේ විශ්‍රාම පාරිතෝෂික මුදල් රඳවාගැනීමෙන් ද, බැංකු ණය සහ අයිතර මගින්ද, රාජ්‍ය අයවැය මගින් ලබාදෙන ප්‍රතිපාදන මගින් ද පියවා ගෙන ඇත. මෙම තත්ත්වය යටතේ 2002 ජූලි මාසයේදී ජා.ප්‍ර.කො. මගින් ලබාදුන් ගාස්තු සංශෝධනය ක්‍රියාත්මක නොකිරීම හේතුවෙන් ප්‍රා.ප්‍ර.ස. වල මූල්‍ය දුෂ්කරතාවය තවදුරටත් උත්සන්න විය. 2002 වසරේදී රජය ප්‍රා.ප්‍ර.ස. වලට රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,155 ක් වර්තන වියදම් පියවා ගැනීම සඳහා ලබා දී ඇත. තවද, පාසල් සිසුන් සඳහා සහනදායී මිලකට වාර ප්‍රවේශන ලබාදීමටද, ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල ආර්ථික වශයෙන් ලාභදායී නොවන මාර්ගවල බස් සේවා පවත්වාගෙන යාම සඳහා ද රුපියල් දශ ලක්ෂ 525 ක් වසර තුළදී මහා භාණ්ඩාගාරය මගින් ලබා දී ඇත.

මහි ප්‍රවාහන අංශයේ අත්‍යවශ්‍යව පැවති අවශ්‍යතාවයක් සපුරාලමින් ප්‍රවාහන අමාත්‍යාංශය මගින් පෞද්ගලික හා

5.8 සංඛ්‍යා සටහන
ගමනාගමන අංශයේ මූලික ලක්ෂණ

ශීර්ෂය	ඒකකය	2000	2001	2002 (අ)	සුනිශ්චිත වෙනස	
					2001	2002(අ)
1. මෝටර් රථ නව ලියාපදිංචි කිරීම	සංඛ්‍යාව	91,929	72,634	113,351	-21.0	56.1
බස් රථ	"	2,298	1,310	1,429	-43.0	9.1
පෞද්ගලික මෝටර් රථ	"	13,848	8,426	12,003	-39.2	42.5
ක්‍රී රෝද රථ	"	11,656	10,274	20,876	-11.9	103.2
ද්විත්ව කාර්ය වාහන	"	7,928	5,864	8,591	-26.0	46.5
මෝටර් බයිසිකල්	"	39,987	34,119	54,762	-14.7	60.5
භාණ්ඩ ප්‍රවාහන වාහන	"	8,585	6,013	8,127	-30.0	35.2
ඉඩම් වාහන	"	7,530	6,546	7,524	-13.1	14.9
වෙනත්	"	97	82	39	-15.5	-52.4
2. ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය සේවය (ශ්‍රී ලංදේ)						
ධාවන කිලෝමීටර්	'000	8,585	8,860	8,470	3.2	-4.4
මහි කිලෝමීටර්	දශලක්ෂ	3,208	3,979	4,079	24.0	2.5
භාණ්ඩ ධාවන කිලෝමීටර්	දශලක්ෂ	88	109	131	23.9	20.2
මුළු ආදායම	රු. දශලක්ෂ	1,015	1,200	1,362	18.2	13.5
වර්තන වියදම	"	2,686	3,020	3,328	12.4	10.2
මෙහෙයුම් අලාභය	"	1,671	1,820	1,966	8.9	8.0
ප්‍රායෝගික වියදම	"	5,040	4,425	2,015	-12.2	-54.5
3. ප්‍රාදේශීය බස් සමාගම්						
ධාවන කිලෝමීටර්	දශලක්ෂ	387	420	397	8.5	-5.5
මහි කිලෝමීටර්	දශලක්ෂ	19,864	21,204	21,067	6.7	-0.6
මුළු ආදායම	රු. දශලක්ෂ	6,941	9,113	9,424	31.3	3.4
මෙහෙයුම් වියදම	"	8,491	11,516	11,604	35.6	0.8
මෙහෙයුම් අලාභය	"	1,550	2,403	2,180	55.0	-9.3
4. ශ්‍රී ලංකන් ඉවන් සේවය						
පියාදර කරන ලද පැය ගණන	පැය	52,819	47,402	42,115	-10.3	-11.2
මහි කිලෝමීටර් ප්‍රමාණය	දශලක්ෂ	6,860	6,556	6,180	-4.4	-5.7
මගීන් පැවරීමේ අනුපාතය	%	67	67	76	0.6	13.4
බර පැවරීමේ අනුපාතය	%	56	ලැ. නො.	ලැ. නො.	-	-
භාණ්ඩ ප්‍රවාහනය	මෙ. ටො '000	55	50	45	-9.1	-10.0
සේවා නියුක්තිය	සංඛ්‍යාව	4,886	4,086	3,944	-16.4	-3.5

(අ) තාවකාලික

මූලාශ්‍රය: මෝටර් රථ ප්‍රවාහන දෙපාර්තමේන්තුව
ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය සේවය
ජාතික ප්‍රවාහන කොමිෂම
ශ්‍රී ලංකා සිවිල් ඉවන් සේවා අධිකාරිය
ශ්‍රී ලංකන් ඉවන් සේවය

රාජ්‍ය ආයතන ප්‍රවාහන සේවාවන් සඳහා මගී ගාස්තු ප්‍රතිපත්තියක් හඳුන්වා දෙනු ලැබිණ. මේ දක්වා ක්‍රියාත්මක වූ අනුමත ගාස්තු සංශෝධනයන් බස්සේවාවෙහි ගුණාත්මක බව වැඩිදියුණු කිරීමටත් සේවාවේ ධාරිතාවය ප්‍රසාරණය වීමටත් බාධකයක්ව පැවතිනි. එබැවින් මෙම මගී ප්‍රවාහන ගාස්තු ප්‍රතිපත්තිය එදායි ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීම අත්‍යවශ්‍යය.

බස්ගාස්තු ප්‍රතිපත්තියට අනුව, සෑම වසරකදීම අගෝස්තු 01 දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි බස් ගාස්තු සංශෝධනය කිරීම සලකා බලනු ලබයි. බස්ගාස්තු සමීකරණයෙහි විචල්‍යයන්ට අදාළ මිල වෙනස්වීම් සැලකිල්ලට ගනිමින් පිරිවැය ඉහළයාම ගණනය කරමින් ජා.ප්‍ර.කො. මගින් සුදුසු පරිදි ගාස්තු සංශෝධනය කිරීම නිර්දේශ කරනු ඇත. බස්ගාස්තු සමීකරණයට අයත් ප්‍රධාන විචල්‍යයන්ට ඉන්ධන පිරිවැය (සියයට 27), සේවක වියදම් (සියයට 22), අළුත්වැඩියා වියදම් (සියයට 12), මාසිකව කරනු ලබන නඩත්තු කටයුතු, ලිහිසිනෙල්, වයර් සහ විදුලි බහාදි වියදම් (සියයට 11), ක්ෂයවීම් (සියයට 10), රක්ෂණ සහ ණය වාරික (සියයට 10) සහ අනෙකුත් වියදම් (සියයට 8) අයත් වේ. වසර තුළදී ඉන්ධන මිල අධික ලෙස ඉහළ ගියහොත් අන්තර්කාලීන ගාස්තු සංශෝධනයක් ලබාදෙනු ඇත. ගාස්තු ප්‍රතිපත්තියෙහි අතිරේක වාසියක් වනුයේ දැනට පවත්නා ගාස්තු අනුක්‍රමයන්හි ඇති විෂමතා ඉවත් වීම ද, සියළුම මාර්ගවලට ගැලපෙන ලෙස ගාස්තු නැවත සංශෝධනය කිරීම ද වේ. ගාස්තු සමීකරණයට අනුව, පසුගිය ගාස්තු සංශෝධනය ද සැලකිල්ලට ගනිමින් ජා.ප්‍ර.කො. මගින් 2002 ජූලි 01 දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි සියයට 15 කින් බස්ගාස්තු ඉහළ දැමීමට අවසර ලබා දෙන ලදී. මීට පෙර ගාස්තු සංශෝධනය කරනු ලැබුයේ 2001 ජනවාරි මාසයේ දී ය. කෙසේ නමුත්, ප්‍රා.ප්‍ර.ස. අලාභ ලබමින් පැවතිය ද රජයේ තීරණයකට අනුව 2002 දී බස්ගාස්තු ඉහළ නැංවීමෙන් වැළකිනි.

රාජ්‍ය ආයතන මගී ප්‍රවාහන සේවා ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම 2002 වසරේදී ආරම්භ කරනු ලැබිණි. ප්‍රා.ප්‍ර.ස. 11 ක කොටස් ප්‍රාග්ධනයෙන් සියයට 39 ක් මිලදී ගැනීමට කැමති ආයෝජකයන් සිය මනාපය පළ කරන ලෙස රාජ්‍ය ව්‍යවසාය ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂම පෞද්ගලික ආයතන ආයෝජකයන්ගෙන් ඉල්ලා සිටින ලදී. තෝරාගන්නා ලද ඉල්ලුම්කරුවන් එම සමාගම්වල කළමනාකාරිත්වය ද පැවරෙනු ඇත. අනතුරුව ප්‍රා.ප්‍ර.ස. 6 ක් සඳහා එක් ආයෝජකයෙක් තෝරාගත් අතර 2003 වසරේ මුල් භාගයේදී එම ගනුදෙනුව අවසන් කිරීමට නියමිතව තිබිණි. ඉතිරි ප්‍රා.ප්‍ර.ස. වන සීමාසහිත වචනිකාව ජනතා සන්නක ප්‍රවාහන සේවාව සහ සීමාසහිත උතුරු ප්‍රවාහන සමාගම යන සමාගම්වල අයිතිය පවරාදීම සඳහා ද දැනටමත් පියවර ගෙන ඇත.

ප්‍රධාන නගරවල පාසල් අවට වාහන තදබදය අඩු කිරීම පිණිස පසුගිය වසරවලදී උපාය මාර්ග කීපයක් හඳුන්වා දී ඇත. 2002 වසර තුළදී ප්‍රවාහන අමාත්‍යාංශය සහ ජා.ප්‍ර.කො. අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය සමග සම්බන්ධ වී මාර්ගවල ධාවනය කෙරෙන වාහන සංඛ්‍යාව අඩු කිරීමේ අරමුණින් කොළඹ

පාසල් 10 ක් ආවරණය වන පරිදි පාසල් බස් රථ 49 ක් යොදවනු ලැබීය. කෙසේ නමුත්, ප්‍රධාන නගරයන්හි මාර්ගවල වාහන තදබදය අඩු කිරීම පිණිස සාමූහික පරිශ්‍රමයක් ද ස්ථිර දිගුකාලීන ප්‍රතිපත්තියක් ද අත්‍යවශ්‍යය.

නොසැලකිලිමත් ලෙස රිය පැදවීම, සේවකයන්ගේ අවිනිතභාවය ධාවනයට තුඩුදුසු බස් රථ ධාවනයට යෙදීම සහ මාර්ග නීති රීති උල්ලංඝනය කිරීම ප්‍රධාන වශයෙන් හේතුකොටගෙන පෞද්ගලික බස් රථ ධාවනය පිළිබඳ මහජන විවේචන නිතර දක්නට ලැබේ. වසර තුළදී ජා.ප්‍ර.කො. මාර්ග බලපත්‍ර කොන්දේසි උල්ලංඝනය කරන්නන් නීතියේ රහුන්ට හසු කර ගැනීම පිණිස දිවයිනෙහි විවිධ ප්‍රදේශවල පරීක්ෂණ පවත්වාගෙන යනු ලැබිණ.

මෝටර් රථ ප්‍රවාහන දෙපාර්තමේන්තුව 2002 වසරේදී වාහන 113,351 ක් ලියාපදිංචි කළ අතර 2001 වසරේදී ලියා පදිංචි කළ රථ වාහන සංඛ්‍යාව 72,634 ක් විය. කෙසේ නමුත් 2001 වර්ෂයේදී ආර්ථිකය සංකෝචනය වීම ප්‍රධාන වශයෙන් හේතුකොටගෙන පසුගිය වසර දහය තුළ අවම වාහන සංඛ්‍යාව ලියාපදිංචි කළ වසර බවට 2001 වර්ෂය පත්වී ඇත. මෙම පහත වැටීමට තවත් එක් හේතුවක් වී ඇත්තේ 2000 දී තීරුබදු සහනය යටතේ ගෙන්වන ලද වාහන වල තීරුබදු සහන කපාහැරීමයි. 2002 දී ලියා පදිංචි කළ වාහන සංඛ්‍යාවට බස් රථ 1,429 ක්ද ත්‍රිරෝද රථ 20,876 ක්ද මෝටර් සයිකල් 54,762 ක්ද සහ මෝටර් කාර් 12,003 ක්ද ඇතුළත්ය. වර්ෂය තුළදී මෝ.ප්‍ර.දෙ.සිය සේවාදායකයන්ගේ පහසුව සඳහා ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියා මාර්ග කිහිපයක් හඳුන්වා දී ඇත. ඒ අනුව දෙපාර්තමේන්තුව විසින් එක් දිනකින් වාහන හිමිකම් පැවරීමේ සේවාව සහ අළුත් වාහන ලියාපදිංචිය සඳහා එක් දින “ශ්‍රීත් වැනල්” සේවාව හඳුන්වා දෙන ලදී. ලියාපදිංචි කිරීම් සම්බන්ධයෙන් සිදුවන ප්‍රමාදයන් මගහැරවීම සඳහා අලුතින් ලියාපදිංචි කරන අවස්ථාවේදී වාහන පරීක්ෂා කිරීම අවලංගු කරන ලදී. ඒ අතර යතුරු පැදි ලියාපදිංචි කිරීමේ බලය අදාළ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලවලට පවරණ ලදී.

දුම්රිය ප්‍රවාහනය

2001 වර්ෂය සමග සසඳා බලන විට මූල්‍යමය දුෂ්කරතාවන් සහ මෙහෙයුම් අකාර්යක්ෂමතාවන් තිබියදී වුවත් ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය සේවය (ශ්‍රී ල.දු.සේ.) මෙහෙයුම් ප්‍රමාණයට අනුව 2002 වසරේදී සුළු වර්ධනයක් සනිටුහන් කර ඇත. දුම්රිය භාණ්ඩ ප්‍රවාහනය වර්ෂය තුළදී සැලකිය යුතු ලෙස වර්ධනය වී ඇත.

විවිධ මෙහෙයුම් සංරෝධකයන් සහ මගී ප්‍රවාහනයේ ගුණාත්මක බව පහතවැටීම් දක්නට ලැබුන ද ශ්‍රී ල.දු.සේ. වර්ෂය තුළදී මගීන් දශලක්ෂ 106 ක් ප්‍රවාහනය කරමින් පසුගිය වසරට සාපේක්ෂව සියයට 10 ක වර්ධනයක් අත්කරගෙන ඇත. ශ්‍රී ල.දු.සේ. හි මගී කිලෝමීටර් ප්‍රමාණය සියයට 3 කින් ඉහළ ගොස් ඇත. දුම්රිය ගාස්තුවලට සාපේක්ෂව බස්ගාස්තු ඉහළ මට්ටමක පැවති බැවින් ඇතැම් මගීන් දුම්රියෙන් ගමන් කිරීමට පෙළඹීම ඉහත කී වර්ධනයට

අර්ධවශයෙන් හේතුවී ඇත. 2001 වසරේ සැප්තැම්බර් මස සිට දුම්රිය භාණ්ඩ ප්‍රවාහන ගාස්තු සියයට 50-250 අතර ප්‍රමාණයකින් ඉහළ දමා තිබියදී වුවත් 2002 වසරේදී දුම්රිය භාණ්ඩ ප්‍රවාහනය සියයට 20 ක පමණ සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකින් වර්ධනය වීමක් දක්නට ලැබේ.

පසුගිය වසරේදී මෙන්ම උතුරු මාර්ගයේ දුම්රිය ධාවනය වවිනියාව දක්වා පමණක් සිදුවිය. මන්නාරම් දුම්රිය මාර්ගයේ මැදවිච්චිය දක්වාද නැගෙනහිර දුම්රිය මාර්ගයේ වාලච්චියේ දක්වා ද දුම්රිය ධාවනය කෙරිණ. එයට හේතුවූයේ ත්‍රස්තවාදී ක්‍රියා හේතුවෙන් දුම්රිය මාර්ග අඛණ්ඩව පැවතීම හෝ මුළුමනින්ම විනාශ වී තිබීමය. දැනට පවතින සාමක්‍රියාදාමය සමග පැන නගින අභියෝගයක් වනුයේ මෙම මාර්ගයන්හි දුම්රිය ධාවනය යථා තත්ත්වයට පත් කිරීමය. වර්ෂය තුළදී නැගෙනහිර දුම්රිය මාර්ගය මඩකලපුව දක්වා ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම සඳහා පියවරගෙන තිබිණි. උතුරු දුම්රිය මාර්ගය වවිනියාව සිට කන්කසන්තුරය දක්වා (කිලෝමීටර් 155ක්) සහ මන්නාරම් මාර්ගය (කිලෝමීටර් 107ක්) මුද්‍රාමනින්ම ප්‍රතිසංස්කරණය කළ යුතුව ඇත. උතුරු සහ නැගෙනහිර දුම්රිය මාර්ග ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම සඳහා ද උත්සාහ දරමින් සිටී. නාවකාලික ඇස්තමේන්තුවලට අනුව ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු සහ දුම්රිය නැවත ගමන් කරවීම සඳහා රුපියල් දශලක්ෂ 8,000 ක් පමණ වැයවනු ඇතැයි ගණන් බලා ඇත. මඩකලපුව දුම්රිය මාර්ගය (කිලෝමීටර් 30ක්) ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම 2002 වසරේදීම ආරම්භ කෙරිණ.

ශ්‍රී ල. දු. සේ. හි අකාර්යක්ෂමතාවය කෙරෙහි බලපෑ බාධකයන් පෙළක් දක්නට ලැබේ. කාලසටහන් අනුව සහ ඉල්ලුමට පරිලන පරිදි දුම්රිය ධාවනය සඳහා බලවේග කට්ටල සහ දුම්රිය එන්ජින් 151 ක් අවශ්‍යව පැවතියත් ශ්‍රී ල.දු.සේ. සතුව පවතින්නේ දුම්රිය එන්ජින් 133 ක් පමණි. වර්තමානයේදී භාවිතාකරණ දුම්රිය එන්ජින් යල්පිනු සහ පැරණි ඒවා විම, දිරාපත් දුම්රිය පිලි, ප්‍රමිතියෙන් තොර දුම්රිය සිල්පර, දුම්රිය මාර්ගයට අතුරුණ කළුගල් කැට හිඟය යල් පැනු දුම්රිය සංඥා ක්‍රම යනාදිය නිසා සතුටුදායක දුම්රිය සේවයක් පවත්වාගෙන යාමට සහ ආරක්ෂක විධිවිධාන නියමිත පරිදි පිළිපැදීමට නොහැකිව ඇත. 2002 වසරේදී දුම්රිය පිලිපැනීම් 104 ක්ද, දුම්රිය යන්ත්‍ර ක්‍රියා විරහිතවීම් 543 ක්ද සිදු වී ඇති අතර 2001 දී පිලි පැනීම් 96 ක් ද යන්ත්‍ර ක්‍රියාවිරහිත වීම් 671 ක්ද සිදු වී ඇත. 2002 වසරේදී නියමිත කාලසටහනට අනුව දුම්රිය ධාවනය කිරීම සියයට 80 - 85 මට්ටමක පැවතිනි. මාසයකට සාමාන්‍ය වශයෙන් දුම්රිය යන්ත්‍ර ක්‍රියාවිරහිතවීම් 56 ක් 2001 වසරේදී පැවති අතර 2002 දී එය 54 දක්වා සුළු වශයෙන් පහත වැටී ඇත. දුම්රිය යන්ත්‍ර සහ බලවේග කට්ටල පැරණි සහ යල්පැනුණ ඒවා විම හේතුවෙන් තඩත්තු වියදමද අධිකය. ඇතැම් යන්ත්‍රවල අමතර කොටස් පවා වෙළඳපොළින් ලබාගත නොහැකි තරම් පැරණිය. එම නිසා එවැනි අමතර කොටස් නැවත නිපදවීම සඳහා විශාල පිරිවැයක් දරන්නට සිදු වී ඇත. ශ්‍රී ල.දු. සේ සඳහා රජය මගින් ලබාදෙන ප්‍රාග්ධන ප්‍රතිපාදන

ප්‍රමාණවත් නොවීම හේතුවෙන් දුම්රිය සේවාව තවදුරටත් පිරිහී ඇත. දුම්රිය සේවාවේ ඉහත කී මෙහෙයුම් උණුකාවත් විසඳීම පිණිස, රාජ්‍ය අංශයේත් පෞද්ගලික අංශයේත් දායකත්වයෙන් යුත් දුම්රිය සේවය තුළින්ම අවශ්‍ය අරමුදල් සපයාගත හැකි ක්‍රමයක් සහිත පුළුල් පදනමක ප්‍රතිව්‍යුහකරණ වැඩපිළිවෙළක් එයට අවශ්‍යය. එමගින් රාජ්‍ය අයවැය ලේඛනය මත පිඩනයක් ඇති නොවිය යුතුය.

ශ්‍රී ල.දු.සේ. සේ මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳව සලකා බලන විට එහි මෙතෙක් පැවති අලාභය 2002 වසරේදී අඛණ්ඩව පැවතිනි. එහි මුළු ආදායම සියයට 14 කින් වර්ධනය වූ අතර වියදම සියයට 10 කින් වර්ධනය විය. ආදායම ඉහළයාමෙන් සියයට 40 කට දයක වූයේ භාණ්ඩ ප්‍රවාහන අදායම ඉහළ යාමයි. මෙහෙයුම් පිරිවැය ඉහළ යාමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී ඇත්තේ වැටුප් සහ වේතන ඉහළ යාම (සියයට 10 කින්) සහ ඉන්ධන පිරිවැය (සියයට 26 කින්) ඉහළ යාමය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 2002 වසරේදී ශ්‍රී ල.දු.සේ. මෙහෙයුම් අලාභය රුපියල් දශලක්ෂ 1,966 දක්වා සියයට 8 කින් ඉහළ ගියේය. මෑත වසරවලදී මෙහෙයුම් පිරිවැය නොකඩවා ඉහළ යමින් පවතින තත්ත්වයක් යටතේ අවම වශයෙන් මෙහෙයුම් පිරිවැයෙන් කොටසක් වත් ආවරණය වන පරිද්දෙන් 1996 සිටම දුම්රිය ගාස්තු සංශෝධනය නොකිරීම යාධාරණීකරණය කළ නොහැකිය.

2002 වසරේදී දුම්රිය සේවාවේ කළමනාකරණය වැඩිදියුණු කිරීම පිණිස, විශේෂයෙන් ම සැලසුම් කිරීම, මානව සම්පත් සංවර්ධනය සහ තොරතුරු තාක්ෂණ අංශ වැඩිදියුණු කිරීම පිණිස පියවර රාශියක් ගෙන ඇත. තවද, දුම්රිය සේවයේ කාර්යක්ෂමතාවය සහ ගුණාත්මක බව වැඩි දියුණු කිරීම පිණිස, දුම්රිය සේවය සඳහා රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික සහභාගිත්වය හඳුන්වා දීමේ විකල්ප උපායමාර්ග හඳුනාගැනීම අරමුණු කරගනිමින් ඉන්දීය අධ්‍යයන කණ්ඩායමක් අධ්‍යයනයක යෙදිනි. ඔවුන්ගේ නිර්දේශ 2003 වසර ආරම්භයේදී අපේක්ෂා කෙරේ.

සිවිල් ගුවන් සේවය

ශ්‍රී ලංකා සිවිල් ගුවන් සේවා අධිකාරිය පනත නීතිගත කිරීම මගින් සිවිල් ගුවන් සේවයට ඉතාමත් අවශ්‍යව තිබුණු ප්‍රතිසංස්කරණ 2002 දී ඉටු කරනු ලැබිණි. එම පනතට අනුව සිවිල් ගුවන් සේවා දෙපාර්තමේන්තුව (සී.ගු.සේ.දෙ.) ශ්‍රී ලංකා සිවිල් ගුවන් සේවා අධිකාරිය (ශ්‍රී ල.සී.ගු.සේ.අ.) බවට පරිවර්තනය කරනු ලැබිණ. එමගින් ශ්‍රී ල.සී.ගු.සේ.අ. ට වාණිජමය තීරණ ගැනීමේදී වැඩි ස්වාධීනතාවයක් හිමිවේ. 2002 වසරේ සිවිල් ගුවන් සේවා අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වය දෙස බලන විට, පසුගිය වසරේ කටුනායක ජාත්‍යන්තර ගුවන් තොටුපලට (ක.ජ.ගු.) ත්‍රස්තවාදී ප්‍රහාරය ඵල ල වීමත්, සැප්තැම්බර් 11 වන දින ඇ.එ.ජ.යේ ත්‍රස්ත ප්‍රහාරයත් හේතුකොට ගෙන ඇතිවූ පසුබෑමද හේතුකොට ගෙන ඉතා සුළු වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළේය. සටන් විරාම ගිවිසුමත් සමග ඇතිවූ සාමකාමී වාතාවරණය හේතුවෙන් සී.ගු.සේ.දෙ විසින් පෞද්ගලික දේශීය

ගුවන් සේවාවන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවසර ලබාදීමත්, අළුතින් බලපත්‍ර නිකුත් කිරීමත්, 2002 වසරේ ඉතා වැදගත් සිදුවීම් විය.

2001 ජූලි මාසයේදී කටුනායක ගුවන් තොටුපලට ඵල්ල කල ත්‍රස්තවාදී ප්‍රහාරය හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකා ගුවන් සේවයේ (ශ්‍රී ල.ගු.සේ) ගුවන් යානා සංඛ්‍යාව 6 ක් දක්වා අඩකින් අඩුවිය. ඉන්පසුව රක්ෂණ ගාස්තු ඉහළ දැමීම නිසා ගුවන්ගාස්තු ඉහළ යාමට හේතුවිය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ජාත්‍යන්තර ගුවන් සේවාවන් කිහිපයක් කොළඹින් ඉවත්ව ගිය අතර අනෙක් සේවාවන් කොළඹට පියාසර කරනු ලබන වාර ගණන අඩු කළ අතර අධික රක්ෂණ වාරිකය අවම කරගැනීම සඳහා අඩු වටිනාකමින් යුත් ගුවන් යානා සේවයට යෙදවීය. සැප්තැම්බර් 11 දින ඇ.එ.ජ. ට ඵල්ලකල ත්‍රස්තප්‍රහාරය මගින් ගුවන්සේවා කර්මාන්තය විශේෂයෙන්ම සංචාරක කර්මාන්තය පහත හෙළමින් ජාත්‍යන්තර ගුවන් සේවා කර්මාන්තයම අඩාල කළේය. 2001 වසරේ ලෝක ආර්ථිකයේ පසුබෑම මෙම කඩාවැටීම තවදුරටත් උත්සන්න කළේය. මෙම සාධකයන්ගේ සමුච්චිත ප්‍රතිඵලය 2002 වසරේදී පවා ලෝක ගුවන්සේවා කර්මාන්තය කෙරෙහි ඉතා අහිතකර ලෙස බලපෑවේය.

දේශීය ගුවන් සේවා 3 ක් ද ඇතුළුව ගුවන් සේවා 32 ක් 2002 වසරේදී ශ්‍රී ලංකාවේ ක්‍රියාත්මක විය. 2001 වසරේදී ක්‍රියාත්මක වූ ගුවන් සේවා ගණන 27 ක් විය. 2002 වසරේදී කටුනායක ජාත්‍යන්තර ගුවන් තොටුපල හරහා ගමන්කල ගුවන් මගීන් සංඛ්‍යාව දශ ලක්ෂ 2.9 ක් දක්වා සියයට 6 කින් වර්ධනය විය. මුළු මගීන් සංඛ්‍යාවෙන් සියයට 60 ක්ම ප්‍රවාහනය කරනු ලැබූයේ ශ්‍රී ල.ගු.සේ. මගිනි. ඒ අතර 1998 දී ආරක්ෂක හේතූන් මත අත්හිටවනු ලැබූ දේශීය ගුවන් සේවා තුනක් මගීන් 2002 වසරේදී නැවත සේවය ආරම්භ කර ගුවන් මගීන් 41,034 ක් ප්‍රවාහනය කර ඇත. ක.ජා.ගු මගීන් මෙහෙයවනු ලැබූ ගුවන් භාණ්ඩ ප්‍රවාහනය ද 2002 වසරේදී සියයට 6 කින් වර්ධනය විය. එම මුළු භාණ්ඩ ප්‍රමාණයෙන් සියයට 44 ක් ශ්‍රී ල.ගු.සේ මගීන් ප්‍රවාහනය කර තිබුණි.

වර්ෂය තුළදී ශ්‍රී ල.ගු.සේ. විසින් එක් ගුවන්යානයක් අලුතින් සේවයට යෙදවූ අතර ඒ සමගම ශ්‍රී ල.ගු.සේ. ගුවන් යානා සංඛ්‍යාව 9 ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. 2002 වසරේදී ශ්‍රී ල.ගු.සේ. ඉන්දියාවේ බැංගලෝරයට සහ බ්‍රද්ධගයාවට ගුවන්සේවා දෙකක් ඇරඹූ අතර, ප්‍රැක්ස්පර්ට් දක්වා ගුවන්සේවාව නැවත ඇරඹීය. 2002 දී ශ්‍රී ල.ගු.සේ. විසින් කිලෝමීටර් දශලක්ෂ 42 ක් පියාසර කර ඇති අතර පසුගිය වසර සමග සසඳන විට එය සියයට 5 ක පහත වැටීමකි. ඒ අතර පියාසර කරනු ලැබූ මගී කිලෝමීටර් ප්‍රමාණය සියයට 6 කින් පහත වැටුණි.

2002 වසරේදී ශ්‍රී ල.ගු.සේ. හි මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වයෙහි වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළේය. ශ්‍රී ල.ගු.සේ. හි මුළු ආදායම රුපියල් දශලක්ෂ 31,583 දක්වා සියයට 12 කින් වර්ධනය වූ අතර මුළු මෙහෙයුම් පිරිවැය රුපියල් දශලක්ෂ 31,558 දක්වා සියයට 15 කින් පහළ වැටිණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ශ්‍රී ල.ගු.සේ. 2002 වර්ෂය සඳහා බදුගෙවීමට පෙර රුපියල් දශ ලක්ෂ 25 ක ලාභයක් වාර්තා කළේය.

ශ්‍රී ල.සි.ගු.සේ.අ. 2002 දෙසැම්බර් 27 වන දින සිට සිය කටයුතු ඇරඹීය. ශ්‍රී ගු.සේ.දේ. විසින් ඉටුකරන ලද සියළුම කටයුතු සහ වගකීම් ශ්‍රී ල.ගු.සේ.අ. වෙත පවරා ගනු ලැබිණි. පනතෙහි සඳහන්වන පරිදි ශ්‍රී ල.සි.ගු.සේ.අ. රටතුළ සිවිල් ගුවන්සේවා කටයුතු සම්බන්ධ ප්‍රධාන නියාමන අධිකාරිය බවට පත්වේ. ශ්‍රී ල.සි.ගු.සේ.අ. මගින් ජාතික සිවිල් ගුවන් සේවා ප්‍රතිපත්තියක්ද, ගුවන්සේවා සංවර්ධන සැලැස්මක් ද සකස්කරන අතර ගුවන්සේවාවන්ගේ පුරුකමිතභාවය, බලපත්‍ර, සහතික සහ අවසර පත්‍ර නිකුත් කිරීම සහ වාණිජමය ගුවන්සේවා පුපිරික්ෂණය කිරීම යන කටයුතු ඉටු කරනු ඇත. රටෙහි භූගෝලීය පිහිටීමෙහි වාසිදායකත්වය සහ වෙළෙඳපොළ විභවතාව ප්‍රයෝජනයට ගැනීම පිළිබඳව සලකා බලන විට සිවිල් ගුවන් සේවා කර්මාන්තය ප්‍රසාරණය කිරීමටද ආර්ථිකයට එකතුකළ වටිනාකම් ඉහළ දැමීම සඳහා ද විශාල විභවතාවයක් ඇත.

ආසියානු කලාපය තුළ වේගවත් ලෙස වර්ධනය වේ යැයි අපේක්ෂා කරන ගුවනින් භාණ්ඩ ප්‍රවාහන කටයුතුද අවධානය යොමු කළයුතු ඉතා වැදගත් ක්ෂේත්‍රයකි. ශ්‍රී ලංකාවේ ගුවන් බඩු ප්‍රවාහන කාර්යක්ෂමතාවය සිය තරගකරුවන් වන සිංගප්පූරුව හා ඩුබායි මට්ටමින් හෝ පවත්වා ගෙනයාම අවශ්‍යය. සංචාරක කර්මාන්තයේ වර්ධනයත් සමග සමමානීව වර්ධනය වීමට විශාල විභවතාවයක් ඇති දේශීය ගුවන් සේවාව කෙරේද විශේෂ අවධානයක් යොමු කිරීම අවශ්‍යය.

වරාය සේවා

2001 වසරේ සිදුවූ පසුබෑමට පසු 2002 වසරේදී වරාය සේවා ස්ථිරසාර ලෙස යථා තත්ත්වයට පත්විය. යුධ අවදානම් අධිකාරය ක්‍රමයෙන් ඉවත් කිරීමත් 2002 මාර්තු මස සිට එය සම්පූර්ණයෙන් ඉවත් කිරීමත් සමග වරාය සේවා කලින් පැවති තත්ත්වය කරා වර්ධනය විය. තවද, සටන් විරාම ගිවිසුම සමග වරායන්හි ආරක්ෂාව කෙරේ පැවති තර්ජනය ඉවත් වීමද ආනයන හා අපනයන ප්‍රමාණයන් හි වර්ධනය ද, වරාය ඵලදායීතාවය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා හඳුන්වා දෙනු ලැබූ ක්‍රියා මාර්ගයන්ද 2002 වසරේදී වරාය ක්‍රියාකාරීත්වය වර්ධනය වීම සඳහා දායකත්වය සැපයූ සාධකයන්ය. 2001 ජූලි මාසයේදී ක.ජා.ගු.ට ඵල්ල වූ ත්‍රස්තවාදී ප්‍රහාරයෙන් පසුව ශ්‍රී ලංකා වරාය වලට පැමිණෙන නැව් සඳහා යුධ අවදානම් අධිකාරයක් පැනවීමත් සමග කොළඹට පැමිණි ප්‍රධාන නාවික සේවා ගණනාවක්ම අසල්වැසි වරාය වලට විතැන්වූ බව සඳහන් කිරීමද ඉතා වැදගත්ය. මේ හා සමගම සැප්තැම්බර් 11 දින ඇ.එ.ජ.යේ සිදුවූ ත්‍රස්තවාදී පහරදීම් සමගම රටෙහි ආනයන සහ අපනයන වෙළඳ පරිමාව සැලකිය යුතු ලෙස පහත වැටුණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 2001 වසරේ දෙවන භාගයේදී වරාය ක්‍රියාකාරීත්වය ද සැලකිය යුතු පරිදි පහත වැටුණි. කෙසේ නමුත්, රජය මගින් නිසි පරිදි පියවර ගැනීම නිසා සහ වරාය ඵලදායීතාවය නැවීම සඳහා වරාය අධිකාරිය ගනු ලැබූ ක්‍රියාමාර්ග හේතුවෙන් 2002 වසරේදී අහිමිවූ නැව්සේවා නැවත ආකර්ශනය කර ගැනීමට හැකිවිය.

5.9 සංඛ්‍යා සටහන
වරාය සේවා ක්‍රියාකාරිත්වය

ශීර්ෂය	2000	2001	2002 (අ)	ප්‍රතිශත වෙනස්	
				2001	2002(අ)
1. පැමිණි නැව් සංඛ්‍යාව	4,232	4,014	4,062	-5	1
කොළඹ (ආ)	3,832	3,570	3,787	-7	6
ගාල්ල	97	117	76	21	-35
ත්‍රිකුණාමලය	303	327	199	8	-39
2. මෙහෙයවන ලද භාණ්ඩ ප්‍රමාණය (මෙ. ටො. 000)	27,535	27,062	28,313	-2	5
කොළඹ	25,222	24,741	26,273	-2	6
ගාල්ල	597	662	526	11	-21
ත්‍රිකුණාමලය	1,716	1,659	1,514	-3	-9
3. බහලු මෙහෙයුම් ප්‍රමාණය (TEUs '000)	1,733	1,727	1,765	0	2
ශ්‍රී ලං. ව. අ.	1,432	1,397	1,207	-2	-14
ස.ඒ.ගේ.ට. සමාගම	301	330	558	10	69
4. අන්තර් නැව් බහලු ප්‍රමාණය (TEUs '000)	1,181	1,195	1,218	1	2
ශ්‍රී ලං. ව. අ.	959	959	848	0	-12
ස.ඒ.ගේ.ට. සමාගම	222	236	370	6	57
6. ආදායම (රු. දශලක්ෂ) (ආ)	14,717	16,389	15,667	11	-4
කොළඹ	14,079	15,625	15,105	11	-3
ගාල්ල	320	390	332	22	-15
ත්‍රිකුණාමලය	318	374	230	18	-39
6. වියදම (රු. දශලක්ෂ) (ආ)	10,744	12,193	12,870	13	6
කොළඹ	10,272	11,577	12,212	13	5
ගාල්ල	208	270	305	30	13
ත්‍රිකුණාමලය	264	346	353	31	2
7. මෙහෙයුම් ලාභය - බදු ගෙවීමට පෙර (රු. දශලක්ෂ) (ආ)	3,973	4,195	3,930	6	-6
කොළඹ	3,807	4,050	4,026	6	-1
ගාල්ල	112	117	27	4	-77
ත්‍රිකුණාමලය	54	28	-122	-48	336
8. සේවක සංඛ්‍යාව (ආ)	19,344	18,561	17,910	-4	-4
කොළඹ	17,411	16,744	16,157	-4	-4
ගාල්ල	758	737	752	-3	2
ත්‍රිකුණාමලය	1,175	1,080	1,001	-8	-7
9. ඵලදායීතා දර්ශක (ප්‍රධාන බහලු නෛෂා සඳහා)					
පැයකට ගැන්වූ දොඹකර මෙහෙයුම් වාර ගණන (දළ)	15	16	24	7	50
පැයකට ගැන්වූ දොඹකර මෙහෙයුම් වාර ගණන (ශුද්ධ)	17	18	26	6	44

(අ) තාවකාලික
(ආ) ශ්‍රී ලංකා වරාය අධිකාරිය සඳහා පමණි.
TEUs = අව 20 ට සමාන බහලු ඒකක

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා වරාය අධිකාරිය

කොළඹ වරාය වෙත පැමිණි සියළුම වර්ගයේ නැව් 2002 වසරේදී 3,787 දක්වා සියයට 6 කින් වර්ධනය විය. කෙසේ නමුත්, ගාල්ල සහ ත්‍රිකුණාමලය වරායන් වෙත ළඟා වූ තාවකාලික යාත්‍රා ගණන අඩුවිය. ඒ අතර බහලු නැව් පැමිණීම 2001 දී 2,891 ක සිට 2002 දී 3,033 දක්වා සියයට 5 කින් වර්ධනය වූ අතර සම්ප්‍රදායික තාවකාලික යාත්‍රා පැමිණීම සියයට 7 කින් වර්ධනය විය.

කොළඹ වරායෙහි බහලු මෙහෙයුම් අඩි 20 සමාන ඒකක 1,764,694 දක්වා සියයට 2 කින් වර්ධනය විය. එය කොළඹ වරාය මගින් මෙතෙක් මෙහෙයවන ලද වැඩිම බහලු ප්‍රමාණයයි. වර්ෂය තුළදී ප්‍රතිනැව්ගත කිරීම් සියයට 2 කින් ද ඉහළ ගිය අතර දේශීය බහලු මෙහෙයුම් සියයට 3 කින් වර්ධනය වී ඇත. 2002 දී මුළු භාණ්ඩ මෙහෙයුම් ප්‍රමාණය මෙට්‍රික් ටොන් දශලක්ෂ 28 දක්වා සියයට 5 කින් ඉහළ ගියේය.

2002 වසරේදී කොළඹ වරාය ක්‍රියාකාරීත්වයෙහි වර්ධනයට ප්‍රධාන වශයෙන් දායක වූයේ සීමාසහිත සවුන් ඒෂියා ගේට්වේ ටර්මිනල් (ස.ඒ.ගේ.ට) සමාගමෙහි සාර්ථක ක්‍රියාකාරීත්වයයි.

2001 වසරේදී මුළු භාණ්ඩ මෙහෙයුම් ප්‍රමාණයට ස.ඵ.ගේ.ට. සමාගම මගින් කරන ලද දායකත්වය සියයට 13 සිට 2002 වසරේදී සියයට 21 දක්වා ඉහළ ගියේය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ශ්‍රී ල.ව.අ.යේ බහලු හා ප්‍රතිනැව්ගත කිරීම් හැසිරවීම පිළිවෙළින් සියයට 14 කින් සහ සියයට 12 කින් පහත වැටුණි. ශ්‍රී ල.ව.අ. ක්‍රියාකාරීත්ව පහත වැටීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතුවූයේ කැණීම් සහ පුළුල් කිරීම් සඳහා ජය බහලු පර්යන්තය මාස කිහිපයක් වසා තැබීම, ඉදිකිරීම් කටයුතු සඳහා යුනිට් බහලු පර්යන්තය වසා තැබීම සහ කොළඹ වරායේ පෝෂක තටාගනයන්හි කරන ලද අනෙකුත් ඉදිකිරීම්ය. කෙසේ නමුත් ස.ඵ.ගේ.ට. සමාගමෙහි සමස්ත ක්‍රියාකාරීත්වය වර්ෂය තුළදී සැලකිය යුතු ලෙස වර්ධනය විය. 2002 වසරේදී ස.ඵ.ගේ.ට සමාගම මගින් කරන ලද බහලු මෙහෙයුම් සියයට 69 ක වර්ධනයක් ද, ප්‍රතිනැව්ගත කිරීම් හැසිරවීම සියයට 57 ක වර්ධනයක්ද වාර්තා කළේය.

2002 වසරේදී වරාය ඵලදායීතා දර්ශකයන්හි වර්ධනයක් පිළිබිඹු කෙරිණි. ප්‍රධාන ගණයේ තාවකාලික යාත්‍රා සම්බන්ධව ශ්‍රී ල.ව.අ.යේ පැයකට ගැන්වූ දොඹකර මෙහෙයුම් ප්‍රමාණය 2001

දී 16 ක සිට 2002 දී 24 ක් දක්වාත්, ස.ඒ.ගේ.ට සමාගමෙහි ගැන්වූ දොඹකර මෙහෙයුම් ප්‍රමාණය පැයකට 15 ක සිට 25 දක්වාත් වර්ධනය විය. ශ්‍රී ල.ව.අ. යෙහි තවංගන වල සාමාන්‍ය ප්‍රමාදවීම් පැය 3.2 ක සිට පැය 1.9 දක්වා පහත වැටින.

ශ්‍රී ල.ව.අ. මගින් පාලනය කරනු ලබන පර්යන්තයන්හි, විශේෂයෙන් ම ජයබහලු පර්යන්තයෙහි ඵලදායීතාව වර්ධනයට වර්ෂය තුළදී හඳුන්වා දුන් යම් යම් මෙහෙයුම් කටයුතු ප්‍රතිසංවිධානය කිරීම හේතුවිය. නැව් සමාගම් විසින් භාණ්ඩ ගොඩබැඳීමේ යන්ත්‍ර ක්‍රියාකරුවන්ට මුදල් ගෙවීමේ ක්‍රමය අනෝයීකල අතර එයට විකල්පයක් ලෙස ඵලදායීතාවය පදනම් කරගත් පාරිතෝෂික ක්‍රමයක් හඳුන්වා දෙන ලදී. රජයේ නිවාඩු දිනයන් හි භාණ්ඩ මෙහෙයුම් කිරීම සහ සේවකයන්ට වඩාත් හොඳ ප්‍රවාහන සේවාවක් සැපයීම වැනි අනෙකුත් ක්‍රියාමාර්ගයන් ද ඵලදායීතාවය වර්ධනය වීම සඳහා දායක වූ සාධකයන්ය. තිරසාර පදනමකින් වරාය ඵලදායීතාවය වර්ධනය කිරීම සහ මෙහෙයුම් පිරිවැය අඩුකර ගැනීම අරමුණු කරගනිමින් අතිරේක සේවක සංඛ්‍යාව අඩු කිරීම සඳහා දිගු කලක් තිස්සේ අපේක්ෂා කරමින් සිටි ස්වේච්ඡාවෙන් විශ්‍රාම ගැනීමේ වැඩසටහනක් ශ්‍රී ල.ව.අ. මගින් හඳුන්වා දෙනු ලැබිණි. 2002 වසර අවසන්වනවිට ශ්‍රී ල.ව.අ. යෙහි සේවයේ නියුතු මුළු සේවක සංඛ්‍යාව 17,910 ක් විය. මෙම සංඛ්‍යාව සාමාන්‍යයෙන් එහි කටයුතු කිරීමට අවශ්‍ය යැයි සලකනු ලබන ප්‍රමාණය මෙන් දෙගුණයක් පමණ වේ යැයි සැලකේ. ස්වේච්ඡාවෙන් විශ්‍රාම යාමේ ක්‍රමය යටතේ සේවකයන් 2,993 ක් වරාය සේවයෙන් විශ්‍රාම ගැන්විණි.

ඵලදායීතා වර්ධනයත් සමඟ ශ්‍රී ල.ව.අ. 2002 වසරේදී ප්‍රධාන නැව් සේවාවන් 7 ක් කොළඹ වරාය වෙත ආකර්ෂණය කර ගැනීමට සමත් විය. ශ්‍රී ල.ව.අ. විසින් හන්ජින් ෂිපින් ලයිට්, මර්ස්ක් සි ලැන්ඩ් (ලොව විශාලතම බහලු නැව් සේවාව) සහ ඒ.පී.එල් (ලොව විශාලත්වයෙන් සිව්වන නැව් සේවාව) යන සේවා සමග පර්යන්ත සේවා ගිවිසුම් ඇතිකර ගනු ලැබීය.

ඉන්දියන් සාගරයෙහි ශ්‍රී ලංකාව ස්ථානගතවී ඇති ආකාරයෙහි උපරිම වාසිය අත්කර ගැනීම සඳහා වරාය සහ නාවික අංශයන් මගින් මේ දක්වා සැලකිල්ල යොමුකර නැත. මේ පිළිබඳව සැලකිල්ල යොමුකල රජය කොළඹ දකුණ වරාය සංවර්ධනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතියත් හම්බන්තොට වරාය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියත් පිළිබඳව සැලකිල්ල යොමුකර ඇත. 2002 වසරේදී මෙම ව්‍යාපෘතීන් පිලිබඳව පූර්ව, ශක්‍යතා අධ්‍යයනයන් සිදුවෙමින් පැවතිණි.

2002 වසරේදී වරාය මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වයන්හි වර්ධනයක් දක්නට නොලැබුණි. සමස්ත ආදායම රුපියල් දශලක්ෂ 15,667 දක්වා සියයට 4 කින් පහත වැටුණු අතර මෙහෙයුම් පිරිවැය රුපියල් දශලක්ෂ 12,870 ක් දක්වා සියයට 6 කින් ඉහළ ගියේය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස බදු සහ පොලී ගෙවීමට පෙර ශ්‍රී ල.ව. අ. මෙහෙයුම් ලාභය රුපියල් දශ ලක්ෂ 3,930 ක් දක්වා පහත වැටුණි. එය පසුගිය වසරට වඩා සියයට 6 කින් පහත වැටීමකි.

5.7 වාර්ෂික සහ ජනාවාස

වාර්ෂික දෙපාර්තමේන්තුව 2002 දී දේශීය අරමුදල් භාවිතයෙන් ක්‍රියාත්මක කළ ව්‍යාපෘති 19 ක් සඳහා දරන ලද මුළු පිරිවැය ප්‍රමාණය රුපියල් දශලක්ෂ 428 ක් විය. හම්බන්තොට වාර්ෂික පුනරුත්ථාපන ව්‍යාපෘතිය සහ වැලිමය හැරවීමේ ව්‍යාපෘතිය සඳහා විදේශීය අරමුදල් භාවිතා කළ අතර එම ව්‍යාපෘතිය සඳහා 2002 වර්ෂයේ මුළු වියදම රුපියල් දශලක්ෂ 270 ක් විය. වර්ෂය තුළ දී වාර්ෂික දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 'වස් හවුල' වැඩසටහන මගින් ප්‍රධාන සහ මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ වාර්ෂික යෝජනා ක්‍රම සඳහා සහභාගිත්ව වාර්ෂික කළමනාකරණ ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. 'වස් හවුල' වැඩසටහනේ ප්‍රධාන අරමුණ වන්නේ ගොවියන්ගේ ආදායම් මට්ටම වැඩි කිරීම සඳහා ප්‍රතිලාභිත්ගේ සහභාගිත්වය ඇතිව කාර්යක්ෂම, ඵලදායී සහ තිරසාර බද්ධ කළමනාකරණයක් යටතේ ජල සහ ඉඩම් ඵලදායීතාවය ඉහළ නැංවීමයි. දැනට හෙක්ටයාර 89,000 ක් පමණ ආවරණය කරමින් වාර්ෂික යෝජනා ක්‍රම 200 ක පමණ මෙම වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කෙරේ. වර්ෂය තුළ දී උඩවලව වාර්ෂික යෝජනා ක්‍රමය යටතේ පවුල් 1,143 ක් පදිංචි කරවන ලදී.

5.8 විශේෂ වැඩසටහන්

නිවාස

ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වීම සහ පොළී අනුපාතික පහත වැටීමත් සමඟ 2002 දී නිවාස සඳහා වූ ඉල්ලුම ශීඝ්‍රයෙන් වර්ධනය විය. 2002 දී පොළී සහනාධාරයක් සහිත විශේෂ නිවාස ණය යෝජනා ක්‍රමයක් හඳුන්වා දෙමින් රජය, එහි නිවාස වැඩසටහන්, විශේෂයෙන්ම අඩු සහ මධ්‍යම ආදායම් ලබන පවුල් සඳහා යොමු කිරීමට තීරණය කර ඇත. රාජ්‍ය අංශයේ නිවාස මූල්‍ය ආයතන මෙන්ම පෞද්ගලික අංශයේ නිවාස මූල්‍ය ආයතන ද ඒවායෙහි නිවාස මූල්‍යයන ව්‍යාපෘති තවදුරටත් ව්‍යාප්ත කරන ලදී. නිවාස මූල්‍ය ආයතන 2001 වර්ෂයේදී ප්‍රදානය කර ඇති නිවාස ණය 58,760 සමග සසඳන විට 2002 වර්ෂයේදී ප්‍රදානය කර ඇති නිවාස ණය ප්‍රමාණය 83,698 ක් බව ඇස්තමේන්තු කර ඇත. රටෙහි නිවාස ඒකක 400,000 ක පමණ හිඟයක් පවතින බව ඇස්තමේන්තු කර ඇත. මෙයට අමතරව, දැනට පවතින ගුණාත්මක බවින් අඩු නිවාස ඒකක විශාල සංඛ්‍යාවක් සඳහා ද නැවත ඉදිකිරීම් අවශ්‍යව ඇත.

රාජ්‍ය අංශයේ නිවාස වැඩසටහන් ප්‍රධාන වශයෙන් අඩු සහ මධ්‍යම අදායම් පවුල් වල නිවාස අවශ්‍යතාවයන් සපුරා ලීම අරමුණු කර ඇති අතර පෞද්ගලික අංශයේ නිවාස වැඩසටහන් විශේෂයෙන්ම නාගරික අංශයේ, මධ්‍යම සහ ඉහළ ආදායම් පවුල්වල නිවාස අවශ්‍යතාවයන් සැපයීම අරමුණු කරගෙන ඇත. රජය විසින් අඩු ආදායම් ලබන පවුල්වලට ඔවුන්ගේ නිවාස ඉදිකර ගැනීම හෝ වැඩි දියුණු කර ගැනීම සඳහා සෘජු ආධාර ලබා දීම අඛණ්ඩව කරගෙන යන ලදී. ජනතාවට දැරිය හැකි මිලකට නිවාස සැපයුම වැඩි කිරීමේ

අරමුණ ඇතිව අයෝජන මණ්ඩලය විසින් මධ්‍යම පරිමාණ නිවාස ඉදිකරන පුද්ගලික ආයෝජකයන් සඳහා සිත් ගන්නා සුළු දිරි ගැන්වීම් ලබා දෙනු ලැබීය. මේ අතර, රජය විසින් වාණිජ කටයුතු සඳහා නාගරික ඉඩම් නිදහස් කරමින් මුද්‍රික්කු සහ පැල්පත් වාසින් නැවත පදිංචි කිරීම සඳහා ඉදිකරණු ලබන විශේෂ නිවාස ව්‍යාපෘතීන් ද අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරණ ලදී.

විශේෂයෙන් නාගරික ප්‍රදේශයන් හි නිවාස සඳහා ඉඩම් හිඟකම සහ ඉඩම් සඳහා නිත්‍යානුකූල ලියකියවිලි ලබා ගැනීමේ දී සිදුවන ප්‍රමාද වීම් සහ අපහසුතා නිවාස මූල්‍ය වෙළෙඳපොලෙහි වර්ධනය අවහිර කරනු ලබයි. තවද සමහර පෞද්ගලික මූල්‍ය ආයතන ස්වර්ණ භූමි සහ ජය භූමි ඔප්පු පුරු කුම් වශයෙන් ලබා ගැනීමේ දී ඇති සීමාවන් ද පෞද්ගලික අංශයේ නිවාස මූල්‍ය කටයුතු සීමා කරනු ලබයි. තවද නිවාස සංකීර්ණ සඳහා දේපළ ඔප්පු ලබා දෙනුයේ ඒවා ඉදිකිරීමෙන් පසුව බැවින් එවැනි නිවාස මිලදී ගැනීම සඳහා ණය මුදල් ප්‍රදානය කිරීමේදී මූල්‍ය ආයතන ද අපහසුතාවයන්ට මුහුණ දෙනු ලබයි.

2002 දී රජය විසින් මැදි ආදායම් උපයන්තන් සඳහා විශේෂ ණය යෝජනා ක්‍රමයක් හඳුන්වා දෙනු ලැබීය. මේ යටතේ රජය විසින් නිවාස මූල්‍ය ආයතන හරහා වසර 15 කින් ගෙවා නිම කළ හැකි වන පරිදි වසරකට සියයට 10.5 ක් වූ සහනදායී පොළී අනුපාතයක් යටතේ එක් අයෙකුට රුපියල් 500,000 ක උපරිමයක් දක්වා නිවාස ණය 10,000 ක් ලබාදීමට බලාපොරොත්තු වේ. 2003 වර්ෂය සඳහා පොළී සහන වශයෙන් රජය රුපියල් දශ ලක්ෂ 300 ක් වෙන් කර ඇත.

ජාතික නිවාස සංවර්ධන අධිකාරිය (ජා.නි.සං.අ.), ධීවර සහ සාගර සම්පත් අමාත්‍යාංශය (ධී.සා.ස.අ.) සහ වැවිලි මානව සංවර්ධන භාරය (වැ.මා.සං.භා.) රාජ්‍ය අංශයේ නිවාස සම්පාදනයේ ප්‍රධාන තැනක් ගනී. ජා.නි.සං.අ. ජනලදාන

නිවාස වැඩසටහන, ග්‍රාමීය නිවාස වැඩසටහන, වතු නිවාස වැඩසටහන වැනි රාජ්‍ය අංශයේ ප්‍රධාන නිවාස වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ වගකීම දරණ මූලික ආයතනය වේ. මෙම වැඩසටහන් යටතේ ජා.නි.සං.අ. ප්‍රතිලාභීන්ට ඔවුන්ගේ නිවාස ඉදිකර ගැනීමට හෝ වැඩිදියුණු කර ගැනීමට උපරිම වශයෙන් රුපියල් 50,000 ක් වූ ණය මුදලක් ප්‍රදානය කරනු ලබයි.

පසුගිය වසර හා සසඳන විට 2002 දී ජා.නි.සං.අ. විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබූ නිවාස වැඩසටහන් හි වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරයි. 2002 දී ජා.නි.සං.අ. නුවරඑළිය, හම්බන්තොට, කළුතර සහ අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කයන්හි ග්‍රාමීය ප්‍රජාවගේ ජීවන තත්ත්වය නගා සිටුවීමේ අරමුණින් ප්‍රාදේශීය ගම්උදාව නමින් තව නිවාස වැඩසටහනක් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. නිවාස ණය, ආධාර සහ තාක්ෂණික සහායයන් ලබා දෙමින් ජා.නි.සං.අ. මේ සඳහා සහාය වෙයි. අනෙකුත් රාජ්‍ය ආයතනවල ද සහාය ඇතිව මූලික උපයෝගී සේවා සහ පොදු පහසුකම් ද සපයනු ලැබීය. 2002 දී ජා.නි.සං.අ.ගේ වැඩසටහන් යටතේ මුදා හරින ලද මුළු ණය ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 489 ක් දක්වා සියයට 19 කින් අඩු විය. 2002 වර්ෂය තුළදී ඉදිකිරීම් ආරම්භ කරන ලද නිවාස ඒකක සංඛ්‍යාව සියයට 19 කින් වර්ධනය විය. ජා.නි.සං.අ. ගේ මූල්‍ය අවශ්‍යතාවයන්ගෙන් කොටසක් කලින් ලබාදුන් ණය මුදල් අයකර ගැනීම මගින් කුලනය කරනු ලබයි. 2002 දී ජා.නි.සං.අ. හි වර්තන වියදම් පියවා ගැනීම සඳහා රජය විසින් රුපියල් දශලක්ෂ 230 ක් ලබා දෙන ලදී. ජා.නි.සං.අ. ගේ ණය පියවීමේ අනුපාතය 2001 දී සියයට 70 සිට 2002 දී සියයට 84 දක්වා සුළු වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළේය.

ධී.සා.ස.අ. දියවර ගම්මාන නිවාස වැඩසටහන අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබීණි. 2002 වර්ෂය තුළදී මෙම වැඩසටහන යටතේ නිවාස ඒකක 426 කින් යුත් නිවාස යෝජනා ක්‍රම 4 ක් නිම කරන ලදී. මේ සඳහා ධී.සා.ස.අ. රුපියල් දශ ලක්ෂ 3.5 ක් ප්‍රදානය කර ඇත. 2002 දී වැ.මා.සං.භා. වැවිලි සංවර්ධන ආධාර වැඩසටහන (වැ.සං.ආ.වැ.) යටතේ වතු අංශයේ නිවාස ඉදි

5.10 සංඛ්‍යා සටහන
රාජ්‍ය අංශයේ නිවාස වැඩසටහන

වැඩසටහන	ආරම්භ කළ නිවාස ඒකක සංඛ්‍යාව		සම්පූර්ණ කළ නිවාස ඒකක සංඛ්‍යාව		මුදා හරින ලද ණය ප්‍රමාණය (රු.ද.ල.)	
	2001	2002(අ)	2001	2002 (අ)	2001	2002(අ)
ජනලදාන වැඩසටහන	2,095	9,162	5,212	9,029	84.2	208.6
ග්‍රාමීය නිවාස වැඩසටහන						
විසිරි ණය සහ දීමනා	16,493	13,446	19,326	12,726	108.9	11.4
නාගරික නිවාස වැඩසටහන						
විසිරි ණය සහ දීමනා	1,615	-	2,230	-	8.3	-
වතු නිවාස වැඩසටහන	1,113	3,325	1,192	3,391	34.6	64.2
සෘජු ඉදිකිරීම් වැඩසටහන	490	-	1,226	705	350.0	196.7
ආපදා නිවාස වැඩසටහන	492	-	536	-	15.7	-
ධීවර නිවාස වැඩසටහන	-	-	83	-	0.1	-
ප්‍රාදේශීය ගම්උදාව වැඩසටහන	-	583	-	294	-	8.4
එකතුව	22,298	26,516	29,805	26,145	601.8	489.3

(අ) තාවකාලික

මූලාශ්‍රය: ජාතික නිවාස සංවර්ධන අධිකාරිය

කිරීමේ සහ වැඩි දියුණු කිරීමේ වැඩසටහන් කිහිපයක්ම අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වැ.සං.ආ.වැ. යටතේ මූල්‍යනය කරනු ලබන නිවාස ඉදිකිරීමේ වැඩසටහන සඳහා වතු අංශයේ සේවකයින්ට රුපියල් 40,000 ක ප්‍රදානයක් සහ රුපියල් 45,200 ක ණය මුදලක් ද සහිතව රුපියල් 85,200 ක් ප්‍රදානය කරනු ලබයි. තවදුරටත් වැ.මා.සං.භා, ජාති.සං.අ.යේ සහ වාණිජ බැංකු වල සහයෝගිතාවය ඇතිව නිවාස ඉදිකිරීමේ සහ වැඩි දියුණු කිරීමේ අනෙකුත් ව්‍යාපෘති කිහිපයක්ම ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබීණි. 2002 දී වැ.සං.ආ.වැ. යටතේ නව නිවාස ඒකක 2,216 ක් තනා නිම කර ඇති අතර, ඒකක 511 ක් වැඩි දියුණු කර ඇත. මෙයට අමතරව, වැ.සං.ආ.වැ. මගින් දැනට පවත්නා වතු නිවාසවලට ජල සම්පාදන සහ සනීපාරක්ෂක පහසුකම්, සෞඛ්‍ය සහ සුභසාධන පහසුකම් ද සපයනු ලබයි. 2002 දී මෙම වැඩසටහන යටතේ මුළු වියදම රුපියල් දශ ලක්ෂ 167 දක්වා සියයට 4 කින් පහත වැටුණි.

සීමාසහිත රියල් එස්ටේට් එක්ස්චේන්ජ් සමාගමෙහි (රීල්) මෙහෙයවීම යටතේ අඩු පහසුකම් සහිත ජනවාසයන්හි (මුදුක්කු හා පල්පත්) ජීවත් වන ජනතාවගේ නිවාස ප්‍රශ්නය විසඳීම පිණිස සැලසුම් කරන ලද තිරසර පුරවර වැඩසටහන අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක විය. තිරසර පුරවර වැඩසටහන අඩු පහසුකම් සහිත ජනවාසයන් හි ජීවත් වන පවුල් 66,000 කට පමණ නිවාස පහසුකම් සැපයීම අරමුණු කර ගෙන ස්වයං මූල්‍ය ආදර්ශනයක් ලෙස 1999 දී ආරම්භ කරන ලදී. නිවාස ඒකක 671 කින් සමන්විත “සහස” නම් වූ පළමු නිවාස ව්‍යාපෘතියෙහි කටයුතු නිමවෙමින් පවතී. මෙම ව්‍යාපෘතිය නිසාරිල් සමාගමට කොළඹ නගරය තුළ අක්කර 9.74 ක භූමි ප්‍රමාණයක් නිදහස් කර ගත හැකි විය. රීල් සමාගම 2003 - 2006 කාලය තුළ නිවාස ඒකක 20,000 ක් ඉදි කිරීමට ඉලක්ක කර ඇත.

රාජ්‍ය උකස්නා ආයෝජන බැංකුව, නිවාස සංවර්ධන මූල්‍ය සංස්ථාව සහ ජාතික ඉතිරි කිරීමේ බැංකුව 2001 දී ප්‍රදානය කර ඇති නිවාස ණය 18,994 ට සාපේක්ෂව 2002 දී 25,124 ක් ප්‍රදානය කර ඇත. මේ අතර ලංකා බැංකුව, මහජන බැංකුව, හැටන් නැෂනල් බැංකුව, සෙලාන් බැංකුව සහ කොමර්ෂල් බැංකුව එක්ව නිවාස ණය 43,677 ක් ප්‍රදානය කර ඇති අතර එය 2001 වර්ෂයට සාපේක්ෂව සියයට 92 ක වර්ධනයකි.

නාගරික සංවර්ධනය

2002 දී, රාජ්‍ය අංශය විසින් මූල්‍යනය කරනු ලබන නාගරික යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනයට අරමුදල් හිඟකම අහිතකර ලෙස බලපා ඇත. ප්‍රධාන වශයෙන් 2002 දී පැවති රාජ්‍ය මූල්‍ය සීමාවන් නිසා ප්‍රධාන ව්‍යාපෘතින් සඳහා මුදල් වෙන් කිරීම දැඩි ලෙස සීමා කිරීම මෙයට හේතු විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ක්‍රියාත්මක වෙමින් පැවති බොහෝ නාගරික ව්‍යාපෘතින් කල් දැම්මට හෝ මන්දගාමී ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීමට සහ නව ව්‍යාපෘතින් ආරම්භ කිරීම කල් දැම්මට ද සිදු විය. ප්‍රධාන නාගරික මධ්‍යස්ථාන සැලසුම් සහගත ලෙස සංවර්ධනය කිරීමේ වගකීම නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය (නා.සං.අ.) විසින් දරනු ලබයි. එහි ප්‍රධාන කාර්යයන් වනුයේ නවීන සහ ඒකාබද්ධ සැලසුම්කරණය තුළින් නාගරික

සංවර්ධනය සඳහා මගපෙන්වීම, පහසුකම් සැලසීම සහ එය ක්‍රමවත් ලෙස හැසිරවීම යනාදියයි. පෞද්ගලික සහ රාජ්‍ය ආයතනයන්හි සුමට ක්‍රියාකාරීත්වය සඳහා මෙන් ම නාගරික ප්‍රජාවගේ ආර්ථික සහ සමාජීය සුබසාධනය සඳහා ද කාර්යක්ෂම නාගරික යටිතල පහසුකම් පද්ධතියක් අත්‍යවශ්‍ය වේ. දැනට පවතින ජනගහන වර්ධන වේගය සහ නාගරීකරණ නැඹුරුව අඛණ්ඩව පැවතුනහොත් 2010 වන විට ඇස්තමේන්තු ජනගහනයෙන් අඩක් පමණ නාගරික ප්‍රදේශවල ජීවත් වනු ඇති බව ඇස්තමේන්තු කර ඇත. එම නිසා රාජ්‍ය අංශයේ ඇති මූල්‍ය සීමාවන් ද සැලකිල්ලට ගෙන, හැකි සෑම අවස්ථාවකම නාගරික පොදු සේවාවන් සැපයීමට පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වය ලබා ගැනීම සඳහා ව්‍යාචාරණයක් සැකසීම වැදගත් වේ.

ඉඩම් හිඟකම කොළඹ නගරයේ මෙන්ම අනෙකුත් ප්‍රධාන නාගරික මධ්‍යස්ථාන බොහොමයකම නාගරික සේවා තවදුරටත් ව්‍යාප්ත කිරීම සඳහා ඇති ප්‍රධාන බාධකයක් ලෙස සැලකේ. මේ නිසා කොළඹ නගරයේ නාගරික සේවාවන් ව්‍යාප්ත කිරීම සඳහා එලදායී නොවන සහ හිස් ඉඩම් හඳුනා ගැනීම සඳහා ව්‍යාපෘතියක් සැලසුම් කර ඇත. මහ කොළඹ ප්‍රාදේශීය ව්‍යුහ සැලැස්මෙහි දක්වා ඇති පරිදි සංවර්ධන කටයුතු සඳහා රජයට අයත් එලදායී නොවන ඉඩම් විශාල ප්‍රමාණයක් කොළඹ නගරය තුළ ඇති බව හඳුනාගෙන ඇත. වටිනා ඉඩම් නිදහස් කර ගැනීමට සහ කොළඹ නගරය වාණිජ මධ්‍යස්ථානයක් ලෙස සංවර්ධනය කිරීම සඳහා පරිපාලන ආයතන වැඩි ප්‍රමාණයක් කොළඹින් පිටතට ගෙන යාමට බලාපොරොත්තු වේ. මූල්‍ය සීමාවන් නිසා සැලසුම් කර තිබූ පරිදි වැලිකඩ බන්ධනාගාරය සහ ආරක්ෂක සේවාවන්හි මූලස්ථානයන් නැවත ස්ථානගත කිරීමේ කටයුතු කල් දැම්මට සිදුව ඇත. තිරසර පුරවර වැඩසටහන යටතේ අඩු පහසුකම් සහිත ජනවාසවල ජීවත් වන පවුල් 66,000 ක් පමණ වෙනත් ස්ථානවල පදිංචි කර වීමෙන් කොළඹ නගරය තුළ අක්කර 600 ක් පමණ නිදහස් කර ගැනීමට ද බලාපොරොත්තු වේ.

2002 වර්ෂය තුළ දී බේරේ වැව ප්‍රතිසංවර්ධනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය, මාලඹේ තොරතුරු තාක්ෂණ උද්‍යානයේ ඉදි කිරීම් කටයුතු සහ පිටකොටුව තොග වෙළෙඳපොළ නැවත ස්ථානගත කිරීමේ කටයුතු අඛණ්ඩව කර ගෙන යනු ලැබීය. මාලඹේ යෝජිත තොරතුරු තාක්ෂණ උද්‍යානයට පිවිසීමේ මාර්ග සැකසීමේ සහ එම ව්‍යාපෘතිය සඳහා යටිතල පහසුකම් ඉදි කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීම ද 2002 වසර තුළ දී සිදු විය. මෙම ව්‍යාපෘතිය සඳහා මුළු වියදම රුපියල් දශ ලක්ෂ 900 ක් ලෙස ඇස්තමේන්තු කර ඇත. තොරතුරු තාක්ෂණ සමාගම් දෙකක් දැනටමත් මෙහි ස්ථාපිත කර ඇති අතර තවත් සමාගම් 7 ක් මෙම උද්‍යානයෙන් ඉඩම් ලබා ගැනීමට බලාපොරොත්තුවෙන් සිටී.

නාගරික සංවර්ධන අධිකාරියේ ප්‍රධාන කටයුතු පරිපාලන සහ වෙළෙඳ සංකීර්ණ ඉදි කිරීම, නගර වැඩි දියුණු කිරීමේ ව්‍යාපෘති, කර්මාන්ත ව්‍යාපෘති, ඒකාබද්ධ ව්‍යාපෘති සහ සමාජ සහ සංස්කෘතික ව්‍යාපෘති යටතේ වර්ග කර ඇත.

මෙයට අමතරව නා.සං.අ. විසින් රාජ්‍ය අංශයේ ආයතන සඳහා ව්‍යාපෘති කිහිපයක් ම ක්‍රියාත්මක කරන ලද අතර, එය සතු ඉඩම් බැංකුව නඩත්තු කිරීමේ කටයුතු ද අඛණ්ඩව කරගෙන යන ලදී. මෙම වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා රුපියල් දශ ලක්‍ෂ 481 ක් වැය කර ඇති අතර එය පසුගිය වසරට සාපේක්ෂව සියයට 63 ක අඩු වීමකි. ඒකාබද්ධ අරමුදල (සියයට 52), නා.සං.අ. සතු අරමුදල් (සියයට 30) සහ අදාල සේවා ආයතන (සියයට 18) මේ සඳහා අරමුදල් සපයනු ලැබීය. මුළු ආයෝජනයන්ගෙන් සියයට 66 ක් (රුපියල් දශ ලක්‍ෂ 319) අනෙකුත් සේවාදායක ආයතන සඳහා වූ ව්‍යාපෘති වෙනුවෙන් වැය කර ඇති අතර සියයට 12 ක් වෙළෙඳ සංකීර්ණ ඉදි කිරීම සඳහා වැය කර ඇත. නගර වැඩි දියුණු කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය යටතේ සංවර්ධනය සඳහා නගර 17 ක් හඳුනාගෙන ඇත. නගර හතරක අවසාන සැලසුම් ද නිම කර ඇත.

ජල සම්පාදනය සහ සනීපාරක්ෂාව

විවිධ සමීක්ෂණයන්ට අනුව පිරිසිදු පානීය ජල පහසුකම් ඇති ගෘහ ඒකක සංඛ්‍යාව සියයට 70 ක් වන අතර ඉන් නල ජල පහසුකම් ඇත්තේ සියයට 35 කට පමණි. වසර 2010 වන විට සමස්ථ ජනගහනයටම පිරිසිදු පානීය ජල පහසුකම් ලබාදීම ජාතික ජල සම්පාදන ප්‍රතිපත්තියේ ප්‍රධාන අරමුණ වේ. ජාතික ජල සම්පාදන හා ජලාපවහන මණ්ඩලය (ජා. ජ. ස. ජ.ම.) වසර 2005 වන විට එහි ජලසම්පාදන ආවරණය සියයට 80 දක්වා ඉහළ දැමීමට ඉලක්ක කර ඇත. 2005 වන විට දැනට සියයට 31 ක් පමණ වන ආදායම් රහිත ජල සැපයුම සැහෙන ප්‍රමාණයකින් අඩු කිරීම සහ සියලුම පාරිභෝගිකයින්ට දවසේ පැය 24 පුරාම නල ජලය සැපයීම ජා. ජ. ස. ජ. ම. යේ අනෙකුත් ප්‍රධාන අරමුණු වේ. මෙම ඉලක්කයන් සපුරා ගැනීම පිණිස වර්ෂයකට රුපියල් බිලියන 10 - 12 අතර ප්‍රමාණයක් ආයෝජනය කළ යුතු බව ජා. ජ. ස. ජ. ම. ඇස්තමේන්තු කර ඇත. රජය මේ සඳහා වසරකට වැය කරනුයේ රුපියල් බිලියන 5 ක් පමණි. එම නිසා, ජල සම්පාදන අංශයේ ආයෝජන හිඟය පියවා ගැනීම සහ ඉහත අරමුණු ඉටු කර ගැනීම සඳහා සමාන ප්‍රමාණයෙන් පෞද්ගලික ආයෝජන ආකර්ශනය කර ගැනීම අවශ්‍ය වේ. ඒ සමඟම, ග්‍රාමීය ප්‍රදේශයන්හි ජලසම්පාදන ව්‍යාපෘති වල ජලය බෙදා හැරීමේ සහ නඩත්තු කටයුතු සඳහා ප්‍රජා සංවිධාන මෙන්ම රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන වලට ද විශාල මෙහෙයක් ඉටු කළ හැක. තාක්ෂණික සහාය, ආයතනික සහයෝගය සහ වෙළෙඳපොළ හිතකර නියාමන කටයුතුවලට පමණක් සීමා වූ රජයේ සහභාගිත්වය අවම මට්ටමක පවත්වා ගත හැකිය. පිරිසිදු පානීය ජල සැපයුම ව්‍යාප්ත කිරීමේ දී පළාත් පාලන ආයතනයන්හි ක්‍රියාකාරී සහභාගිත්වය ද එලෙසම වැදගත් වේ.

පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වය ගැන සලකා බැලීමේ දී, රජය විසින් නියමු ව්‍යාපෘති දෙකක් එනම් මීගමුව සහ කළුතර සිට ගාල්ල දක්වා වූ ජලය බෙදා හැරීමේ ව්‍යාපෘතින් එම අංශයේ සහභාගිත්වය සඳහා හඳුනාගෙන ඇත. මූලික වශයෙන් මෙම නියමු ප්‍රදේශ දෙක සඳහා වඩාත් සුදුසු පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්ව ආදර්ශනය අධ්‍යයනය කිරීම සඳහා

උපදේශකයන් පත් කර ඇත. 2004 මුල් භාගයේ දී මීගමුව ප්‍රදේශයේ ජල සම්පාදනය පෞද්ගලික අංශය වෙත ලබා දීමට බලාපොරොත්තු වේ. පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වය ධෛර්යමත් කිරීම සඳහා පිරිවැයට සරිලන සහ තමාගේ මිල ප්‍රතිපත්තියක් සහ එලදායි නියාමන යාන්ත්‍රණයක් ස්ථාපනය කිරීම අවශ්‍ය වේ. ශ්‍රී ලංකා මහජන උපයෝගිතා කොමිසම ස්ථාපනය කිරීමෙන් පසු ජල අංශයේ නියාමනය සඳහා වගකීම දරනු ඇත.

ජනගහන වර්ධනය, නාගරීකරණය, කර්මාන්ත සහ වාණිජ කටයුතුවල ප්‍රසාරණය මෙන්ම ස්වභාවික ජල මූලයන් අපිරිසිදු වීම සහ වියළි යෑමත් සමඟ නල ජලය සඳහා වන ඉල්ලුම සිංග්‍රයෙන් වර්ධනය විය. සපුරාලීමට නොහැකි වූ නල ජල ඉල්ලුමක් නවමත් පවතී. දැනට නල ජල පහසුකම් ඇත්තේ ගෘහ ඒකකයන්ගෙන් තුනෙන් එකකට පමණි. ජල සම්පාදනයේ දුර්වලතා නිසා ජලය මගින් බෝවන රෝග වැළඳීමේ අවදානම ඉහළ යන අතර අනෙකුත් මහජන සෞඛ්‍ය උවදුරු කෙරෙහි ද බලපායි.

සැපයුම පැත්තෙන් බලන විට, ජා.ජ.ස.ජ.ම. රටෙහි ජල සම්පාදනය වැඩි දියුණු කිරීම, බෙදාහැරීම සහ නඩත්තු කටයුතු සඳහා ඉහළම වගකීම දරණ ආයතනයයි. 2002 වර්ෂය තුළ දී ජා. ජ. ස. ජ. ම. ජල සම්බන්ධතා 727,554 කින් යුත් ජල සම්පාදන යෝජනා ක්‍රම 275 ක් ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබීය. පසුගිය වසර හා සසඳන විට 2002 දී ජා. ජ. ස. ජ. ම. විසින් සපයන ලද මුළු ජල ප්‍රමාණය සහ මීටර් දශ ලක්‍ෂ 350 ක් දක්වා සියයට 2 කින් වර්ධනය විය. මෙම වර්ෂය තුළ දී ජා. ජ. ස. ජ. ම. නව සම්බන්ධතා 62,388 ක් සපයනු ලැබීය.

මෙම වර්ෂය තුළ දී ජා. ජ. ස. ජ. ම. රුපියල් දශ ලක්‍ෂ 406 ක වියදමින් ජල සම්පාදන යෝජනා ක්‍රම වැඩි දියුණු කිරීමේ සහ ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමේ ව්‍යාපෘති 82 ක් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. මෙම ව්‍යාපෘතින් නිම වන විට 1,265,000 ක පමණ අමතර ජනතාවකට ප්‍රතිලාභ හිමිවනු ඇත.

ජා.ජ.ස.ජ.ම. ජල සම්පාදන අංශය සඳහා කරන ලද මුළු ආයෝජනය 2001 දී රුපියල් දශ ලක්‍ෂ 3,896 ක් වූ අතර, 2002 දී එය රුපියල් දශ ලක්‍ෂ 8,159 දක්වා දෙගුණයකටත් වඩා වැඩි ප්‍රමාණයකින් වැඩි විය. මුළු ආයෝජනයෙන් සියයට 85 ක් නව ව්‍යාපෘති සඳහා වූ අතර, ඉතිරිය දැනට පවතින ව්‍යාපෘතින් හි ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු සඳහා විය. දළ වශයෙන් මෙම අරමුදල් වලින් සියයට 68 ක් පමණ සහනදායී කොන්දේසි යටතේ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව (ආ.සං.බැ.) ජාත්‍යන්තර සහයෝගිතාව පිළිබඳ ජපාන බැංකුව (ජා.ස.පි.ජ.බැ.) ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන සංගමය (ජා.සං.සං.) සහ ජර්මානු රජය වැනි විදේශීය අරමුදල් සපයන ආයතන විසින් සපයනු ලැබීය.

2002 දී ජා.ජ.ස.ජ.ම. ප්‍රධාන ජල සම්පාදන යෝජනා ක්‍රම කිහිපයක්ම ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. ආ.සං.බැ. විසින් මූල්‍යනය කරනු ලබන කුඩා නගර ජල සම්පාදන ව්‍යාපෘතිය 2002 දී ද අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබීය. කළුතර, කැගල්ල, අනුරාධපුරය, මොණරාගල, පුත්තලම සහ හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයන්හි කුඩා

තගර (ජනගහනය 6,000 ට අඩු) 47 කට ජල සම්පාදන හා සනීපාරක්ෂක පහසුකම් සැපයීම මෙම ව්‍යාපෘතියේ අරමුණ වේ. මෙම ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කරන අවස්ථාවේ දී මෙන්ම එහි නඩත්තු කටයුතු සඳහා ද ප්‍රජා සහභාගිත්වය අපේක්ෂා කරනු ලබයි. 2002 වර්ෂය තුළ දී උප ව්‍යාපෘති 6 ක ඉදිකිරීම් කටයුතු ආරම්භ කරන ලදී. මෙම ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රධාන අරමුණ වනුයේ ජල සම්පාදන හා සනීපාරක්ෂක පහසුකම් වැඩි දියුණු කිරීමෙන් සහ සෞඛ්‍ය අධ්‍යාපනයක් ලබාදීමෙන් ඉහත දිස්ත්‍රික්කවල ප්‍රජාවේ දශ ලක්ෂයක් පමණ වන ජනතාවගේ සෞඛ්‍ය සහ ජීවන තත්ත්වය නගාසිටුවීමයි.

ජා.ජ.ස.ජ.ම., ජා.ස.පි.ජ.බැ විසින් අරමුදල් සපයන ලද කොළඹට දකුණින් පිහිටි තගර සඳහා වූ ජලසම්පාදන ව්‍යාපෘතිය ද අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. මෙම ව්‍යාපෘතිය සඳහා මුළු ආයෝජනය රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,560 ක් ලෙස ඇස්තමේන්තු කර ඇති අතර මෙම ව්‍යාපෘතිය සම්පූර්ණ කළ පසුව 260,000 ජන සංඛ්‍යාවකට ප්‍රයෝජන ලබා ගත හැකි වනු ඇත. එයට අමතරව, ජා.ජ.ස.ජ.ම. කොළඹට උතුරින් පිහිටි තගර සඳහා වූ ජල සම්පාදන ව්‍යාපෘතිය, නුවරඑළිය ජල සම්පාදනය වැඩිදියුණු කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය, අම්පාර දිස්ත්‍රික්කයේ නැගෙනහිර වෙරළාසන්න ප්‍රදේශයේ ජලසම්පාදන ව්‍යාපෘතිය, මහනුවර ජල සම්පාදන සහ පරිසරය වැඩි දියුණු කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය, කළු ගඟ ජල සම්පාදන යෝජනා ක්‍රමය සහ ද්විතියක තගර සඳහා වූ ජල සම්පාදන හා සනීපාරක්ෂක ව්‍යාපෘතිය වැනි ව්‍යාපෘති ගණනාවක්ම 2002 වර්ෂය තුළ දී ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.

තවදුරටත්, ජා.ජ.ස.ජ.ම. කොළඹ තගරයේ ආදායම් නොලබන ජල සැපයුම් අඩු කිරීම ඉලක්ක කර ගනිමින් ව්‍යාපෘතියක් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. මෙම ව්‍යාපෘතිය සඳහා කොළඹ තගරයේ ජලය බෙදාහැරීමේ ජාලය ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම, මාලිගාකන්ද සහ එලිහවුස් ජලාශයන් ප්‍රතිසංස්කරණය, හඳුනාගත් ප්‍රදේශවල ජලය සම්ප්‍රේෂණය කිරීමේ සහ බෙදා හැරීමේ පහසුකම් ප්‍රතිසංස්කරණය සහ කොළඹ තගරයේ පොදු ජල කරාම මගින් සහ අඩු ආදායම් සහිත ජනාවාසයන්හි ආදායම් නොලබන ජලය බෙදා හැරීම අඩු කිරීම ආදී වූ කාර්යයන් අයත් වේ.

2002 වර්ෂයේ දී ජා.ජ.ස.ජ.ම. යේ මුළු ආදායම රුපියල් දශ ලක්ෂ 4,814 දක්වා සියයට 13 කින් ඉහළ ගියේ ය. මෙයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ පාරිභෝගික ජාලයේ ප්‍රසාරණය සහ 2002 ජුනි මාසයේ දී කරන ලද ජල ගාස්තු සංශෝධනයයි. ගෘහස්ථ අංශයෙන් අය කරනු ලබන ජල ගාස්තුව සියයට 12.5 ත් 87.5 ත් අතර ප්‍රමාණයකින් ඉහළ ගිය අතර, කාර්මික සහ වාණිජ අංශවලින් අයකරනු ලබන ජල ගාස්තුව සියයට 20 කින් ඉහළ ගියේ ය. ජල ගාස්තු සංශෝධනයේ ප්‍රධාන අරමුණු වූයේ දැනට පවතින හරස් සහනාධාරය අඩු කිරීම, ජලය සඳහා ආර්ථික වටිනාකමක් ලබා දෙමින් ජලය අපතේ යාම වළක්වා ගැනීමට ජනතාව පෙළඹවීම සහ වැඩි වන මෙහෙයුම් පිරිවැය ආවරණය කිරීමයි. 2002 දී ජා.ජ.ස.ජ.ම. රුපියල් දශ ලක්ෂ 112 ක ශුද්ධ මෙහෙයුම් ලාභයක් වාර්තා කළ අතර එය

2001 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 389 ක් විය.

සමෘද්ධි වැඩසටහන

දිගුකාලයක් තිස්සේ පැවැති සහ දැඩි ලෙස විවෘතව භාජනය වූ සමෘද්ධිලාභීන් තෝරා ගැනීම පිළිබඳ ගැටළුවට 2002 දී සුබසාධක ප්‍රතිලාභ පනත සම්මත කිරීමෙන් වියදුම් ඉදිරිපත් කෙරුණි. සුදුසු ප්‍රතිලාභීන් තෝරාගැනීමේ අවුල් සහගත ක්‍රමය, මනාව අර්ථකථනය වූ පිවිසුම් සහ පිටවීම් ක්‍රමයක් නොමැති වීම සහ දේශපාලන බලපෑම් නිසා සමෘද්ධි ව්‍යාපාරය එහි දිගුකාලීන රඳාපැවැත්මට බාධාවක් වන අසුරින් ප්‍රසාරණය විය. එහෙත් ඉතා දුප්පත් පවුල් විශාල ප්‍රමාණයක් එම වැඩසටහනට අයත් නොවී ඇති අතර, නුසුදුසු පවුල් විශාල ප්‍රමාණයක් වැඩ සටහන තුළ සිටී. ස්වාධීන මණ්ඩලයක් මගින් දෙන ලද නිර්ණායකයන්ට අනුව, පුද්ගලයින් තෝරා ගැනීමේ වැඩ පිළිවෙත් සුබසාධක ප්‍රතිලාභ නීතිය මගින් පැහැදිලිව පෙන්වා දී තිබේ. සුබසාධක ප්‍රතිලාභ පනත ක්‍රියාත්මක වීමත් සමගම, විශේෂයෙන් ම ඉතා දිළිඳු පවුල් සඳහා වැඩි ප්‍රතිලාභ ප්‍රමාණයක් සැපයීමට හැකිවන පරිදි සමෘද්ධි ප්‍රතිලාභීන් ගේ සංඛ්‍යාව තාත්වික සංඛ්‍යාවකට පහත වැටේයැයි අපේක්ෂා කෙරේ. (විශේෂ සටහන් අංක 16 බලන්න)

සුබසාධක ප්‍රතිලාභ පනත යටතේ සමෘද්ධි වැඩසටහන තුළ සිටින ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීමට නුසුදුසු පවුල් එම වැඩසටහනින් ඉවත්කිරීමට පෙර රුපියල් බිලියන 2 ක මුදලක් ඉතිරි කිරීමේ අරමුණ ඇතිව 2002 වසරේදී තාවකාලික පියවර කිහිපයක් රජය විසින් හඳුන්වා දෙන ලදී. ඒ අනුව, පහත සඳහන් පියවර ගෙන ඇත.

(අ) 2002 මැයි මාසයේ සිට එක් පවුලක් සඳහා සමෘද්ධි ප්‍රතිලාභ ලබන්නකු ලෙස සුදුසුකම් ලැබීමේ අවම මාසික ආදායම් රුපියල් 1,000 සිට රුපියල් 1,500 දක්වා ඉහළ දැමීම.

(ආ) සමෘද්ධි ගෙවීම් සඳහා එක් එක් දිස්ත්‍රික්කයට වෙන් කළ මුදලින් සියයට 25 ක් අඩු කිරීම.

(ඇ) ප්‍රවණ්ඩක්‍රියා පැවති කාලවලදී අතුරුදහන්වූ පුද්ගලයන් සිටි පවුල්වලට සහ උතුරු නැගෙනහිර ආරක්ෂක සේවාවන්හි නියුතු පුද්ගලයින්ගේ පවුල් සඳහා නිකුත් කළ සලාකයන් අවලංගු කිරීම.

(ඈ) රුපියල් 700 ක වටිනාකමින් යුතු සමෘද්ධි සහනාධාරය රුපියල් 600 දක්වා 2002 නොවැම්බර් මස සිට පහත හෙළීම.

මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් 2002 අවසානය වන විට, සමෘද්ධි ආදායම් සහනාධාර ලබන පවුල් ඒකක ගණන සියයට 24 කින් 1,488,493 දක්වා පහත වැටුණි. කෙසේ නමුත්, සවිබල ගැන්වීම යටතේ සමෘද්ධි වැඩසටහනින් ඉවත් වී යන පවුල් සමෘද්ධි වැඩසටහන තුළ තවදුරටත් රඳවා ගැනීම සඳහා රුපියල් 140 ක් මාසිකව ගෙවන ලදී. එම මුදලින් අනිවාර්ය ඉතුරුම් (රු.100), සමාජ ආරක්ෂණ දායක මුදල් (රු.30) සහ සමෘද්ධි ලොතරැයිසි (රු.10) යන වියදම් ආවරණය වෙයි. මෙම පවුල්වලට අනිකුත් සමෘද්ධි වැඩසටහන් වලින් අඛණ්ඩව ප්‍රතිලාභ ලබා ගත හැකිවේ.

5.11 සංඛ්‍යා සටහන
සමෘද්ධි සුභසාධන වැඩසටහන
සහනාධාරලාභී පවුල් සංඛ්‍යාව සහ ප්‍රදානයන්හි වටිනාකම 2000 - 2002

එක් පවුලකට ප්‍රදානය කළ මුදල් ප්‍රමාණය වටිනාකම (රුපියල්)	2000		2001		2002 (අ)	
	පවුල් සංඛ්‍යාව	වටිනාකම රු. දශලක්ෂ	පවුල් සංඛ්‍යාව	වටිනාකම රු. දශලක්ෂ	පවුල් සංඛ්‍යාව (අ)	වටිනාකම රු. දශලක්ෂ
සමෘද්ධි සහනාධාර වැඩසටහන (අ)						
රු. 1,000	10,516	126	8,968	108	3,954	67
රු. 700	897,863	6,285	858,902	7,215	589,460	5,663
රු. 400	521,856	1,957	487,991	2,342	335,727	1,860
රු. 350	359,211	1,132	363,752	1,528	320,759	1,400
රු. 250	223,857	437	233,718	701	238,593	701
රු. 140	382	0.6	9,282	16	398,244	242
එකතුව	2,013,685	9,938	1,962,613	11,910	1,886,737	9,933
එකතුව (රුපියල් 140 දීමනාව ලබන පවුල් හැර)	2,013,303	9,937	1,953,331	11,894	1,488,493	9,691
වියළි සලක වැඩසටහන						
රු. 336 - 1260 (අ)	154,218	1,684	168,965	1,818	145,777	1,453
පෝෂණ පත්‍රිකා වැඩසටහන						
රු. 100 - (2000 අගෝස්තු මස සිට රු.150)	83,575	108	109,202	138	83,171	80

මූලාශ්‍රය: දිළිඳු සහන දෙපාර්තමේන්තුව

(අ) තාවකාලික
 (ආ) 2002 නොවැම්බර් මාසයේදී නිකුත් කරන ලද සමෘද්ධි කාඩ්පත් මත පදනම් වේ.
 (ඇ) දීමනා මෙම මට්ටම දක්වා වැඩි කරන ලද්දේ 2000 අගෝස්තු මාසයේ දී ය.
 (ඈ) වර්ෂය තුළ නිකුත් කරන ලද සලකුණ මත පදනම් වේ.

දිළිඳු ජනතාවගේ ආදායම් තත්ත්වය නැවීමට උපකාරී වන සුළු පරිමාණ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය, පුහුණු කිරීම්, මූල්‍ය සහ සමාජ ආරක්ෂණය යනාදී විවිධ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කරමින් සහ පිළිකා ජන කණ්ඩායම්වලට සෘජුවම සහනාධාර සපයමින් දිළිඳු ජනතාවගේ ජීවන තත්ත්වය වැඩි දියුණු කිරීම සමෘද්ධි ව්‍යාපාරයේ ප්‍රධාන අරමුණ වෙයි. සමෘද්ධි වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක වීමේදී දායක වන ප්‍රධාන ආයතන වනුයේ, ශ්‍රී ලංකා සමෘද්ධි අධිකාරිය, සමෘද්ධි කොමසාරිස් ජෙනරාල් දෙපාර්තමේන්තුව සහ දිළිඳු සහන දෙපාර්තමේන්තුව යි.

1995 දී දශ ලක්ෂ 1.5 ක් පමණ වූ සමෘද්ධි ප්‍රතිලාභීන්ගේ සංඛ්‍යාව 2002 වනවිට දශ ලක්ෂ 1.9 පමණ දක්වා වර්ධනය විය. සමස්ත ජනගහණයෙන් සියයට 50 ක් පමණ මෙම වැඩසටහනින් සෘජු ප්‍රතිලාභ ලබා ගන්නා බව මින් පෙන්නුම් කරයි. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් මෙම වැඩ සටහන සඳහා වූ වියදම 1995 දී රුපියල් බිලියන 8 සිට 2001 දී රුපියල් බිලියන 12 දක්වා වේගයෙන් වර්ධනය වී ඇත. මෙම කාලය තුළදී මෙම වැඩසටහනේ සිදු වූ විශාල ප්‍රසාරණයන් සමගම පරිපාලනමය වියදම් ද කියුණු ලෙස වර්ධනය වී ඇත. 2002 දී සමෘද්ධි ව්‍යාපාරයේ සමස්ත පරිපාලන වියදම රුපියල් දශ ලක්ෂ 75 ක් විය.

දිළිඳු සහන දෙපාර්තමේන්තුවේ සංඛ්‍යා ලේඛනවලට අනුව, 2002 ජුනි මස අග වනවිට පවුල් දශ ලක්ෂ 1.9 ක් පමණ ආදායම් සහනාධාර වැඩසටහන යටතේ දීමනා ලැබූ අතර, වසර සඳහා මූලික ඇස්තමේන්තු ගත වියදම රුපියල් බිලියන 12 ක් විය. කෙසේ නමුත්, 2002 මැයි මස සිට සුබසාධක ගෙවීම් ප්‍රතිශෝධන කිරීම නිසා ප්‍රතිලාභීන්ගේ සංඛ්‍යාව අඩු වීම නිසා, වියදම 2002 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 9,933 කට එනම්, සියයට 17කින් පහතට වැටුණි. සමෘද්ධි සහනාධාරලාභීන්ට අමතරව,

2002 අවසානය වනවිට පෝෂණ දීමනා ලබන පවුල් 83,171 ක් විය. 2002 දී නිකුත් කරන ලද පෝෂණ සලකුණ වල වටිනාකම රුපියල් දශ ලක්ෂ 80 ක් වූ අතර, එය සියයට 42 ක පහත වැටීමක් බව පෙන්නුම් කෙරේ. මීට අමතරව, 2002 දී වියළි සලක වැඩසටහන යටතේ රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,453 ක් වටිනා සහනාධාර, පවුල් 145,777 ක් විසින් ලබාගෙන ඇත. ඒ අනුව, සියලුම දිළිඳු සහන වැඩසටහන් වල සමස්ත වියදම රුපියල් දශ ලක්ෂ 11,466 කි.

දිළිඳු සහන දෙපාර්තමේන්තුවෙන් ක්‍රියාත්මක කරන ලද ආදායම් සහනාධාර වැඩසටහනට අමතරව, ශ්‍රී ලංකා සමෘද්ධි අධිකාරිය විසින් දිළිඳු ජනතාවගේ අමතර ආදායම් සහ ඉතුරුම් වර්ධනය කිරීමේ අදහසින් යුතුව වැඩසටහන් කිහිපයක් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. 2002 දී සමෘද්ධි අධිකාරිය මගින් ක්‍රියාත්මක කරන ලද වැඩසටහන් අතර ග්‍රාමීය සංවර්ධනය, කෘෂි සම්පත් සංවර්ධනය, සත්ත්ව පාලනය සහ ධීවර කර්මාන්ත සංවර්ධනය, අලෙවි සංවර්ධනය, කාර්මික සංවර්ධනය, මානව සම්පත් සහ ආයතනික සංවර්ධනය ප්‍රධාන තැනක් ගනී. මෙම වැඩසටහන් සඳහා සමස්ත පිරිවැය දළ වශයෙන් රුපියල් දශලක්ෂ 70 ක් විය.

සමෘද්ධි සාමාජිකයන්ගේ උපන්, මරණ, විවාහ, සහ රෝහල් ගතකිරීම් වැනි හදිසි අවස්ථා වලදී මූල්‍යමය ආධාර සැපයීම සඳහා වූ සමෘද්ධි සමාජ ආරක්ෂණ අරමුදල, සමෘද්ධි කොමසාරිස් ජෙනරාල් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පවත්වා ගෙන යන ලදී. සාමාජිකයෙකුගේ මාසික වාරිකය රුපියල් 30 ක් වන අතර, එය සමෘද්ධි සහනාධාර ගෙවීම් වලින් අඩුකර ගනී. 2002 දී සමෘද්ධි සමාජ ආරක්ෂණ අරමුදලේ හිමිකම් පෑ 84,119 ක් සඳහා රුපියල් දශ ලක්ෂ 128 ක් ගෙවා ඇත.

2002 අවසනයේ දී සමෘද්ධි බැංකු සංගම් 996 ක් රටකුළ ක්‍රියාත්මක වෙමින් පැවතුණි. මෙම සමෘද්ධි බැංකු සංගම්වල තැන්පත් කළ අනිවාර්ය ඉතුරුම්වල සමස්ත වටිනාකම රුපියල් දශ ලක්ෂ 8,047 කි. මෙය පසුගිය වසරට වඩා සියයට 9 ක වර්ධනයකි. මේ අතර, 2002 වසරේදී සමෘද්ධි ප්‍රතිලාභීන්ගේ ස්වේච්ඡා ඉතිරිකිරීම් ප්‍රමාණය රුපියල් දශ ලක්ෂ 5,537 දක්වා සියයට 78 කින් වර්ධනය විය.

5.9 පරිසරය

සාර්ව ආර්ථික සංවර්ධන අංශයෙන් සලකා බලන විට 2002 දී සමස්ථයක් ලෙස එමගින් පරිසරය කෙරෙහි හිතකර බලපෑමක් සිදුව ඇති බව කිව හැකිය. අඩුපොළී අනුපාතිකය, උද්ධමන වේගය අඩුවීම, මිල පාලනය ලිහිල් කිරීම සහ 2002 දී හඳුන්වා දුන් ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණයන් ද පරිසරය කෙරෙහි හිතකර බලපෑමක් ඇති කළ අතර දැඩි රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති, ජාතික සහ ප්‍රාදේශීය මට්ටමින් කරනු ලබන පරිසරික ආයෝජන කෙරෙහි අහිතකර පිඩනයක් ඇති කළේය. රටෙහි පාරිසරික ප්‍රතිපත්ති සකස්කිරීම පිළිබඳ ආයතනය වශයෙන් පාරිසරික සහ ස්වාභාවික සම්පත් අමාත්‍යාංශය (පරිසර අමාත්‍යාංශය) පරිසරය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සහ පරිසර දුෂණය අවම කිරීම ඉලක්ක කරගනිමින් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග රාශියක් හඳුන්වා දෙනු ලැබිණි. ඒ අතර මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය (ම.ප.අ.) මගින් සුපරීක්ෂණ, පාලන සහ නියාමන කටයුතු අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී. රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන රාශියක් ද පරිසරය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සහ පරිසරය පිළිබඳව දැනුවත් කිරීම ප්‍රමුඛත්වයේලා කටයුතු කරමින් සිටී.

2002 වසරේ ජුනි මස සිට ඊයම් සහිත පෙට්‍රල් වෙළෙඳපොළින් ඉවත් කර ඊයම් රහිත පෙට්‍රල් හඳුන්වාදීම සඳහා පරිසර අමාත්‍යාංශය මගින් අවශ්‍ය කටයුතු සම්පාදනය කරනු ලැබිණි. වසර තුනක ක්‍රියාකාරී සැලැස්මක් පදනම් කරගත් ඝන අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය සඳහා වූ නව ජාතික උපාය මාර්ගයක් ක්‍රියාත්මක කිරීම පිණිස රජය විසින් අනුමැතිය ලබාදෙන ලදී. ඝන අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය සඳහා පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වය ප්‍රවර්ධනය කිරීම පිණිස ප්‍රතිපත්තිමය තීරණයක් ද ගෙන ඇත. මහජන සහභාගිත්වය සහිතව කෙටුම්පත් කරන ලද ජාතික පරිසර ප්‍රතිපත්තිය (ජා.ප.ප්‍ර) අමාත්‍ය මණ්ඩල අනුමැතිය සඳහා ඉදිරිපත් කෙරිණි. තිරසාර ආර්ථික සංවර්ධනයක් සඳහා වූ ආර්ථික ප්‍රතිපත්තින් සමග පරිසරය සම්බන්ධ කරුණු ඒකාබද්ධ කිරීම මෙම ජා.ප.ප්‍ර මගින් අවධාරණය කර ඇත. සංවර්ධන ක්‍රියාවලියට පරිසර හිතකාමී ලෙස නිෂ්පාදනය කිරීමේ (Cleaner Production) තාක්ෂණය අන්තර්ගත කිරීම අරමුණු කර ගනිමින් පරිසර අමාත්‍යාංශය ජාතික පරිසර හිතකාමී නිෂ්පාදන මධ්‍යස්ථානය සමඟ එක්ව 2002 දී ජාතික ප්‍රතිපත්තියක් සැකසීම ආරම්භ කරන ලදී. තවද වේගයෙන් අභාවයට යන ස්වාභාවික පරිසරය සහ මානව ක්‍රියාකාරකම් හේතුකොට ගෙන වනජීවීන්ට සිදුවන තර්ජනය ඉහළයාම සැලකිල්ලට ගනිමින් පරිසර අමාත්‍යාංශය මගින් උතුරුමැද පළාතේ ආනවිඵන්දාව අභය භූමිය සහ කවුඩුල්ල ජාතික

වනෝද්‍යානය ආරක්ෂිත ප්‍රදේශ ලෙස ප්‍රකාශයට පත්කරන ලදී.

පරිසර අමාත්‍යාංශය මගින් පරිසරය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා නොයෙකුත් වැඩසටහන් කිහිපයක් ක්‍රියාත්මක කර ඇත. “පවිත්‍ර ගංගා” වැඩසටහන යටතේ පරිසර අමාත්‍යාංශයේ මගින් තෝරාගත් අභ්‍යන්තර ජලාශවල ජලයේ පවිත්‍රතාව පිළිබඳව සුපරීක්ෂණය කිරීම 2002 වසරේ දී ද අඛණ්ඩව කරනු ලැබිණි. කැළණි ගඟෙහි ජලයේ පවිත්‍රතාව පිළිබඳව නීතිපතා වාර්තාකිරීමේ ක්‍රමයක්, ගංඟාව ආශ්‍රිත ප්‍රාදේශීය සභාවල සහයෝගය ඇතිව හඳුන්වා දෙන ලදී. පරිසර අමාත්‍යාංශය විසින් හානිකර අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ සැලැස්මක් ද 2002 වසරේදී පිළියෙළ කරනු ලැබිණි. හානිකර අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ, විශේෂයෙන් ආසියානු කලාපීය දේශසීමා හරහා හානිකර අපද්‍රව්‍ය ප්‍රවාහනය පිළිබඳ සම්මුතිය සඳහා අමාත්‍ය උප කමිටුවක් පත් කරනු ලැබිණි. නව ද, රටකුළ වායු දුෂණ ගැටළු පිළිබඳව ක්‍රියා කිරීම සඳහා වායු සම්පත් කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානයක් පිහිටුවන ලදී. වාහනවලින් පිටවන දුම් පාලනය කිරීමේ වැඩසටහන එලදායි ලෙස ක්‍රියාත්මක කරනු වස් පියවර ගණනාවක් තබනු ලැබිණි. ඒ අනුව වාහන දුම අඩු කිරීම සඳහා කාර්මිකයන් 500 ක් පුහුණු කරනු ලැබූ අතර සම්පත් දායකයන් ලෙස තාක්ෂණ වේදීන් 75 ක් ද පුහුණු කරනු ලැබිණි. මුළු දිවයිනම ආවරණය වන පරිදි වාහන දුම පරීක්ෂා කිරීමේ මධ්‍යස්ථානයක් පිහිටුවීම සඳහා ආයතනික වැඩ පිළිවෙළක් සකස් කරනු ලැබිණි.

ඇතැම් පාරිසරික ගැටළු ගෝලීය වශයෙන් බලපෑම් ඇතිකරයි. එබැවින් ශ්‍රී ලංකාව ජාත්‍යන්තර පාරිසරික ගිවිසුම් කිහිපයකටම අත්සන් කර ඇත. ඒ අනුව පරිසර අමාත්‍යාංශය ඕසෝන් ස්ථරයට හානිකර ද්‍රව්‍ය භාවිතය පිළිබඳ මොන්ට්‍රියල් සන්ධානය, දේශසීමා හරහා හානිකර අපද්‍රව්‍ය ප්‍රවාහනය පාලනය කිරීම පිළිබඳ බාල් සම්මුතිය, ඉඩම් නිසරුවීම සහ කාන්තාරීකරණය මැඩලීමේ එක්සත් ජාතීන්ගේ සන්ධානය සහ දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ රාමු ගත සම්මුතිය යනාදී ජාත්‍යන්තර සම්මුතීන් සම්බන්ධීකරණය සඳහා නොකඩවාම කටයුතු කර ඇත. ජාත්‍යන්තර සම්මුතීන් සම්බන්ධීකරණය සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා පරිසර අමාත්‍යාංශය ජාත්‍යන්තර සම්මුතීන් විමර්ශන මධ්‍යස්ථානයක් පිහිටුවන ලදී.

ශ්‍රී ලංකාව 2002 වසරේදී කියොතෝ සම්මුතිය පිළිගන්නා ලදී. ඕසෝන් ස්ථරයට හානි කරන හරිතාගාර ගෑස් වර්ග අඩුවෙන් නිපදවන රටක් ලෙස ශ්‍රී ලංකාව පවිත්‍ර සංවර්ධන යාන්ත්‍රණයට (ප.ස.යා) සහභාගී වීමටත් (Clean Development Mechanism) එමගින් වාසි හිමිකර ගැනීමෙන් හැකියාව ලබා ඇත. මේ යටතේ හරිතාගාර ගෑස් වර්ග මුදාහැරීමේ ඒක පුද්ගල මට්ටම සම්මත ප්‍රමාණයට (වැඩි වශයෙන් සංවර්ධිත රටවල මට්ටමට) වඩා අඩු රටවලට හරිතාගාර වායු නිපදවීමට වළක්වාලන ආයෝජන ව්‍යාපෘතීන් සඳහා මුදල් ලබා ගත හැකිය. ප.ස.යා. යටතේ පරිසර හිතකාමී ව්‍යාපෘතීන්ට සහභාගීවීම සඳහා පෞද්ගලික අංශය උනන්දු කළ හැකිය. එම ආයෝජනයන් බලශක්තිය, කෘෂිකර්මය, ඉඩම් භාවිතය, නැවත

වන වගාව, බලශක්ති කාර්යක්ෂමතා තාක්ෂණ යොදා ගැනීම, සහ අපද්‍රව්‍ය එකතු කිරීම සහ බැහැර කිරීම ආදී ක්ෂේත්‍රවලින් අපේක්ෂා කළ හැකිය. පරිසර අමාත්‍යාංශය මගින් 2002 වසරේදී ප.ස.යා සඳහා ජාතික උපාය මාර්ගය පිළියෙළ කරනු ලැබීය.

පරිසර අමාත්‍යාංශයේ නියාමන අංශය ලෙස ම.ප.අ. පාරිසරික බලපෑම් ඇගයීම්, පරිසර ආරක්ෂණ බලපත්‍ර ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කිරීම, නීතිරීති පැනවීම, සුපරික්ෂණය සහ පරිසරය වැඩි දියුණු කිරීමේ කටයුතුවල නියැලී සිටී. 2002 වසරේදී ම.ප.අ. මගින් පරිසර ආරක්ෂණ බලපත්‍ර 280 ක් පරීක්ෂා කළ

අතර නව බලපත්‍ර 258 ක් නිකුත් කරන ලදී. නියමිත ප්‍රමිතීන්ට අනුව අපවිත්‍ර ජලය සහ ශබ්ද නිකුත්වීම සම්බන්ධව කර්මාන්තශාලා වල ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳව ම.ප.අ. මගින් අඛණ්ඩව සුපරික්ෂණයෙහි නියැලී. වර්ෂය තුළදී ම.ප.අ. මගින් පරිසර බලපෑම් ඇගයීම් 71 ක් පරීක්ෂාවට ලක් කල අතර ව්‍යාපෘතීන් 11කට අවසර ලබා දී ඇත. එමෙන්ම 2002 වසරේදී පරිසර දූෂණය සම්බන්ධව ලැබුණු මහජන පැමිණිලි 885 ක් විභාග කර ඇති අතර 2001 දී එවැනි පැමිණිලි 997ක් විභාග කර ඇත.